

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmickowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 464

Poznań, piątek dnia 9 października 1931

Rok XXVI

Zwrot na prawo w rządzie Rzeszy

Zgłoszona onegdaj dymisja rządu kanclerza Brüninga ma podłoże głębsze, niżby się mogło wydawać. Formalnie celem jej jest tylko rekonstrukcja gabinetu, polegająca na zmianie w obsadzie pięciu tek ministerjalnych, przyczem obok resortu ministra Curtiusa, którego dalsze pozostawanie na stanowisku ministra spraw zagranicznych stało się niemożliwe po porażce „anschlussowej”, zmiana ta ma objąć także ministerstwa spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, gospodarki i komunikacji.

Zarazem jednak podstawa polityczna, na której opiera się rząd Brüninga, miałaby pozostać niezmienną. Podstawę tę — jak wiadomo — stanowią stronnictwa o charakterze centrowym, a mianowicie Niemiecka Partja Ludowa (będąca kontynuacją dawnego Stronnictwa Narodowo - Liberalnego), Centrum katolickie, Partja Państwa (dawni demokraci), Partja Gospodarcza i kilka drobniejszych ugrupowań. Stronnictwa te nie rozporządzają w Reichstagu bezwzględną większością głosów, to też rząd Brüninga w każdej ważniejszej okoliczności uciekać się musiał do poparcia socjal - demokratów, którego mu oni zresztą nie szczędzili.

Tymczasem jednak w układzie sił politycznych w kraju zaszły bardzo poważne zmiany. W chwili, kiedy gabinet Brüninga dochodził do steru, t. j. w kwietniu 1930 roku, stronnictwa, o które się rząd ten oparł, miały jeszcze duże wpływy w opinii publicznej — a świetnie zorganizowana Partja Socjal-Demokratyczna wydawała się opoką, której nie naruszyć nie zdoła. Stopniowo wszakże pogarszające się z dnia na dzień (w znacznym stopniu z winy samych Niemców) położenie gospodarcze, oraz agitacja hitlerowców i komunistów zrobiły swoje. W rozpisanych nieopatrznie wyborach do Reichstagu w d. 14 września r. ub. stronnictwa rządowe poniosły ciężką klęskę, natomiast demagogia ugrupowań skrajnych święciła prawdziwe triumfy. Socjal - demokraci już w tych wyborach doznali pewnych strat, był to jednak zaledwie początek silnego spadku ich wpływów.

Mimo klęski wyborczej Brüning rządził dalej przy pomocy licznych „Notverordnungen”, wydawanych przez powierzonego go prezydenta Hindenburga. Nie zdołały one jednak powstrzymać dalszych przesunięć w układzie sił politycznych w kraju na korzyść obu skrajnych skrzydeł opozycji, przede wszystkim zaś na korzyść nacjonalistycznych hitlerowców. Dowiodły tego zwłaszcza ostatnie wybory do hamburskiej „Bürgerschaft”, w których wyniku siły hitlerowców wzrosły piętnastokrotnie. Zpośród stronnictw rządowych jedynie Centrum katolickie — podobnie jak przy wyborach w innych częściach kraju — wyszło nienaruszone, reszta ugrupowań uległa formalnemu zdruzgotaniu. Socjal - demokraci, któ-

„Poradnia zapobiegania ciąży” dla „regulacji urodzin”

„Warszawska Informacja Prasowa” (W. I. P.) donosi:

„Komisarjat rządu udzielił zezwolenia na utworzenie pierwszej w Polsce poradni zapobiegania ciąży. Komisarjat rządu zasięgnął w tej mierze opinii władz wyższych, które nie wyraziły obiektywnej przeciwności powstaniu tej nowej placówki. Organizatorzy tej poradni, mającej na celu regulację urodzin, zamierzają utworzyć także filje poradni na prowincji”.

A więc za zgodą warszawskiego komisarjatu rządu i wyższych władz państwowych, czyli ministerstwa spraw wewnętrznych, powstaje w Warszawie „poradnia zapobiegania

ciężu”, której celem jest „regulacja urodzin” i wkrótce „poradnia” ta będzie za pomocą swych filij w całym państwie polskim „regulowała urodziny”!

I w tej przeto dziedzinie doczekaliśmy się „radosnej twórczości”, polegającej na „regulacji urodzin”, czyli — w praktyce — na masowym zapobieganiu ciąży, a może... i na czemś więcej jeszcze.

Nie dziw, że sprawą tą zainteresowała się sterowana przez Żydów Warszawska Informacja Prasowa. Ale z innej strony zainteresują się nią niewątpliwie inne czynniki, stojące na straży naszego życia moralnego i społecznego.

Dokoła przesilenia gabinetowego w Niemczech

Brüning otrzyma kierownictwo spraw zagranicznych — Von Neurath nieaktualny — Głosy — Opinia francuska

Berlin, 9. 10. (Tel. wł.) Pogłoski o powołaniu na stanowisko ministra spraw zagranicznych ambasadora niemieckiego w Londynie v. Neuratha, spotkały się wczoraj po południu z zaprzeczeniem ze strony miarodajnej. Bawiący na urlopie w Bawarii ambasador v. Neurath przybędzie dopiero w sobotę do Berlina, celem przeprowadzenia rozmów z kanclerzem. Rozmowy te, jak zapewniano w kołach poinformowanych, dotyczyć będą ewentl. powierzenia v. Neurathowi teki spraw zagranicznych w terminie późniejszym. W każdym razie, podkreślają wspomniane koła, bezwarunkowo wykluczone jest, aby v. Neurath w przeddzień rozpoczynającej się kampanji parlamentarnej otrzymał to stanowisko.

Tymczasowe objęcie kierownictwa spraw zagranicznych przez kanclerza Brüninga, jak głosi komunikat biura Conti, ma na celu odparcie podejrzeń, jakoby w dotychczasowej polityce zagranicznej nastąpić miała jakakolwiek zmiana.

W kołach poinformowanych wymieniają dziś jako kandydatów na ministra spraw wewnętrznych b. ministra Reichswehry Gesslera oraz dawnego przewodniczącego Partji Ludowej dr. Scholza. Opok trudności natury personalnej aktualną jest kwestja pełnomocnictw, jakie kanclerz Brüning otrzymał od prezydenta Hindenburga.

Pewnym jest, że do wczorajszego wieczora kanclerz Brüning nie uzyskał od prezydenta Hindenburga pełnomocnictwa rozwiązania Reichstagu w razie obalenia nowego rządu.

Paryż, 9. 10. (PAT.) Sytuacja polityczna w Niemczech wzbudza w opinii publicznej Francji poważny niepokój. Wiele dzienników zapytuje dzisiaj, jakim sposobem możliwe jest uprawianie polityki porozumienia z państwem, które oddane jest na pastwę anarchji. Wobec tego nie może tembardziej być mowy o udzieleniu kredytu Niemcom.

Nagrodę Nobla przyznano poecie szwedzkiemu Karlfeldtowi

Sztokholm, 9. 10. (PAT.) Akademia szwedzka przyznała nagrodę Nobla w dziale literatury za rok 1931 zmarłemu szwedzkiemu poecie lirycznemu Erikowi Axelowi Karlfeldtowi, b. stałym sekretarzem Akademji, który zmarł 3 marca r. b.

Statut nagrody Nobla przewiduje, że nagrody mogą być udzielane osobom zmarłym, jedynie pod warunkiem, że propozycja w tym względzie zro-

biona będzie przed zgonem kandydata. Jak wiadomo, Akademia przyznała już kiedyś nagrodę literacką Karlfeldtowi, lecz ten, będąc człowiekiem niesłuchającym skromnym, odmówił jej przyjęcia i Akademia musiała wybrać innego kandydata.

Decyzja o przyznaniu nagrody powzięta została w tym roku na miesiąc przed zwykłym terminem.

rzy tracą wpływy w masach głównie z powodu konieczności popierania różnych niepopularnych zarządzeń rządu Brüninga, zostali i w Hamburgu podporządkowani bardzo silnie zarówno przez komunistów, jak hitlerowców.

Wrażenie wyborów hamburskich, tuszowane początkowo ze względu na równoczesną obecność ministrów francuskich w Berlinie, było w Niemczech ogromne. Przedewszystkiem sam prezydent Hindenburg, popierający dotychczas bez zastrzeżeń rząd kanclerza Brü-

ninga, doszedł do przekonania, że rząd tego w dotychczasowej postaci utrzymać się nie da, nie można bowiem rzucić dłużej wbrew nastrojom ogromnego odłamu — być może, że już nawet większości — narodu niemieckiego. Równocześnie Niemiecka Partja Ludowa, stronnictwo niewielkie, ale bardzo wpływowe, zagroziło, że wystąpi z koalicji rządowej, jeśli rząd Brüninga nie będzie zrekonstruowany w kierunku prawicowym, a przywódca tego stronnictwa, znany polityk Dingeldey, wprost

zapowiedział przejście do obozu.... Hitlera i Hugenberg.

Kamieniem obrazy dla prawicowych żywiołów w koalicji rządowej była obecność w rządzie Brüninga kilku ministrów, ciężących poglądami swemi ku lewicy (np. ministra spraw wewnętrznych, centrowca Wirtha), i ci właśnie ministrowie (obok min. Curtiusa, który ustępuje z innych powodów), mieliby nie wejść do nowego rządu. Równocześnie prawemu skrzydłu koalicji rządowej chodzi o to, by gabinet Brüninga zerwał dotychczasowe przyjazne stosunki, łączące go z rządem pruskim, na którego czele stoi — jak wiadomo — socjalista Braun.

Rekonstrukcja rządu Brüninga mogłaby pójść w dwóch kierunkach: albo ograniczając się do ustąpienia wyżej wspomnianych kilku ministrów i zastąpienia ich przez jednostki o poglądach bardziej prawicowych, albo też polegając na rozszerzeniu koalicji rządowej o dotychczasową opozycję nacjonalistyczną, to jest o grupy Hitlera i Hugenberg. Jak się zdaje, aktualną jest narazie pierwsza z tych ewentualności — i to jednak będzie oznaczało znaczne przesunięcie na prawo w kierownictwie spraw państwowych Rzeszy.

Równocześnie jednak prasa niemiecka stwierdza, że wcześniejsze lub późniejsze wejście grup Hitlera i Hugenberg do koalicji rządowej nie leży zgoła w sferze niemożliwości. Kwapi się do tego zwłaszcza Hugenberg, którego koncern ucierpiał bardzo wskutek obecnego kryzysu gospodarczego, i który dlatego zrezygnowałby chętnie z niewygodnej roli opozycjonisty. Mniej ochoty w kierunku objęcia współodpowiedzialności za rządy wykazuje natomiast Hitler, bojąc się, że w obecnej sytuacji ekonomicznej łatwo mógłby utracić swą popularność w masach. Nad sprawą swego ewentualnego udziału w rządach mają radzić hitlerowcy i niemiecko-narodowi na wspólnym zjeździe, mającym się odbyć w najbliższą niedzielę w Bad Harzburg. Być może, że zjazd ten będzie ważnym etapem w rozwoju stosunków wewnętrznych w Niemczech.

Jak już jednak zaznaczyliśmy, zdaje się, że narazie nie należy się liczyć z wejściem skrajnej prawicy do rządu. I obecna wszakże rekonstrukcja gabinetu jest znów twardym orzechem dla Socjalnej Demokracji niemieckiej, która znalazła się dosłownie między młotem a kowadłem. Z jednej strony z obawy przed rządami „faszystowskimi” musi popierać różne niepopularne zarządzenia rządu Brüninga kosztem swych zasad socjalistycznych, z drugiej strony, z tego właśnie powodu podrywana jest silnie zarówno przez komunistów, jak i przez bardziej lewicowe żywioły w własnych szeregach. Niezadowolone, panujące w lewym skrzydle partji, wyraziło się już w secesji grupy Rosenfelda i Seydewitza, która utworzyła nowe stronnictwo, a niewiadomo jeszcze, jak daleko ten rozłam sięgnie.

W każdym razie owe fermenty w Partji Socjal-Demokratycznej i topnienie jej wpływów może jeszcze bardziej przyspieszyć ewolucję na prawo w składzie rządu Rzeszy.

„Praca parlamentarna“ B. B.

Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“

Warszawa, 8 października.
Parlament zaczyna pracować forsownie. To znaczy: wszystko to, co rząd parlamentowi do uchwalenia przedłoży, większość Sejmu, a tembardziej Senat, pośpiesznie uchwalają. I to bez zmian. A jeśli zachodzą zmiany pomniejsze, to drobiazgi, uzgodnione uprzednio z odpowiednim ministerjum.

Nie w tem leży ciężar położenia. Tam, gdzie istnieje większość, propozycje rządu oczywiście znajdują dostateczne poparcie. Trudność u nas leży w tem, że większość uchwała wszystko bezkrytycznie i niewolniczo. Klub B. B. jest faktycznie małym parlamentem, liczy przecie około 240 osób. Posiedzenie nie odbywa, a o ile są zebrania plenarne, to tylko o charakterze dekoracyjnym. Dyskusji się tam nie przeprowadza. Wszystko idzie z góry, karnie i potulnie. Dlatego nasze prace parlamentarne są tak monotonne i beznadziejnie smutne. Bo wszystko, co zaproponuje opozycja, zostaje odrzucone, wszystko zaś, przedłożone przez rząd, żeby było nawet zakwestjonowane nie wiedzieć jak mocnymi argumentami, nie znajduje u większości uznania, gdyż ona ma jedną odpowiedź: „Mamy zaufanie do rządu i do p. ministra“... Roma locuta — i spokój.

Klasycznym przykładem, jak się ucieka od dyskusji ogólnych, jest incydent, jaki zaszedł na środowem posiedzeniu komisji skarbowej. Kiedy miano przystąpić do omawiania projektu ustawy o dodatkowym podniesieniu podatku dochodowego, poseł Jasiukowicz imieniem Klubu Narodowego zażądał ujęcia wszystkich przedłożeń podatkowych łącznie i przeprowadzenia nad nimi debaty przy uwzględnieniu stanu gospodarczego państwa; wno-

skodawca posunął się tak daleko, że proponował przeprowadzenie dyskusji przed trzecim czytaniem przedłożeń, drugie bowiem czytanie właśnie się zaczęło na temże posiedzeniu; wniosek taki bynajmniej tedy nie odraczałby sprawy ani tembardziej nie nosił charakteru demagogicznego. A był przecie elementarny, bo gdy się jest w fazie uchwalania nowych podatków, godzi się rozejrzeć, jak właściwie przedstawia się stan gospodarczy kraju. Mimo to, B. B. odrzucił wniosek.

A inny szczegół. Na porządku dziennym jest sprawa wstrzymania szczeblowania przy awansach funkcjonarjuszy państwowych. Poseł Kornecki przypomina, że pracownicy mają prawo szczeblowania, zagwarantowane ustawowo, wskutek czego wstrzymanie awansów od dnia 1 lipca jest bezprawne i może być przez każdego zainteresowanego zaskarżone do Trybunału Administracyjnego. Na to p. minister skarbu, sędzia Sądu Najwyższego, prawnik, p. Jan Piłsudski, odpowiada: „Przyznaję, tak jest, zarządzenie Rady Ministrów nie było legalne, ale da skarbowi sposobność zaszczerdzenia 6 milionów zł.“

Jakżeż w takich warunkach uchwała się ustawy, i jaka jest celowość takich uchwał? Kto ma czuwać nad ich wykonaniem?

Oportunizm szalony cechuje taktykę obecnych władców. Weźmy sprawę owych szczeblowań. Zastosowano ich wstrzymanie wobec różnych kategorii pracowników, ale nie wobec kolejarzy i pocztowców. Wyłom ten uczyniono niewątpliwie dla względów oportunistycznych, żeby nie rozdrażniać kolejarzy i pocztowców, którzy latem grozili strajkiem. Taka taktyka dowodzi tylko słabości. H. W.

czeń na 2—5 czeladników (ślusarstwo, kowalstwo, murarstwo, ciesielstwo, krawiectwo, szewstwo, piekarstwo). W takich zawodach, w których można stwierdzić nadmierny rozrost pracy terminatorów przewiduje się ustalenie normy jeden uczeń na 15 czeladników. Może się więc zdarzyć, że piekarz, który chce uczyć własnego syna swego rzemiosła, musi w tym celu zatrudnić 5 czeladników, chociażby ani rozmiar jego warsztatu, ani potrzeba pracy nie usprawiedliwiały zatrudnienia ani jednego czeladnika. Dochodzi

się więc do wręcz absurdalnych wyników przy konsekwentnem zastosowaniu zasadniczych wytycznych ministerstwa pracy i opieki społecznej.

Nie należy zapominać o tem, że mały warsztat rzemieślniczy w dzisiejszych stosunkach nie ma pracy dla czeladnika, a zakaz trzymania uczniów bez czeladników doprowadzi tylko do tego, że oprócz bezrobotnego czeladnika nie znajdzie zatrudnienia ta młodzież, która chciała i mogła uczyć się rzemiosła.

(Dokończenie nastąpi.)

Rewizja — to wojna!

Szczególnie cenne uwagi wypowiedział p. Ludwig Bauer, wybitny współpracownik niemiecko-szwajcarskiej „Nationalzeitung“ w Bazylei, w swej książce „Morgen wieder Krieg“ o sprawie rewizji traktatów:

Gdzie istniało kiedykolwiek państwo, któreby kawał swego obszaru oddało bez przymusu? A przymus, to wojna. Niema bowiem ani jednego żądania rewizjonistów, które nie byłoby bardzo sporne... Niemiecki minister spraw zagranicznych zapewnia, że żądania niemieckie nie są takie, by nie mogły się pogodzić z koniecznościami życiowymi innych narodów. Pięknie, ale właściwie trzebaby, aby to powiedzieli ci, którym miałyby się coś ująć, a ci głośno wołają, że są całkiem innego zdania... O nic nie troszczy się ci, którzy dawniej byli hakatystami i chcieli pochłoniąć Belgię i Polskę, a dzisiaj wołają o głosowanie ludności i żarzą się w ogniu zasad Wilsona.

Weźmy zresztą, jako przykład głosowania ludności, Polskę. Czy wszystkie oddane obszary uważa się za jedność? Albo czy może dotyczyć to tylko t. zw. korytarza polskiego? A co z polskim Górnym Śląskiem? Albo może chodzi o poszczególne tylko okręgi? Ale w takim razie jakie? Wedle wszystkich

doświadczeń z wyborów wypadłyby głosowania przeciw rewizjonistom. Napewno wówczas t. zw. korytarz, którego strata najbardziej Niemcom dolega, pozostałby polski, bo nikt nie przeczy, że istnieje tam bardzo silna większość polska.

Ale zaczęną się dalej powoływać na prawa narodów jako całości i szkody wynikłe z rozerwania. Wtedy jednak wpadamy w bezbrzeżne pytanie: czy pożytek jednego państwa przewyższy szkodę drugiego? Pozostanie to zawsze wątpliwe, a ten, który miałby paść ofiarą, będzie się bronił.

Albo jeszcze o jednym nie trzeba zapominać. Rewizja musiałaby objąć wszystkich, a nie tylko dla Niemców i Węgier mieć znaczenie. Inaczej byłby to oczywisty imperjalizm. A taka powszechna rewizja zaburzyłaby cały świat ponad wszelkie możliwe wyobrażenie, załamowałaby go, odbierając wszelkie podstawy pewności gospodarstwa, państwom i jednostkom.

Co więcej, to, co się nazywa rewizją, w języku rzeczywistości znaczy: naprzód granice r. 1914 jako minimum połęgi Niemiec, a wkrótce potem powiększenie przez Anschluss Austrii, przez Mitteleuropę, przez obfite mandaty kolonialne.

Projekt zmiany prawa przemysłowego a interesy rzemiosła naszego

Jak doniósł nasz korespondent warszawski w numerze porannym, min. Hubicki miałby być skłonny zgodzić się na to, by postanowienia projektu nowelizacji prawa przemysłowego, dotyczące pracy młodocianych, nie miały zastosowania do terminatorów rzemieślniczych, zatrudnionych na podstawie umowy pisemnej o naukę.

Wczoraj już stwierdziliśmy, że inicjatywę w kierunku wyłączenia z projektu uczniów rzemieślniczych podjął przed kilku dniami, jako pierwszy, Klub Narodowy. Sprawa jest tak doniosła dla całej egzystencji rzemiosła naszego, że w uzupełnieniu wczorajszych ogólnych wywodów krytycznych o projekcie, udzielamy autorowi ich dziś jeszcze głosu do wywodów szczegółowszych:

Przy zastosowaniu noweli dotyczącej zmian ustawy w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet do terminatorów, zatrudnionych w rzemiosle wychodzi ministerstwo pracy i opieki społecznej z zupełnie błędnego założenia, traktując terminatorów jako młodocianych robotników i zapoznając w zupełności fakt, iż zatrudnianie uczni rzemieślniczych w warsztatach rzemieślniczych nie jest pracą zarobkową, lecz jest nauką rzemiosła, która dopiero ma dać młodzieży potrzebne kwalifikacje do ich pracy zawodowej.

To też zasadnicze warunki nauki zawarte są w umowach o naukę, a treść tych umów opiera się z jednej strony na przepisach prawa przemysłowego, a z drugiej strony na potrzebach życiowych i starodawnych zwyczajach rzemiosła. Z tego to powodu ujęcie warunków zatrudniania uczniów rzemieślniczych pozostawilo prawo przemysłowe w dużej mierze izbom rzemieślniczym, które są powołane do regulowania spraw terminatorów i czuwania nad należytem przestrzeganiem przepisów tyczących się spraw terminatorów.

Nowela przewiduje, iż zatrudnianie młodocianych, a więc w rozumieniu ustawy także uczniów, jest dozwolone tylko w ilości, nie przekraczającej ustalonego procentowego stosunku do ogółu zatrudnionych dorosłych robotników, a stosunek ten będzie ustalać minister pracy i opieki społecznej po zasięgnięciu opinii organizacji zawodowych pracowników i pracodawców.

Przepis ten stanowi zmianę obowiązującego prawa przemysłowego, które dotychczas przewiduje unormowanie wspomnianego stosunku co do uczniów rzemieślniczych przez wojewódzką władzę przemysłową po wysłuchaniu Izby Rzemieślniczych i Okręgowego Inspektora Pracy. Zamiast tej władzy, która ma możność obiektywnej oceny warunków gospodarczych, ustalenie liczby terminatorów przechodzi na ministra pracy i opieki społecznej, który poweźmie swoją decyzję już nie po wysłuchaniu przedstawicieli rzemiosła, jakimi są izby rzemieślnicze. Niema wątpliwości, że minister pracy i opieki społecznej nie będzie mógł dostosować się do istotnych wymogów życia i potrzeb rzemiosła.

Jak zamierza ten stosunek ustalić ministerstwo pracy i opieki społecznej wynika z wytycznych, opracowanych przez to ministerstwo, które zawierają zasadę, że zakład rzemieślniczy, nie zatrudniający czeladnika, nie może trzymać uczniów. Ponieważ jedynym przywilejem, wynikającym z egzaminu mistrzowskiego, jest trzymanie uczniów terminatorów, to składanie tych egzaminów stanie się w przyszłości zbędne, a sam egzamin bezwartościowy.

Co do ilości zatrudnionych uczniów przewidują wytyczne uzależnienie trzymania uczniów według grup, i to przy rzemiosłach z małą ilością uczniów przewiduje się jednego ucznia na 1—2 czeladników (jubilerstwo, zegarmistrzostwo, rzeźbiarstwo w drzewie, szmuklerstwo), a w rzemiosłach o dużej ilości uczniów przypada 1 u-

Strajk w Gdańsku trwa w dalszym ciągu

Dwie miary senatu dla studentów polskich i niemieckich

Gdańsk, 8 października.
Strajk robotników portowych w Gdańsku trwa nadal, ale w ostatnich dniach zmienił swoje oblicze. Ponieważ senat gdański uznał arbitraż za obowiązujący, tak dla pracodawców, jak i dla pracobiorców, więc związki zawodowe ogłosiły ukończenie strajku i wezwały swoich członków do podjęcia pracy. Tymczasem robotnicy portowi ulegli czynnikom komunistycznym i w dalszym ciągu strajkują. Czynią to tem chętniej, że, jak zapewniają w kołach gdańskich spedytorów i maklerów, komunistyczne kierownictwo strajku wypłaca każdemu robotnikowi dzienną zapomogę w wysokości 7 guldenów. Według nowej taryfy robotnik portowy ma otrzymywać na szczytę 10,50 guldenów, przyczem nie ma żadnej gwarancji, że będzie zatrudniony dzień w dzień. Przeciętnie robotnicy portowi w Gdańsku pracują 2—3 dni na tydzień.

Obecnie sytuacja jest taka, że w różnych punktach portu, tak w Nowym Porcie, jak na Holmie i w „Kaiserhaven“ pracuje się przy załadunku i wyładunku statków, ale praca ta nie jest wiele warta. Przeważają młodzi chłopcy z krótko podstrzyżonymi głowami i często gęsto hitlerowskim krzyżem w kłapie marynarki, czy wiastrówki. To niemieccy studenci politechniki gdańskiej, zorganizowani w „Technische Nothilfe“, rodzaju samopomocy społecznej o wybitnym charakterze nacjonalistycznym i antysocjalistycznym. Organizacja „Technische Nothilfe“, zwana w skrócie „Teno“, powstała w Niemczech i uważana może być tam za pewien rodzaj zakonspiroowanych formacji wojsk technicznych.

Na terenie Gdańska „Teno“ cieszy się nadzwyczajnem poparciem obecnego senatu, i czułą opieką policji. Jest nader znamienne, że gdy grupa studentów Polaków z politechniki gdańskiej pragnęła wstąpić do tej organizacji, spotkała się z zdecydowaną odmową. Podobnie, gdy jedna z polskich firm spedycyjnych, narażona z powodu strajku na poważne straty, chciała w charakterze robotników zatrudnić kilku studentów Polaków, senat gdański oparł się temu stanowczo, orzekając, że nie wolno dawać pracy cudzoziemcom. To stanowisko senatu nie przeszkadza jednak temu, że w gdańskiej „Technische Nothilfe“ znajdują się studenci obywatele Rzeszy Niemieckiej i jako tacy pracują teraz w porcie gdańskim. Bez większego

zastanowienia każdy dojdzie do wniosku, że Polacy są więcej zainteresowani w tem, żeby port gdański przez który kieruje się trzy czwarte obrotu zamorskiego Polski sprawnie funkcjonował, aniżeli Niemcy z Rzeszy. Senat gdański zapatruje się jednak na to nie z gospodarczego, ale z politycznego punktu widzenia.

Niemieckimi studentami z „Technische Nothilfe“ opiekuje się nie tylko policja gdańska, która codziennie rano zawozi ich policyjnymi samochodami na miejsce pracy, ale również znane już dostatecznie sądy gdańskie. W dniu wczorajszym skazano pewnego robotnika na trzy miesiące więzienia pod zarzutem, że pobił w porcie studenta — lamistralka. Świadców zaiscia nie było jedynie pewne, nawet niezbyt silne poszlaki. Mimo zapewnień robotnika, że w krytycznym dniu nie opuszczał mieszkania i podania nazwisk odnośnych świadków, sąd wydał wyrok, skazujący go na trzy miesiące więzienia i polecił go natychmiast aresztować.

Strajk robotników portowych w Gdańsku, chociaż obecnie ma charakter strajku dzikiego, szkodzi interesom gospodarczym Polski, tembardziej, że agitacja komunistyczna zatacza szerokie kręgi. Korzystanie z usług „Technische Nothilfe“ nie może trwać stale, tembardziej, że studenci i hitlerowcy innych zawodów nie mają ani potrzebnych sił fizycznych, ani też nie znają się na technice załadunku i wyładunku towarów. Duma senatu gdańskiego, że posiada do dyspozycji 1.250 studentów, jest zupełnie nie na miejscu. „Technische Nothilfe“ i policja nie zlikwidują strajku robotników portowych i nie dadzą portowi gdańskiemu normalnych warunków pracy. Przeciwnie nawet wysuwanie hitlerowskich studentów i policji przeciw robotnikom może spowodować zamieszki, które Gdańskowi napewno nowych korzyści nie przyniosą.

Polska ma prawo żądać od senatu gdańskiego, żeby zlikwidował strajk robotników portowych jaknajszybciej, zanim powstaną większe szkody. Stosowanie „Technische Nothilfe“ jest tylko półśrodkiem, który zaognia sytuację. Walka senatu gdańskiego z robotnikami nie może odbywać się na koszt Polski. Senat gdański niech stosuje represje, lub niech dąży do ugody. Niech czyni co chce, ale strajk musi się niezwłocznie skończyć.

F o b.

Zebrania O. W. P.

Kurs kandydatów

Zebranie Kandydatów w piątek o godz. 20-ej w sali Stronnictwa Narodowego, św. Marcin 65.

Placówka Zabikowo

Uroczyste zebranie w niedzielę o godzinie 20-ej w lokalu p. Chmielewskiego.

Z pod gruzów domu Z. U. P. U. w Gdyni wydobyto dotąd 9 trupów

Wielkie rozmiary katastrofy - Powodów strasznej eksplozji dotychczas nie ustalono

Gdynia, 9. 10. (Tel. wł.) Prace ratownicze przy usuwaniu wysadzonego w powietrze skrzydła domu „Zupu” przy ul. Świętojańskiej trwały bez przerwy przez całą noc i są nadal kontynuowane, ponieważ pod gruzami znajduje się jeszcze kilka osób.

O godz. 1 w nocy wydobyto zwłoki Tadeusza Pabisiewicza, technika z policji budowlanej, a nad ranem rucznego synka pp. Drozdowskich, 2 i pół letnią córeczkę pp. Berezowskich i jej babkę p. Lityńską, oraz zwłoki około 20-letniej kobiety, której nie zdołano jeszcze zidentyfikować.

Dotychczas wydobyto z pod gruzów 9 trupów: Ireny Berezowskiej, żony architekta miejskiego, Tadeusza Pabisiewicza, Lityńskiej, trojga dzieci i trzech kobiet, których tożsamości nie ustalono.

Ranni w liczbie 6, za wyjątkiem służącej Zuzanny Witczak, pochodzącej z okolicy Radomia, która odniosła poważne obrażenia, mają się dobrze i życia ich nie zagraża niebezpieczeństwo.

Stanisław Drozdowski, urzędnik gazowni „Gazolina”, który lekko ranny przebywał w szpitalu Sióstr Elżbietanek, opowiada swoje przeżycia następująco:

„Miałem w Z. U. P. U. mieszkanie nr. 9 na trzecim piętrze. Przyszedłem do domu z znajomym, p. Cybulskim, i siedziałem z nim przy stole. Nagle podczas rozmowy rozległ się straszny huk i do pokoju wtargnął olbrzymi słup ognia. Drzwi wejściowe zostały wybite. Przed sobą ujrzałem olbrzymi dół i sypiące się z wszystkich stron cegły i kawałki tynku. Pamiętam, że zrobiłem koziołka i spadłem w ciemną przepaść. Gdy odzyskałem przytomność stwierdziłem, że zasypuje mnie gruz. Lewą rękę wysuwałem w górę, a prawą starałem się oswobodzić, żeby móc oddychać. Przytomność straciłem po raz drugi. Ocknąłem się w szpitalu. Zona moja jest również ranna, dziecko nasze, mały Jacuś, zabite. P. Cybulski wyszedł bez szwanku.”

Dzisiaj rano z polecenia sędziego śledczego okręgowego p. Karasiewicza, który prowadzi dochodzenie, przytrzymano i osadzono w aresztach policyjnych dyrektora gazowni p. Wieleżyńskiego, inżyniera Mogilnickiego i montera Barańskiego pod zarzutem spowodowania katastrofy przez niedostateczne zabezpieczenie instalacji gazowej. W ubiegłym tygodniu gazownia tutejsza, świeżo zbudowana w Chylonji przez małopolską firmę naftową „Gazolina” przeprowadziła próbę wytrzymałości rur gazowych przy pomocy zwyczajnego powietrza, które sprężono w przewodach pod naciskiem 6 atmosfer i trzymano przez 48 godzin. Rury były szczelne i w dniu wczorajszym puszczono do domu Z. U. P. U. gaz świetlny, wyprodukowany w nowej gazowni. Gaz ten uzyskano rzekomo przez najnowocześniejszy sposób fabrykacji, polegający na tem, że koks spala się na popiół i uzyskany gaz karboryzuje się z t. zw. gazolem, gazem ziemnym, sprowadzanym w stalowych butlach z Małopolski.

Istnieje świadek, p. Marjan Kozicki, kasjer miejskich zakładów elektrycznych, który na kilkanaście sekund przed katastrofą widział w suterenie skrzydła, które zniszczył wybuch, słabe światelko, wyglądające na płomień lampy naftowej. Był on tym, który pierwszy zawiadomił policję o wypadku. W całej Gdyni panuje wielkie przygnębienie. S. B.

Gdynia, 9. 10. (Tel. wł.) Tożsamość trzech zwłok kobiecych została ustalona. Są to matka architekta Berezowskiego, 19-letnia córka pp. Berezowskich Władysława i służąca pp. Łabuciów, Helena Rybarczyk, rodem z Łodzi.

Wspólny pogrzeb ofiar strasznej katastrofy odbędzie się na koszt miasta w tę niedzielę popołudniu. Tragicznie zmarli będą pochowani na cmentarzu witomińskim. S. B.

wiedziane przez pracodawców. Sama taryfa nie została wypowiedziana. W najbliższych dniach będą podjęte rokowania. (w)

Katowice, 9. 10. (Tel. wł.) Na 15 października zostało wyznaczone zamknięcie huty „Hubertusa” w Łagiewnikach na Śląsku, wskutek czego straciłoby pracę 802 robotników. Przedstawiciele huty na konferencji u komisarza demobilizacyjnego motywowali konieczność jej zamknięcia brakiem zamówień, a tymczasem rada zakładowa robotnicza udawała, że zamówienia, które miały być wykonane w hucie „Hubertusa”, przyznano innym hutom. Komisarz demobilizacyjny nie wydał narazie orzeczenia.

Zapowiedź strajku w Łodzi

Warszawa, 9. 10. (Tel. wł.) Na poniedziałek 12 bm. proklamował w Łodzi związek klasowy strajk robotników w przemyśle jedwabnictwa. (w)

Dzisiejsze posiedzenie Sejmu

Warszawa, 9. 10. (Tel. wł.) Posiedzenie Sejmu rozpoczyna się dzisiaj o godz. 3 po południu. Porządek dzienny obejmuje 5 sprawozdań komisji sejmowych: komisji ochrony pracy o ustawach w sprawie pracy młodocianych i kobiet oraz nowelizacji ustawy o czasie pracy i rozciągnięciu tych przepisów na Górny Śląsk, komisji skarbowej o zmianie ustawy o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych, wojska oraz sędziów i prokuratorów, komisji administracyjnej o organizacji statystyki administracyjnej, komisji prawnej o projekcie ustawy, znoszącej sądy okr. w Białej Podlaskiej i Mławie oraz sprawozdanie komisji komunikacyjnej o projekcie ustawy o budowie kolei Kraków — Miechów.

Pozatem porządek dzienny przewiduje pierwsze czytanie 28 projektów ustaw rządowych.

M. i. na porządku dziennym figuruje projekt ustawy w sprawie zmiany ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej, zmiany ustawy o ochronie lokatorów, ustawy o ustroju adwokatury i ustawy o ułatwieniu spłaty uciążliwych zobowiązań, obciążających gospodarstwo rolne.

Katastrofa górnicza

Katowice, 9. 10. (Tel. wł.) W kopalni „Karstentrum” pod Bytomiem wydarzyła się wczoraj wieczorem katastrofa górnicza, wskutek której 5 górników zostało zasypanych węglem. Dzisiaj rano, po 12-godzinnej akcji ratunkowej, wydobyto wszystkich zasypanych, jednak 4 z nich nie dawało już znaków życia, 1 zaś odniósł ciężkie rany.

Rezygnacja prezydenta m. Lwowa

Lwów, 9. 10. (PAT.) Na wczorajszym posiedzeniu rady miejskiej odczytano depeszę prezydenta m. Lwowa inż. Brzozowskiego, w której tenże rezygnuje definitywnie ze stanowiska prezydenta m. Lwowa, motywując swą decyzję złym stanem zdrowia.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.91 1/2 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.929 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach do 207.46 zł., za 100 guld. gd. w dewizach 173.51 do 173.77 zł., gotówką 173.17 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, dnia 9. 10. 1931.

Dzisiejsze zebranie giełdowe miało tendencję utrzymaną.

Z pap. procent. poszukiwano 5% poz. konwers. po 40%, również 8% oblig. m. Poznania z 1926 r. po 92%. Z pap. lokacyjnych P. Z. K. ofiarowano 8% listy dolarowe (stare) po 81% oraz 4% listy zast. konwert. po 26%, zaś 6% listy żytnie handlowano po 12.50—12.— w transakcjach.

Akcje bankowe wzgl. przemysłowe bez notowania. W obrotach nieoficjalnych poszukiwano 4% premj. dolarowe po 40.— oraz 5% poz. budowlaną po 31.—

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu):

5% Pożyczka konwersyjna 40.—% P.
8% obligacje miasta Poznania z 1926 r. 92.—% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 81.—% O.
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kred. 26.—% O.

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 12.50—12.— +
Tendencja utrzymana.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, dnia 9. 10. 1931.

Spędzono: wołów 4, buhai 11, krów 30, cieląt 205, owiec 20, świń 645.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, dnia 9. 10. 1931.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: w obliczeniu ćwierć litrowego gęstościomierza: 1) żyta 71.3 kg. (121 f. w h.), 2) pszenicy 74.8 kg (127.1 f. w h.), 3) jęczmienia a) 64 kg. do 66 kg b) 68 kg., 4) owsa 43.55 kg. (74.1 f. w h.)

„Ceny tranzacyjne”

Zyto 15 tonn par. Poznań 22.00
Zyto 510 tonn par. Poznań 22.50
Usposobienie spokojne.

Ceny orientacyjne

Pszenica	19.50—20.50
Usposobienie stałe	
Jęczmień a) 64—66 kg.	18.50—20.50
Jęczmień b) 68 kg.	21.00—22.00
Usposobienie spokojne	
Jęczmień browarowy	24.00—25.00
Usposobienie spokojne	
Owies	19.75—20.75
Usposobienie spokojne	
Maka żytnia 85% wł. work.	33.00—34.00
Usposobienie spokojne	
Maka pszenna 65% wł. work.	31.50—33.50
Usposobienie spokojne	
Otręby żytnie	12.75—13.50
Otręby pszenne	11.75—12.75
Otręby pszenne (grube)	12.75—13.75
Rzepak	29.00—30.00
Groch Victoria	21.00—24.00
Groch Folger	23.00—25.00
Ziemniaki jadalne	2.80—3.00

Ogólne usposobienie spokojne.
Transakcje na odmiennych warunkach: pszenicy 55 tonn, owsa 22 1/2 tonny. Ziemniaki w gatunkach specjalnych powyżej notowania.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 9. 10. 1931.

Walny Gotówka
Dolary St. Zjedn. tr.: 8,88—8,87; sp.: 8,89;
kup.: 8,85.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Holandja	360.00	360.90	359.10
Gdańsk	173.85	174.28	173.42
Nowy Jork			
kabel	8.929	8.949	8.909
London	34.45	34.54	34.36
Paryż	35.18	35.27	35.09
Praha	26.42	26.48	26.36
Szwajcaria	175.15	175.58	174.72
Włochy	46.15	46.27	46.03

Tendencja niejednolita.
Papiery wartościowe i obligacje:
4% poz. inwest. 77.00
4% poz. inw. szt. ser. 81.00
6% poz. dol. 57.00
5% poz. korw. 41.25
5% poz. kol. konw. 32.50

Akcje w złotych:
Bank Polski . . . . . 0.00—110.00
Lilpop . . . . . 12.50—12.25
Tendencja niejednolita.

Komentarz.
Dla list. zast. i poz. państw. tendencja niejednolita, dla akcji również. Bank Polski notowano po kursie bez zmiany. Lilpop mocniejszy.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, dnia 9. 10. 1931.

Pszenica march. 75—76 kg	211.00—214.00
Słabe ziarno w wyjątkach dopuszczone	
Tendencja słabsza	
Pastewna pszenica march. 70—71 kg.	190.00—193.00
Tendencja słabsza	
Jara pszenica march. 78 do 79 kg.	214.00—217.00
Tendencja słabsza	
Zyto march 72—73 kg.	184.00—186.00
Tendencja spokojna	
Jęczmień	159.00—173.00
Tendencja słabsza	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	151.00—158.00
Tendencja słabsza	
Jwies march	139.00—147.00
Tendencja słabsza	
Maka pszenna	27.00—32.00
Tendencja cicha	
Maka żytnia 70%	26.00—28.75
Tendencja utrzymana	
Ospa pszenna	10.20—10.40
Tendencja spokojna	
Ospa żytnia	9.15—9.40
Tendencja cicha	
Groch Victoria	20.00—27.00
Makuchy Iniane	13.20—13.40
Makuchy arachid. 50% loco Hamburg	0.00—11.30
Mączka arachid. 50% loco Hamburg	0.00—11.40
Wytłoki suche paryt Berlin loco Hamburg	6.00—6.10
Śróty soya ekstrahowany 46% loco Hamburg	0.00—11.10
Śróty soya ekstrahowany 46% loco Szczecin	0.00—11.60

Ogólna tendencja spokojna.

Przebieg nocnego posiedzenia warszawskiej rady miejskiej

Jak doszło do rezygnacji p. Jaworowskiego — Sprawa teatrów

Warszawa, 9. 10. (Tel. wł.) W uzupełnieniu relacji o nocnym posiedzeniu rady miejskiej należy zanotować następujące szczegóły:

Narodowe Koło Gospodarcze po zakończeniu obrad postanowiło zgłosić przed porządkiem dziennym wniosek o wyrażenie prezesowi rady miejskiej Rajmundowi Jaworowskiemu votum nieufności. Wniosek ten podpisały wszystkie kluby z wyjątkiem socjalistów. Była to znakomita większość i wobec tego Jaworowski, nie chcąc dopuścić do skandalu ostatecznego i chcąc zachować pozory, sam zrezygnował.

Po przerwie rada miejska zajęła się sprawą teatrów. Obradom przewodniczył prezes Wilczyński. Podczas debaty licytowali się radni z B.B.

i B. B. S. z P. P. S. Kilkakrotnie dochodziło do starć pomiędzy B. B. i B. B. S.

W rezultacie postanowiono wybrać specjalną komisję z 7 radnych dla rozpatrzenia ofert, złożonych na uruchomienie teatrów miejskich i przedłożenia radzie miejskiej odpowiednich wniosków w przeciągu tygodnia. B. B. oraz obie partie socjalistyczne były za oddaniem już zaraz teatrów miejskich zrzeszeniu artystów.

W imieniu Koła Narodowego radny Staniszkis wystąpił przeciwko powzięciu jakiegokolwiek decyzji bez wysłuchania opinii magistratu o stanie finansowym miasta. Rzeczą ta będzie przedmiotem narad w przeciągu tygodnia. (w)

Rozbite stronnictwa angielskie stają do wyborów

Liberałowie występują w trzech odmiennych grupach, podobnie Labour Party

London, 9. 10. (PAT.) W nowych wyborach wyborcy angielscy staną przed zadaniem bardziej skomplikowanym niż w roku 1929, kiedy występowały trzy partie z programami ortodoksyjnymi, mianowicie konserwatyści, liberałowie i Labour Party.

Obecnie za rządem wystąpią konserwatyści, wysuwając przeszło 500 kandydatów. Liberałowie wystąpią w trzech odmiennych grupach: prorządowa grupa Simona, National Liberal Party, która wystawi 30 kandydatów, grupa Samuela oficjalna i prorządowa Liberal Party, której sytuacja pozostaje niewyjaśniona i grupa Lloyd George'a, oficjalna antyrządowa Liberal Party, która ma swem ręku cały aparat partyjny i wszystkie fundusze i wystawi przeszło 200 kandydatów, a

nawet więcej, o ile grupa Samuela nie zechce występować w wyborach na własną rękę.

Labour Party wystąpi w trzech zwalczających się nawzajem grupach: prorządowa grupa Mac Donalda National Labour Party, która zamierza wystawić 50 kandydatów, grupa antyrządowa Mosley'a, która ma wystawić 20 kandydatów, i wreszcie oficjalna opozycja Labour Party z Henderso-nem na czele, wystawiająca 540 kandydatów.

Redukcje na Śląsku

Katowice, 9. 10. (Tel. wł.) Stawki zarobkowe w hutach żelaza na Śląsku zostały z dniem 1 listopada wy-

Głośna afera kokainistów przed sądem

Wykryta w lutym r. b. przez nas wielka afera kokainowa, która zelektryzowała wówczas cały Poznań, znalazła się dziś po przeprowadzonych dochodzeniach na wokandy sądu okręgowego.

Przypominamy, że odsłonięta przez nas sensacyjna afera, która, jak wiadomo niesłychanie szerokie zatoczyła kręgi, spowodowała aresztowanie dr. Ignacego Gęsikowskiego (ulica Małeckiego 11).

Aresztowanie dokonano na zlecenie władz pod zarzutem uprawiania handlu narkotykami, przeważnie morfina, którą sprzedawał w bardzo dziwnych okolicznościach swoim pacjentom. Dr. Gęsikowski po złożeniu kaucji został zwolniony z aresztu prewencyjnego. Niezwykle poruszenie w wydziale zdrowia publicznego wywołało pismo skierowane do tegoż urzędu. Oto treść tego pisma:

P. dr. Gęsikowski zamieszkały przy ulicy Małeckiego 11 zapisuje i daje morfina, kokainę, veronal i temsamem popiera morfinizm i t. d. Za zapisanie morfiny pobiera od grama 10 zł, od kokainy to samo. Recepty do ręki nikomu nie wydaje, aby nie było dowodów przeciwko niemu, lecz skieruje wszystkie do znajomych sobie aptek. Od morfinistów, którzy nie mogą płacić gotówką p. dr. G. bierze w zastaw wszystko co ma jakakolwiek wartość: zegarki pierścienki, obrączki ślubne i t. d. Od syna jednej z ofiar pobrał w zastaw zegarek oraz membranę od gramofonu, które ten nieprawnie wyniósł z domu rodzicielskiego. Innemu zabrał dokumenty osobiste, wyszukując go w ten sposób, że każe mu pracować u siebie w domu od rana do nocy i daje mu za to codziennie dawkę 0,2 morfiny wartości 1,25 gr. Młodzieniec ten pochodzi z ubogiej rodziny i chce się starać o umieszczenie w zakładzie, lecz p. dr. G. nie chce mu wydać papierów. Ponadto doniesienie owe twierdziło, że dr. Gęsikowski nadużywał w grubym stopniu Kasę Chorych przez podrabianie recept.

Na skutek tego doniesienia wiadomość została władza, która w prywatnym mieszkaniu dr. Gęsikowskiego przeprowadziła rewizję, której wynikiem było wykrycie poważnego materiału obciążającego. Znalaziono bowiem przedmioty pierwszorzędnej wartości jak, biżuterję, obrazy i t. d., które to przedmioty pochodzą od osób prywatnych, nabyte w drodze „wymiany” za morfina, kokainę i t. d.

W czasie rewizji jeden z urzędników zapytał dr. G. czy ma narkotyki. Dr. G. wydał 2 torebki morfiny oświadczając, że więcej nie posiada. Tymczasem w toku dalszych dochodzeń znaleziono jeszcze wiele torebek z morfina i kokainą.

Później ponownie przeprowadzono rewizję w mieszkaniu, podczas której znowu znaleziono wielką ilość przekazów i recept.

W rezultacie sprawa niedozwolonego handlu narkotykami i oszustwa oparła się o sąd.

Rozprawę główną wyznaczono na dziś — ściągając ją z zrozumiałych powodów mnóstwo osób. Rozprawie przewodniczył sędzia dr. Cyprian, oskarżacz prokurator Hrabak. Na ławie oskarżonych zasiadł dr. Ignacy Gęsi-

kowski l. 51 liczący, Wojciech Pyszkowski, Antoni Kulisz, Karol Knobelsdorf i Kazimierz Kłaczyński. Po stwierdzeniu personalij i załatwieniu szeregu formalności, odczytano

Akt oskarżenia.

Wyżej wymienieni są oskarżeni o to, że od r. 1928 do 5 lutego 1931 r.:

dr. Gęsikowski w zamiarze przysporzenia sobie korzyści majątkowej, wyrządził pacjentom swoim, a w szczególności H. Żółtowskiemu i małżonkom Kasproviczom szkodę majątkową tem, że zwodząc fałszywymi faktami jakoby przeprowadzał ich systematyczne leczenie, w rzeczywistości nie leczył, natomiast powodował zwiększenie się chorobliwego nałogu swoich „pacjentów”, przez co podtrzymał błędne z ich strony mniemanie co do skuteczności rzekomego ich leczenia, na skutek którego pacjenci płacili za dostarczone im przez oskarżonego narkotyki coraz to większe kwoty dochodzące do 42 zł od każdej porady, a właściwie od każdej z dostarczonych przez oskarżonego recepty.

Wszyscy oskarżeni działając w wzajemnym porozumieniu, czynnym ciągłym dopuścili się naruszenia ustawy z 29. 6. 1923 r. a to przez bezprawne umożliwienie różnym osobom użycia morfiny i kokainy przez co wywołali następstwa szczególnie szkodliwe.

Oskarżeni nadto dopuścili się naruszenia rozporządzenia Ministra spr. wewn. o detalicznej sprzedaży substancji i przetworów odurzających, przez to, że dr. Gęsikowski jako lekarz zapisywał względnie zalecił wydawać środki odurzające nie dla celów leczniczych, lecz dla zadośćuczynienia nałogom.

Oskarżeni Pyszkowski, Kulisz, Knobelsdorf i Kłaczyński odpowiadają też za to, że jako zarządcy aptek wydawali te środki bez recept i bez pisemnych zapotrzebowań w granicach przekraczających dopuszczalną procentowość, oraz że nie prowadzili odpowiednich do tego ksiąg.

Oskarżeni są o zbrodnię z paragrafów 263 i 267 k. k. czyli oszustwa i fałszowania dokumentów oraz o ułatwianie w nabywaniu narkotyków.

Po odczytaniu aktu oskarżenia sąd kolejno zapytywał oskarżonych w jakiej mierze poczuwają się do winy.

Oskarżony dr. Gęsikowski twierdził, że nie działał z chęci zysku, lecz jedynie w celach leczniczych jako lekarz. Dalsi oskarżeni czują się niewinnymi i uważają, że zarzuty poczynione w akcie oskarżenia są bezpodstawne. Następnie sąd przeszedł do szczegółowego badania poszczególnych oskarżonych. Dr. Gęsikowski badany bardzo szczegółowo, zaprzecza, jakoby od kogokolwiek brał zastawy w zamian za udzielone narkotyki. Zapytany przez przewodniczącego dlaczego właśnie u niego koncentrowali się morfiniści, odpowiedział, że cechą charakterystyczną morfinistów jest fakt, iż co pewien czas czepiają się tego lub innego lekarza, przyczem odpędzić się od nich jest niezmiernie trudno.

W chwili gdy to piszemy, trwa badanie świadków w dalszym ciągu.

łem bardzo wzburzony tem, co się działo w Brześciu, a jestem jeszcze oburzony do dziś”.

Sędzia: Dlaczego to oskarżony jest tak wzburzony?

Oskarżony: Jako Polak-wojak czuję poprostu wstyd za hańbę brzeską.

Sędzia: Jakiego wykształcenia posiada oskarżony?

Oskarżony: Posiadam wykształcenie ludowe.

Następnie odczytano zeznania świadka Wiśniewskiego, który napisał doniesienie do wojewody pomorskiego. Zeznaje on, że oskarżony wypowiedział słowa: „Piłsudski jest złodziejem i bandytą”. To samo potwierdza w zeznaniach córka świadka W.

Świadek Bernard Rolbiecki zeznał, że oskarżony w jego obecności powiedział, że Piłsudskiego ścigano jak złodzieja i bandytę, lecz nie obchodzili się z nim, jak w Brześciu.

Po przesłuchaniu świadka Kaźmiery Wiśniewskiej, przedstawiciel oskarżenia wniósł o 100 zł grzywny dla oskarżonego, wzgl. 20 dni aresztu. Po naradzie zapadł wyrok uwalniający oskarżonego od winy i kary dla braku dowodów winy, bowiem sąd nie dał wiary świadkom dowodowym, gdyż ich zeznania są za lakoniczne, nego.

zresztą świadek Wiśniewski miał zażalenie z oskarżonym, wobec czego nie wykluczony jest akt zemsty. Twierdzenie oskarżonego nie zostało przez świadków obalone.

Nadmienić wypada, że oskarżony jest w sferach robotniczych znany z udziału w pracy społecznej, jako obrońca praw robotniczych. (w)

Po „Ilonie” — „Neptun”

Z Gdyni piszą nam, co następuje:

Nie przebrzmiało jeszcze echo niesławnej wyprawy „węgierskiego” statku przemysłowego „Ilona” do Szwecji i konfiskaty polskiego spirytusu, załadowanego w Gdyni, oraz kompromitacji Polaków, aresztowanych przez władze szwedzkie, gdy znowu staje się wiadomem, że w porcie gdyńskim szykuje się do przemysłowej eskapady statek „Neptun”, zeglujący pod flagą czechosłowacką. „Neptun” przybył do Gdyni w dniu 7 bm. i z dużym ładunkiem spirytusu wyruszą w najbliższym czasie ku wybrzeżom Finlandji i Szwecji. Jak informują nas wiarogodni świadkowie, „Neptun” uzbrojony jest w ciężki karabin maszynowy, który nie został nawet zameldowany władzom portu gdyńskiego.

Dowództwo i załoga „czechosłowackiego” statku „Neptun” składa się z samych Niemców. Rząd polski nie powinien tolerować przemytu polskiego spirytusu do Finlandji i Szwecji, choćby tylko dlatego, że korzyści materialne, które osiąga skarb państwa, nie równoważą w żadnym stopniu moralnych strat, które Polska ponosi w świecie, gdy statek przemysłowy z polskim spirytusem zostanie ujęty i aresztowany. S. B.

Z Obozu Wielkiej Polski

Praca Młodych w pow. leszczyńskim. — Założenie placówki w Włoszakowicach.

Mimo różnych przeszkód, z którymi trzeba się borykać, Młodzi na terenie powiatu leszczyńskiego mają owocną pracę za sobą. Poza pracą ściśle wewnętrzną w Obozie, biorą też udział w organizowaniu zebrań i wieców narodowych.

Na niedzielę 23 sierpnia zwołali Młodzi z Leszna zebrań organizacyjne placówki w Włoszakowicach, na które przybyło około 150 osób. Pierwszy mówca przedstawił zebrany historię ruchu narodowego, następnym stosunki dzisiejsze ze zbrany przemówienia te przypadły do przekonania, o tem świadczą rzesze oklaski. Duch zbranych dowodził, że nie stają do walki z wszystkim, co złe i podle. Po omówieniu spraw organizacyjnych przystąpiono do przyjmowania zgłaszających się, których było ponad 40. Kierownikiem placówki został kol. W. Kasperski. Zebranie zakończono odśpiewaniem „Roty” i hymnu Młodych i okrzykami na cześć przywódców Obozu Narodowego.

Dnia 15. z m. urządziła placówka Leszno w sali „Sokoła” akademję ku uczczeniu „Cudu Wisły”, która składała się z przemówienia wstępnego mec. Wstawskiego, referatu kol. Wernera i deklaracji kol. Placzkówny i Wernerówny. W ten sposób oddano hołd poległym bohaterom i obrońcom naszej ojczyzny. Wspomnieć wypada, że policjant po akademji zapytał przędzium „co tu jest” i zapowiedział, że następnym raz przyjdzie z bagnietami(?) Naprawdę, że to smutne.

Zebrań O. W. P. w Kruszwicy.

W ubiegłym tygodniu odbyło się miesięczne zebrań Obozu Wielkiej Polsk. w Kruszwicy. Zebranie zagał kierownik placówki kol. Hilary Fedkowicz, witając przybyłego kierownika pow. wydz. O. W. P. kol. Radomskiego ze Strzelna, który wygłosił odpowiedni referat, nawiązując go do ostatnich wypadków na arenie europejskiej. Mówca zaznaczył, że wypadki te przewidział już dawno znakomity polityk polski Roman Dmowski, pisząc o tem w swych artykułach i w książce pt. „Świat powojenny i Polska”. Następnie kol. Radomski omówił sprawę ukraińską w związku z zamordowaniem śp. poła Hołowki.

Pod koniec zbrania, udekorowano kilku nowych członków mieczykami Chrobrego; przemówił do nich kol. Radomski. Zebranie zostało zakończone hasłem „Młodzi czuwajcie”, poczem popłynęły słowa pieśni Młodych.

Zebrań i odprawa kierowników w Grucie pow. grudziądzkiego.

Dnia 27 września, w Grucie, pow. grudziądzkiego odbył się zjazd placówek wschodniej części powiatu. Na uroczyste zebrań przybył jako delegat wydz. okr. red. Piszcz z Torunia, oraz inż. Zaliński z Grudziądza, jako kierownik powiatowy i Łada, jako sekretarz pow. wydziału. Zebranie zagał kier. pl. p. Stachowiak. Po przyjęciu przewodnictwa i przemówieniu

Wykład o nowej metodzie leczniczej „WOHLMUTHA” z uwzględnieniem leczenia niemocy piciowej

odbędzie się we wtorek, dnia 13 b. m., o godz. 8-mej wiecz. w sali Ogrodu Zoologicznego. Szczegóły w numerze poniedziałkowym niniejszego pisma.

Neurastenicy!... uzdrowieć!... Baczność!

Czy wiecie, że Haematogen „Erbe” jest tym środkiem leczniczym, który Was w najkrótszym czasie uczyni zdrowymi i do da Wam nowych sił żywotnych?...

Pamiętajcie zatem, że Haematogen „Erbe” wpływa odżywczo na tworzenie się oraz odnawianie czerwonych ciałek krwi, zawierających żelazo, a powodujących utrzymanie tkanek ciała ludzkiego w stanie normalnego zdrowia i rozwoju. Przez dostarczanie organizmowi krwi zdrowej, utrzymującej normalną ciepłotę ciała, daje mu Haematogen „Erbe” odporność potrzebną do walki z bakterjami chorobotwórczymi.

Jako lek jest Haematogen „Erbe” smaczny w użyciu, przez swą zaś szybkość asymilację posiada wartość najodpowiedniejszego środka odżywczego i wzmacniającego. Dr. L. K.

Pw 7991-39,202

inż. Zalińskiego, zabrał głos red. Piszcz, omawiając sytuację polityczną.

Nastąpiła dekoracja mieczykami Chrobrego. Dekorowano nowych członków placówki w Grucie oraz kierowników nowopowstałych placówek sąsiednich. Hymnem Młodych zakończono zebrań, które miało przebieg uroczysty.

Zaraz po zebrań odbyła się odprawa kierowników, w czasie której omówiono sprawy wewnętrzno-organizacyjne.

Nowa placówka w Gościejewicach pow. rawickiego.

Młodzi O. W. P. z placówki Bojanowo ruszyli poza rogatki swego miasta. Kierownictwo placówki Bojanowo zorganizowało w dniu 27 września zebrań organizacyjne Młodych O. W. P. w Gościejewicach. Zebranie zagał sekretarz placówki Bojanowo, referat wygłosił przybyły z ramienia pow. wydz. O. W. P. z Rawicza, kol. Lucjan Mielcarski, który w swem półtoragodzinnym przemówieniu zapoznał zbranych z ruchem Młodych i jego dążeniami. Na zakończenie mówca wniósł trzykrotny okrzyk na cześć Romana Dmowskiego, gen. Hallera, i obozu narodowego. Za treściwe i jędrne przemówienie nagrodzono p. Mielcarskiego burzą oklasków. Po załatwieniu spraw organizacyjnych i utworzeniu kierownictwa placówki, zamknął sekr. Strzyżyński zebrań hasłem „Młodzi czuwajcie”. Pomimo krótkiego istnienia placówki w Bojanowie, robi ona duże postępy, dzięki jej dzielnemu kierownictwu.

Z różnych stron Polski

„Caritas” diecezji częstochowskiej

(KAP) Z woli i pod protektorem J. E. Ks. Kubiny, biskupa diecezji częstochowskiej, powołany został do życia Związek instytucji opiekuńczych i stowarzyszeń dobroczynnych „Caritas”. Zadaniem związku jest zjednoczenie wszystkich katolickich instytucji i zakładów działających na polu akcji dobroczynnej, oraz rozwój i pogłębienie prac organizacyjnych w dziedzinie opieki społecznej na terenie diecezji częstochowskiej.

W dniu 2 października rb., w lokalu związku „Caritas” odbyło się zebrań. Ks. biskup w gorącym przemówieniu zachęcił zbranych do wyteżenia wszelkich sił, aby zaradzić biedzie, która czyni coraz większe postępy w kraju. Po tem gorącym wezwaniu wszyscy obecni zgłosili swą pracę pod przewodnictwem członków zarządu związku „Caritas” do trzech sekcji: 1) kuchen, 2) opieki nad dziećmi i 3) odzieżowej.

Wystawa Morska w Katowicach.

Niedawno otwarta została w Katowicach Wystawa Morska, obrazująca doskonale wielkie znaczenie morza dla Polski, oraz łączność Górnego Śląska z portem w Gdyni. Wyrażono to w ten sposób, iż na parze szyn, wyrażających magistratę Śląsk — Gdynia, ustawiono wagon, naładowany węglem, rudą i złomem żelaza. Z jednej strony jest G. Śląsk w postaci wieńca, utworzonego z surowców, naładowanych do wagonu, z drugiej zaś strony wagonu jest barwny plan portu Gdyni, rzeźbiony w drzewie. Dalej idą ekspozyty ze wszystkich dziedzin ruchu portowego: żeglarskiego i rybckiego w małej skali, tablice kolorowe graficzne ze statystyką obrotów handlowych etc.

W stoiskach są lodzie i modele parowców, broń różnego rodzaju, bandery, narzędzia rybackie, mapy, książki, przyrządy nawigacyjne, dźwigi, plan sieci elektrycznej na Pomorzu, wypukła mapa powiatu chojnickiego, wnętrze chaty rybaka kaszubskiego, okazy ich pracy domowej, różne fotografie, akwarele i obrazy, tyjące się morza w ilości paruset okazów.

Na filmie pokazują m. in. podróż Pana Prezydenta do Estonji. Objasnień na wystawie udzielają członkowie Zw. Marynarzy Polskich, którzy wiele przyczynili się do upiększenia terenu wystawy. Kierownictwo wystawy wydało pięknie ilustrowaną broszurkę propagandową o Gdyni. (O)

Zapisz się na członka wspierającego

T. C. L., roczna składka 12 zł. kwartalna 3 zł

W pierwszych 10-ciu latach

winna każda matka dziecko swe myć i kąpać tylko za użyciem czystego łagodnego

MYDŁA DLA DZIECI **NIVEA**

Dziecko będzie jej za to wdzięczne, gdyż zoszczędzi sobie w przyszłości wiele kłopotów o zachowanie dobrej cery. Mydło Nivea jest wyrabiane według przepisów lekarskich specjalnie dla wrażliwej skóry dziecka.

Cena: Zł. 1.20

Starannie wypielęgnowane ręce

mimo stałej pracy domowej i mimo nieustannego mycia w ciepłej i zimnej wodzie

daje tylko **KREM NIVEA**

Co wieczór a również podczas dnia należy nacierać twarz i ręce kremem Nivea zupełnie według upodobania. Bez pozostawienia połysku wnika krem Nivea całkowicie w skórę, nadając jej aksamitną miękkość, świeży i zdrowy wygląd, jaki podziwiamy u młodzieży.

Krem Nivea po Zł. 0.40 do 2.60
Wyrób krajowy firmy PEBECO, Sp. Akc. w Poznaniu

P. W. 7801/2-1184 N

Wybory z „przeprowadzką“

Wędrujący wyborcy — Kto przedziej? — Naganka antypolska w związku z wyborami — Polacy wyszli obronną ręką przy wyborach

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“).

Ryga, 8 października.

Wybory na Łotwie pociągają za sobą osobliwą „wędrowną narodów“ Zgodnie z przepisami ordynacji wyborczej, głosujący obywatel nie jest przywiązany do okręgu, w którym zamieszkuje; głos złożyć może w każdej komisji wyborczej, legitymując się swym dowodem osobistym. Stronictwa polityczne stosują przeto oryginalny system przewożenia wyborców. Gdy w pewnym okręgu szanse kandydata są zapewnione, w innym zaś przewidywany jest brak pewnej ilości głosów, zwozi się wyborców pociągami i autobusami.

Toteż trwające dwa dni wybory do parlamentu łotewskiego znacznie spotęgowały ruch pasażerski i nieoczekiwanie podwyższyły dochody kolei. Lista chłopska w Letgalii nie wystawiła np. kandydatów w Rydze, wszystkich więc swych ryckich zwolenników przewoziła do Zemgali. Z Mitawy do Rygi nadjechał sukurs głosów żydowskich w liczbie 600. Kolejarze wystawili swą listę w Rydze i ze wszystkich linii tłumnie zjeżdżali do stolicy. Najlepiej zorganizowali „przerzucanie wyborców“ Niemcy. Około 12 i pół tysiąca głosujących rozmieszczono według 16 tras. Obliczenia dokonane były przez stronictwa mniejszości z taką dokładnością, że np. w okręgu inflanckim, gdzie wystawione były dwie listy niemieckie, wezwano wszystkich wyborców do głosowania tylko na jedną z nich, gdyż sukurs dla drugiej stanowić będą specjalnie przywieźieni Niemcy z Rygi. Zdarzały się też wypadki umyślnego wprowadzenia w błąd: aby zaskodzić liście Centrum Demokratycznego w Letgalii, przeciwnicy jej rozpowszechnili wieść, iż wszyscy zwolennicy listy tej winni składać swe głosy w stolicy.

Niebrak też było podczas wyborów momentów komicznych. W Windawie socjalni demokraci zapewnili sobie głosy pięćdziesięciu mieszkańców przytułku dla inwalidów i emerytów, przyrzekając przystać po nich w dniu wyborów 2 autobusy. Wyprzedzili ich jednak zwolennicy listy Kurlandzkiego Zjednoczenia; nadjechali o pół godziny wcześniej i triumfalnie odwieźli starców wraz ze swą listą do komisji wyborczej.

Teraz nie ulega już wątpliwości, że niesłychany atak władz na polskie organizacje i instytucje społeczne miał ścisły związek z wyborami. Wzrost

wpływu polskiej mniejszości w okręgach, graniczących z Polską, był solą w oku łotewskich nacjonalistów. Oszczerstwem i niezgodnemi z prawdą zarzutami osiągnięto ten cel, że w przededniu wyborów zakazane były wiece polskie, zawieszono jedyne na Łotwie pismo polskie „Dzwon“, kilku wybitnych działaczy szkolnych wydano z granic państwa. W pierwszym dniu wyborów zaszły w Rydze nowe wydarzenia, które rzucają wyraźne światło na tendencyjność postępowania władz. Nagle, w lokalu pierwszej komisji wyborczej przy bulwarze Rajnisa, „schwytano“ na gorącym uczynku pewnego agitatora, który rzekomo miał ofiarowywać wyborcom po 2 lata za złożenie głosu na polską listę (nr. 12). Pomijając już fakt, iż inwektywy takie rzucono z tłumy i trudno by je sprawdzić, niedorzecznością wszak byłoby „kupować“ otwarcie głosy na ulicy. Ale policja kryminalna skwapliwie skorzystała z okazji, by natychmiast dokonać rewizji w lokalu Stowarzyszenia Akademików Polskich, oraz w mieszkaniach prywatnych polskich działaczy politycznych.

Podczas rewizji w lokalu kandydata do sejmiku łotewskiego, preza polskiego komitetu wyborczego i radnego miasta Rygi, Liberisa, znaleziono... aż 400 latów w srebrze.

Zdobycie tak „oczywistych“ dowodów zrzucenie winy nie wystarczyło policji, gdyż stawia się jeszcze p. Liberisowi zarzut posiadania kilku zaopatrzonych pieczęcią komisji wyborczej kopert. Jakkolwiek stwierdzono niezbicie, że żadna koperta nie wydoszła się nielegalnie poza obręb głównej komisji wyborczej, że fałszerstwo pieczęci jest stanowczo wykluczone, p. Liberisa aresztowano. Wraz z nim policja ryska aresztowała jeszcze kilku Polaków.

Cała ta historia, obfitująca w wiele ciemnych i niewyjaśnionych momentów, jest niedwuznaczną naganką na polską listę kandydatów. Zbyt białymi niemi szyte są bezpodstawne inwektywy, aby nie dostrzec, że chodzi wyłącznie o utracenie szans wyborczych listy nr. 12. Że było to bezcelowem dowodzą fakty, iż polskie mandaty do sejmiku łotewskiego nie tylko zostały utrzymane, ale zaznaczył się jeszcze poważny przyrost głosów w porównaniu z poprzednimi wyborami. R. L.

możliwili transmisję. Gromady manifestantów raz po raz napadały na zbierających się a potem na rozchodzących się uczestników uroczystości. Dowódca pułku piechoty stacjonarowego w Hasselt chciał zabronić uczestnikom uroczystości wstępu do koszar i dopiero specjalny rozkaz z Brukseli skłonił go do cofnięcia tego zakazu.

Zajść tych spodziewano się, choć nie w tych rozmiarach i dlatego nikt z kierujących polityków walońskich nie wziął tym razem udziału w uroczystości. Wypadki te odbiły się donośnym echem w Belgji i przedarły się również zagranicę. Chodzi bowiem o symptomat w zakresie walki sił, stanowiących o przyszłym ukształtowaniu się losów państwa belgijskiego.

Mamy tu do czynienia z fragmentem wyrazistym od innych, walki między dwoma szczepami belgijskimi, francuskimi Wallonami a Flamandami, używającymi odrębnego nareczcza, zbliżonego do języka holenderskiego. Przewaga kulturalna i materialna była do niedawna i jest jeszcze, choć w mniejszym już stopniu, po stronie Wallonów. Większość liczebna natomiast i silniejszą rozrodzość mają Flamandowie, reprezentowani przedewszystkiem wśród warstw ludowych. Język francuski miał do niedawna w Belgji bezwzględna przewagę, tak w urzędach jak i wśród mieszczaństwa i inteligencji. Przyznawanie się do kultury francuskiej było dotychczas w modzie i u jednostek pochodzenia flamandzkiego, które wydobyły się z nizin. Zresztą, skromnemu językowi flamandzkiemu trudno było wytrzymać konkurencję z potężną francuzszyną.

Ruch flamandzki, zmierzający zależnie od temperamentu jego wyznawców, bądź do uzyskania większych praw językowych, bądź też do autonomji, a nawet do odrębności obszaru flamandzkiego, rozwinął się bardzo mocno po wojnie. Na jego czele stanęli byli aktywiści flamandzcy z czasów wojny, przyjaciele Niemców, którzy po ukończeniu wojny odpokutowali tę przyjaźń dłuższym pobytom w więzieniu. Najradykałniejsi z pośród nich głoszą w dalszym ciągu orientację filoniemiecką, względnie filoholenderską. Ruch flamandzki znajduje się w mocnej ofensywie, doprowadził do równouprawnienia obu języków, do założenia uniwersytetu flamandzkiego w Gandawie. Obecnie wysuwa się hasło podziału krajów na dwie odrębne części: flamandzką i walońską, połączone jedynie osobą wspólnego monarchy.

W życiu politycznym belgijskim Flamandowie zajmują coraz mocniejszą pozycję. Mają swe odrębne organizacje frontystów, mogą liczyć na poparcie stronnictwa katolickiego i mają zwolenników między socjalistami, którzy naogół w tej sprawie zajmują stanowisko kompromisowe. Natomiast stanowisko unitarystyczne zajmują dotąd liberali. Frontyści flamandzcy są zdecydowanymi pacyfistami, co nie wyklucza radykalnych metod w walkach wewnętrznych. Dowodem tego były zajścia w Hasselt. T. J.

Jeszcze jeden głos

Tutejszy tygodnik „Tęcza“, wychodzący pod naczelną redakcją Jerzego Drobnika, zamieszcza z powodu 25-ciolecia „Kurjera Poznańskiego“ fotografię jego naczelnego redaktora i dyrektorów wydawnictwa, ponadto faksimile pierwszej strony pierwszego numeru pisma naszego z roku 1906 i reprodukcje pierwszego i ostatniego rocznika „Kurjera Pozn.“ i pisze m. i., co następuje:

„Kurjer Poznański“ jest pismem żywotnem, a tajemnica jego żywotności polega na tem, iż zrodził się nie ze spekulacji, nie jako efemeryda, ale wyrósł z wielkiej potrzeby społeczeństwa pol-

skiego w ówczesnym zaborze pruskim. Powstał z dążenia do niepodległości, z dążenia do bezkompromisowej obrony polskości, do zdecydowanego przeciwstawienia się nawale germanizacyjnej.

„Kurjer Poznański“ zapuścił w ten sposób korzenie w pokłady najgłębszego instynktu samozachowawczego narodu i tem się tłumaczy tajemnica jego trwałego powodzenia i rozwoju. „Kurjer Poznański“ stał się poprostu organem społeczeństwa wielkopolskiego. I trzeba przyznać, że jest nim dotychczas.

„Można się godzić lub nie godzić na politykę „Kurjera Poznańskiego“, ale chyba nawet przeciwnik polityczny przyzna, że pismo to nigdy nie wałowało się stanąć jasno, wyraźnie i twardo przy tem, co uważało za słuszne. Wyczuwało w niem się zawsze i wyczuwa dotychczas zupełną wewnętrzną zgodę między tem, co się myśli, a tem, co się pisze. A to już dzisiaj niestety nie jest tak częsta rzecz, w epoce, w której prasa brukowa i czerwona wywiesiła jako sztandar chorągwie, łatwo i odrazu obracające się w kierunku wiatru.

„Historja „Kurjera Poznańskiego“ — na którego czele stoją dzisiaj ci sami ludzie, którzy stali za czasów jego powstania, jest nieodłącznie związana z historją ostatnich 25 lat zachodniej dzielnicy Polski. W tym fakcie tkwi ocena jego niezmiernie bogatej działalności. Oby wydawała dalsze tak samo doniosłe owoce“.

Żydzi

rozsadnikami komunizmu

Pod powyższym nagłówkiem donosiłiśmy onegdaj we wydaniu porannem o aresztowaniu przez tutejsze władze śledcze dr. Marjana Plockiego, dawniejszego lekarza szpitala żydowskiego, który obecnie przy ulicy Fredry 8 wykonuje praktykę lekarską. Dr. Marjan Plocki, Żyd, jest rodem ze Słupcy. Aresztowanie nastąpiło pod zarzutem spółdziałania z Komunistyczną Partją Polską. Dr. Plocki leczyć miał bezpłatnie komunistów, członków Mopru (Międzynarodowej Organizacji Pomocy Rewolucyjnej), wspierając w ten sposób Mopru.

Decyzją sądu okręgowego wczoraj jednak zostało uchylone postanowienie aresztowania tymczasowego. Sąd zajął stanowisko, że sam fakt leczenia osób, znanych powszechnie jako komunistów, nie jest czynem karygodnym w rozumieniu ustawy karnej, a sympatyzowanie z partją komunistyczną może być przedmiotem dochodzeń karnych, ale nie uzasadnia tymczasowego aresztowania. Kwestja dochodzeń karnych zatem w tym stanie rzeczy pozostaje otwartą.

Równocześnie, jak już o tem donosiłiśmy, aresztowano pod takim samym zarzutem drugiego lekarza, z prowincji, mianowicie dr. Gustawa Schwarzenberga z Krajowego Zakładu Psychiatrycznego w Kościanie. Dr. Schwarzenberg pochodzi z Tarnopola w Małopolsce. W czasie od 1924—26 r. Schwarzenberg był członkiem socjalistycznej Tura (Towarzystwo Uniwersytetu Robotniczego). Jako członek tegoż miał doprowadzić w nim do rozłam i założyć następnie Towarzystwo Oświaty Robotniczej „Swit“ podporządkowane P. P. S.-Lewicy, którą w roku 1930 rozwiązano jako partję nielegalną. Z komunistami dr. Schwarzenberg miał bliską łączność, gdyż ustalono, że bywał często w mieszkaniu aresztowanych w sierpniu za propagandę komunistyczną Piotrowskich na ul. Strzeleckiej. W mieszkaniu Piotrowskich znaleziono powielacze maszyn do pisania i inne przedmioty, służące do powielania i wykonywania druków komunistycznych.

L w ó w, 9. 10. (PAT). Prasa popołudniowa donosi o aresztowaniu Julji Brüstigerowej, dr. fil., żony adwokata i redaktorki „Przeglądu Współczesnego“, podejrzanej o działalność komunistyczną.

Wielkie kłopoty małego kraju

Rozruchy w miasteczku belgijskiem Hasselt — Zamacona uroczystość — Wallonowie i Flamandzi — Cele ruchu flamandzkiego — Wojowniczy pacyfiści

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“).

Bruksela, 7 października.

Małe miasteczko belgijskie Hasselt w prowincji Limburg było tej niedzieli terenem burzliwych, a nader sympmatycznych zajść. Oto na ten dzień zwołany został do tej miejscowości zjazd byłych uczestników wojny światowej. Miano wygłosić szereg przemówień i złożyć wieńce na cmentarzu. Z całej Belgji mieli się zjechać uczestnicy, a dla ich transportu przygotowano kilkadziesiąt specjalnych pociągów. Miasteczko przybrało się odświętnie w kwiaty i w sztandary państwowe. Wypadki jednak sprawiły, że jednolity nastrój zjazdu został zamacony, a uroczystość przerodziła się w próbę sił, nie tylko duchową, ale i fizyczną.

Na ten sam dzień, w którym miał

się odbyć zjazd b. kombatantów, separatystyczne i nacjonalistyczne organizacje flamandzkie zmobilizowały swich zwolenników w Hasselt pod pozorem, że ulegający wpływow francuskim Walloni wdzierają się do terytorjum flamandzkiego i apoteozują wojnę. Separatyści flamandzcy urządzili zasadzki na ulicach i na cmentarzach. Jeden z cmentarzy otoczony został drutem kolczastym, aby uniemożliwić dostęp. Na drugim ukryci Flamandowie napadli na delegację z wieńcami, pobili ją i rozproszyli. Na ulicach przychodziło do ustawicznych burzliwych zajść i starć.

Główna część uroczystości z przemowami na rynku miała być transmitowana przez radio. Demonstranci flamandzcy zniszczyli aparaty i unie-

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Tragiczna bójka

3 lata ciężkiego wzięcia za uraz
cielesny z wynikiem śmiertelnym

Pod Czerwonakiem na terenie Główniej znajdował się w polu stóg będący własnością gospodarza Franciszka Białasika. Nocami teren ten był odwiedzany przez złodziei i różnych włóczęgów, którzy często szukali schronienia w stogu. Białasik znajdował się w kłopotliwym położeniu, bowiem stóg mógłby łatwo zniknąć wogóle. To też po naradzie postanowiono go pilnować. Rolę stróży objęli zięć Białasika, Chałupka oraz robotnik Skóra. Dla dodania sobie animuszu pokrzepili się obficie wódką i poszli na swój posterunek. Podkradli się cichaczem do stogu i spostrzegli, że znajdują się w nim jacyś nieproszeni goście. Na wezwanie, aby opuścili stóg — nie otrzymali żadnej odpowiedzi. Wówczas Skóra wraz z Chałupką wyposzili nieznanym z legowiska. Byli to bezrobotni Władysław Tomaszewski i Józef Wantke.

Powstała ostra kłótnia, która wkrótce zamieniła się w zacieklą bójkę. W jej wyniku Tomaszewskiemu zadał Skóra 11 niebezpiecznych pchnięć nożem, a Wantkemu Chałupka wyrwał łaskę i obił go dotkliwie. Śmiertelnie ranny, Tomaszewski runął na ziemię i zmarł; Wantke natomiast, zdołał zbiec i zaalarmował policję.

Skóra i Chałupka zasiedli na ławie oskarżonych. Pierwszy tłumaczył się koniecznością obrony. Prokurator wniósł o surowy wymiar kary, nie podtrzymując jednak oskarżenia co do Chałupki. Trybunał zgodnie z wnioskiem obrońcy dr. Ferstena, przyjął, że Skóra nie dopuścił się zbrodni zabójstwa, lecz uznał go winnym zadania ciężkiego urazu cielesnego z wynikiem śmiertelnym (par 226 k. k.) i skazał na 3 lata ciężkiego wzięcia z policzeniem aresztu śledczego. Zgodnie z wnioskiem prokuratora i adw. Winnickiego, sąd uwolnił Chałupkę od kary. (z)

Katastrofa samochodowa

Wskutek defektu kierownicy auto
wpadło na drzewo — Trzech rannych.

Nasz korespondent z Chodzieży (jm) donosi:

Wielkie nieszczęście wydarzyło się ostatnio p. Fr. Wiśniewskiemu, właścicielowi sklepu z porcelaną z Chodzieży. Jadąc samochodem naładowanym towarami z Wielonia do Chodzieży, w skutek defektu kierownicy z wielkim tupetem wpadł na przydrożne drzewo. Wóz uległ zupełnemu zniszczeniu podobnie jak i towar.

P. Wiśniewski ma złamane obie nogi, z nich prawą w dwóch miejscach poniżej i powyżej kolana, a lewą w jednym. Poza tem doznał ogólnych kontuzji. Szofer p. Janiczewski złamał sobie lewą rękę, pracownik Pysr przez okaleczenia głowy, wyszedł z katastrofy cało.

Pp. Wiśniewskiego i Janiczewskiego odwieziono natychmiast do Wielonia, skąd prawdopodobnie przetransportuje się ich do Poznania.

KALENDARZYK

Piątek, 9 października 1931.

Słońce: wschód 6,06; — zachód 17,14; — długość dnia 11 godz. 8 min.

Księżyc: wschód 2,45; — zachód 16,33; — przed nowiem.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Piątek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza wysoka plus 11 st. C., pochmurno, wiatr południowo-zachodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 758 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 17 st. C., najniższa plus 9 st. C.

Przepowiednia pogody na sobotę: Pochmurno z przelotnymi przejaśnieniami, ciepło.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: Dział 1,68 mtr.

Kal. rzk.: Dionizy; jutro Franciszek Borgiasz.

Kal. słow.: Domogost; jutro Tomił.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka św. Marcina, ulica Fr. Ratajczaka 12. — Apteka pod Białym Orłem, Stary Rynek — Apteka św. Piotra, ul. Półwiejska 1
Wilda: Apteka „Fortuna” Górna Wilda 96 — Apteka przy Bramie Wilddeckiej, ul. Górna Wilda 3.
Łazarz: Apteka p. Plucińskiego, ul. Mar-

szalka Focha narożnik ul. Niegolewskich.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ulica Kra-
ziewskiego 12.

W innych dzielnicach pełnią nocną służbę
apteki tamtejsze.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Święcenia.** J. Em. ks. Kardynał Prymas udzielił w Katedrze Poznańskiej następujących święceń klerikom Poznańskiego Seminarjum Duchownego: czterech niższych święceń 118 słuchaczom teologii w sobotę, 10 października o godz. 6.30; subdiakonatu dwóm oraz diakonatu 69 kandydatom teologii w niedzielę, 11-go października o godz. 6.30. Pożatem odbędzie się 19 kleryków Zakonu Franciszkańskiego.

— * **Sodalicia Pań Konfekcyjnych w Poznaniu.** Miesięczne nabożeństwo połączone z uroczystością poświęcenia sztandaru odbędzie się w niedzielę, 11 bm. o godz. 7.45 w kaplicy sodalicyjnej. Po nabożeństwie zebranie na sali sodalicyjnej oraz wspólne śniadanie.

— * **Sodalicia Pań Miejskich p. w. Niepokalanego Poczęcia Najśw. Marii Panny.** Nabożeństwo miesięczne odbędzie się we wtorek, 13 bm. o godz. 9 w kaplicy św. Józefa. O godz. 16.30 zebranie plenarne w auli uczelni im. Dąbrowski, ul. Młyńska nr. 10. Na porządku obrad dwa referaty: ks. moderatora dr. Brossa „Święto Chrystusa Króla” i p. Kamińskiej „O. Foucauld”.

— * **Sodalicia św. Piotra Klawera dla katol. misyj afryk.** Ku czci śp. Marii Teresy hr. Ledóchowskiej odbędzie się dnia 15 bm. o godz. 19 nabożeństwo misyjne z wystawieniem Najśw. Sakramentu i kazaniem w kościele OO. Franciszkanów.

OSOBISTE

— * **Z Uniwersytetu Poznańskiego:** — Dyplom magistra filozofii w zakresie matematyki uzyskali p. Bożena Adamczewska z Poznania, p. Stanisław Chmielewski z Łukaszcza i p. Mirosław Mochnacki z Wojkowej. — Dyplom magistra filozofii uzyskali: w zakresie botaniki p. Janina Bilińska z Żywca, w zakresie chemii p. Tadeusz Kosiński z Warszawy i w zakresie geografii p. Edmund Seroka z Tarnobrodzkiego.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Z Tow. Młodych Przemysłowców.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, 12 bm. o godz. 20 na sali Domu Rzemieślniczego. Na porządku obrad referat wygłosi p. red. Zbigniew Ehrenberg n. t. „Projekt nowelizacji ustawy przemysłowej”. — Wszelkie korespondencje, dotyczące Tow. prosimy zawsze skierować na ręce prezesa, p. Jana Zablockiego, ul. Wodna 2, wzgl. do sekretarza p. Wincetego Niewiady, ul. Mostowa 2.

— * **Sodalicia Zaw. Pielegniarek i Higienistek** urządziła zebranie w niedzielę, 11 bm. o godz. 19.30 w lokalu Kat. Związku Polek przy ul. św. Marcina 69. — Msza św. tegoż dnia o godz. 8 w kościele Sióstr Elżbietank przy ul. Łakowej. Sposobność do spowiedzi św. w sobotę od godz. 19.30 do 20 — Następne zebranie Kółka Czytania odbędzie się w piątek, 16 bm. o godz. 20 w lokalu Kat. Związku Polek.

— * **Z Sodalicii Pań Zawodu Kupieckiego — sekcja eucharystyczna.** Zebranie plenarne z wykładem ks. moderatora odbędzie się w poniedziałek, 12 bm. o godzinie 7 wieczorem w ochronce św. Józefa. O punktualnie i licznie przybycie członków i gości uprasza Zarząd.

— * **Oddział Poznański Polskiego Stowarzyszenia Kobiet z wyższym wykształceniem** komunikuje, że dnia 21 bm. o godzinie 18.45 odbędzie się w sali Tow. Przyjaciół Nauk przy ul. Sew. Mielżyńskiego 26-27 nadzwyczajne walne zebranie oddziału, poprzedzone odczytem p. wiz. T. Męczkowskiej, wiceprzewodniczącej zarządu głównego, o zagadnieniach, dotyczących stowarzyszenia. Porządek obrad: 1) Wybór prezydium, 2) odczytanie sprawozdań z ostatniego zebrania walnego i plenarnego, 3) sprawozdanie i wnioski komisji specjalnej, 4) sprawa zatwierdzenia wzgl. wyborów zarządu, 5) wybór sądu honorowego, 6) wolne głosy.

— * **Tow. Powstańców i Wojaków Poznań-Debiec.** W sobotę, 10 bm. o godz. 19 odbędzie się zebranie plenarne w lokalu druha Grzesiaka przy ul. Wspólnej 15.

ZYCIE SOKOLE

— * **„Sokół” św. Łazarz.** Zbiórka do zawodów wewnętrznych gniazda w niedzielę, 11 bm. o godz. 9.30 przy ul. Niegolewskich narożnik ul. Jarochońskiego.

— * **Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół” w Swarzędzu.** Plenarne zebranie odbędzie się w niedzielę, 11 bm. o godz. 15 w salce druha Korcza. Przybycie wszystkich druchen pożądane. Goście mile widziani.

— * **Żeńskie gniazdo Poznań XIV Łazarz** odbywa swe ćwiczenia gimnastyczne pod fachowym kierownictwem absolwentki wychowania fizycznego Uniwersytetu Poznańskiego drch. Plewkówny w sali gimnastycznej V szkoły wydziałowej ul. Wypiańskiego w każdy poniedziałek dla młodzieży o godz. 18, dla druchen o godz. 19. Zgłoszenia kandydatek na członkinie ćwiczące przyjmuje się w sali gimnastycznej przed ćwiczeniami. Należy przypu-

szczać, że rodzice dzielnicy Łazarzkiej, dbając o zdrowie fizyczne swej młodzieży, skorzystają z okazji i wyślą swe córki na ćwiczenia gniazda Łazarzkiego. Należy zaznaczyć, że ćwiczeniom nadzoruje każdorazowo prócz fachowej instruktorki jedna ze starszych druchen.

WIECZORY, KONCERTY

— * **Towarzystwo Pań Miłosierdzia św. Wincetego a Paulo na Jeżycach** urządzi 10 bm. w sobotę o godz. 19 wieczór artystyczny z laskawym współudziałem znakomitych artystek i artystów przy obfitym bufecie z miłymi niespodziankami. O liczny udział uprasza Zarząd.

— * **Sekcja wioślarska „AZS”** urządzi z okazji poświęcenia łodzi i regat wewnętrznych, w niedzielę, 11 bm. o godz. 20 wieczór towarzyski w salonach „Philipsa” (Pasaż Apollo). Wieczór ten, nawiązując do pięknej tradycji imprez sekcji wioślarskiej „AZS.” z lat ubiegłych, inauguruje serię wieczorów, jakie odbywać się będą w salonach „Philipsa” w każdą sobotę do końca listopada br.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Polskie Tow. Krajoznawcze — Touring Klub Oddział w Poznaniu** urządzi w niedzielę, 11 bm. wycieczkę do Sędzewa. Odjazd z Poznania o godz. 8.10, powrót o godz. 18.59. Zbiórka przy dworcu głównym o godz. 7.45.

— * **Inauguracja roku na W. S. H.** W nadchodzącą sobotę odbędzie się z okazji inauguracji nowego roku akademickiego 1931-32 w Wyższej Szkole Handlowej w Poznaniu, tylko msza św. w kościele św. Wojciecha o godz. 11.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Przedstawienia dla młodzieży szkolnej.** W piątek i sobotę o godz. 16 odbędzie się w gmachu Domu Rzemieślniczego przy ul. Fr. Ratajczaka 21 — przedstawienia dla młodzieży szkolnej. Odegrana zostanie „Zemsta” Fredry w następującej obsadzie pp.: Sarnaeka, Sachnowska, Bystrzyński, Godlewski, Fiszer, Piotrowski i Szczerbowski. Ceny miejsc bardzo niskie.

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Wielki pożar.** W Miesleszynie w powiecie gnieźnieńskim wybuchł groźny pożar w zabudowaniach rolnika p. Ignacego Tomaszewskiego. Pastwą płomieni padły dwie stodoły, 2 chlewy, inwentarz martwy i zboże wartości 60 tys. zł. Przyczyną pożaru nie ustalono. (k.)

— * **Najechany przez samochód.** Na ul. Fredry róg Wałów Jana III samochód P. Z. 46251 najechał p. Ludwika Karmelitę, mieszkającego przy ul. Młyńskiej 2. Z powodu złamania nogi p. Karmelitę przewieziono do lecznicy miejskiej. (k.)

— * **Pożar w Sadach.** Wczoraj wybuchł pożar w majątku Sadach, własność p. Leona Plucińskiego. Pastwą płomieni padł robotniczy dom mieszkalny (czworaki). Do akcji ratunkowej przywołano oddział miejskiej straży pożarnej z odwachu II, który przystąpił do akcji ratowniczej przy pomocy 3 wózów, dzięki czemu ogień ugaszono. Przyczyny powstania pożaru nie stwierdzono. (k.)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Kradzież z włamaniem.** Przy ul. Kantaka 5 włamano się do mieszkania p. Franciszka Sobczaka. Łupem wlamywanicy padły różne przedmioty i odzież wartości 1100 zł. (k.)

— * **Znalezienie zwłok noworodka.** Na cmentarzu w Górczynie znaleziono zwłoki noworodka płci żeńskiej. Trup niemowlęcia zapakowany był w karton i przysypany ziemią. Zwłoki odstawiono do zakładu medycyny sądowej. (k.)

— * **Czyj rower?** W komisariacie VI znajduje się rower męski. Właściciela nie dotądno jeszcze ustalić. (k.)

— * **Kradzież motocyklu.** W Karusinie (pow. bydgoski) nieznanymi złoczyńcami włamano się do szopy w zabudowaniach nauczyciela p. Jakóba Koellera i skradł motocykl marki BSA. z numerem rejestracyjnym P. Z. 47128. Przy motocyklu brak było pedału. (k.)

— * **Robój na drodze publicznej.** Na ul. Lipowej w Środzie nieznanymi osobnikami podbiegli niespodziewanie do nauczycielki p. Barbiny Szeligowskiej z Polwicy (pow. średzki). Bandyta napadł ją, zadając silne uderzenie w twarz. Rąb usiłował p. Szeligowskiej torbę z zawartością 100 zł i zbiegł. (k.)

KRONIKA SĄDOWA

— * **Sąd doraźny w Poznaniu.** Jutro, w sobotę o godz. 10 odbędzie się w sądzie okręgowym (pokój 66) rozprawa w trybie doraźnym przeciwko 23-letniemu Janowi Trybusowi, który to w sobotę wieczorem dokonał przy ul. św. Marcina napadu rabunkowego. (z.)

JARMARKI

— * **Osieczna.** Jarmark na konie, bydło, świnię, produkty rolne i towary kramne odbędzie się we wtorek, 13 października br.

Przy braku apetytu, kwaśnym odbijaniu się, zepsutym żołądku, upośledzonym trawieniu, obstrukcji, wzdęciu kiszek, zaburzeniach przemiany materii, pokrzywce i swędzeniu skóry naturalna woda gorzka „Franciszka-Józefa” usuwa z organizmu substancje gnilne, zatrujące organizm. Zadać w aptekach i drog. nw 6172

KOŁO PRZYJACIÓŁ HARCERSTWA

przy Harcerskiej Czuynie „Wilków Morskich”

urządza w sobotę, 10-go października 1931 r. w sali Królowej Jadwigi przy Al. Marcinkowskiego 1

Zabawę Jesienną

na którą wszystkich Sympatyków jaknajuprzejmiej zaprasza

Komitet.

Doborowy zespół orkiestry. Wstęp dla Panów 2 zł., dla Pań, Studentów i Harcerzy 1,50 zł. Początek o godz. 20.

Zaproszenia otrzymać można w firmie ROSE, ul. Nowa. zw 11 338-a

— * **Mogilno.** Jarmark na konie i bydło odbędzie się we wtorek, dnia 20 bm. Spęd bydła rogatego i zwierząt racicowych dozwolony.

Z WIELKOPOLSKI

— * **Murwana Goślina.** (Założenie Towarzystwa Młodych Polek.) Z inicjatywy ks. prob. Adamka odbyło się dnia 4 bm. zebranie, celem utworzenia Tow. Młodych Polek. Dzięki gorącej zachęcie ks. proboszcza, salka parafjalna wypełniła się po brzegi. Jako delegat Związku przemawiał ks. Szulc z Poznania o roli i znaczeniu kobiety Polki w obecnej chwili i o konieczności szeregowania się do wspólnej pracy dla dobra rodziny, narodu i Kościoła. Do nowo powstałego Towarzystwa wpisało się 34 członkiń. Zarząd wybrano następujący: przewodnicząca — p. W. Cieślakówna, sekr. — p. M. Garstkiewiczówna, skarbniczka — p. J. Chudzińska. Uchwalono, aby zebrania odbywały się w drugą niedzielę po pierwszym miesiącu, a składki wynosić będą 25 gr. Społeczeństwo żywi nadzieję, że nowo powstałe stowarzyszenie przekaże szerokie warstwy kobiet o potrzebie łączenia się w katolickiej organizacji.

— (Szlachetny cel.) Komitet Opieki Społecznej miasta urządził w dniu 4 bm. przedstawienie amatorskie na rzecz biednych i bezrobotnych miejscowych. Ogół społeczeństwa poparł tak szlachetny cel, aby ulżyć niedolę tym nieszczęśliwym. (wg.)

— * **Gniezno.** (Z Związku Hallerczyków.) W ub. niedzielę gnieźnieńska placówka Zw. Hallerczyków, która jest najstarszą na terenie Wielkopolski, obchodziła 10-lecie swego istnienia. Krótko przed godz. 10 wyruszył pochód z Hotelu Europejskiego na uroczyste nabożeństwo do kościoła OO. Franciszkanów. Po nabożeństwie w Hotelu Europejskim odbyła się uroczysta akademja. Zagaił ją prezes honorowy miejscowej placówki p. Minierski. Następnie orkiestra Powstańców i Wojaków odegrała wiankę pieśni żołnierskich, poczem wstąpił na estradę magister praw p. Tarka i w pięknym referacie przedstawił epopeę armii błękitnej. Po deklaracji jednego z członków wygłosił sekretarz placówki p. Pater sprawozdanie z 10-letniej działalności placówki. P. Namysł przemawiał w imieniu p. prezydenta Barciszewskiego, potem przemawiał p. red. Cieślak i wręczył dyplomy pp. Janowi Bilskiemu, Józefowi Kunickiemu, Andrzejowi Binieckiemu, Antoniemu Pokorskiemu, Stanisławowi Stachowiakowi, Wł. Przybylskiemu, Wł. Kuczynie, Wład. Drzanieckiemu, St. Karwackiemu i Józefowi Małeckiemu. Wieczorem w sali Hotelu Europejskiego odbyła się zabawa tańeczna. (br.)

— * **Września.** (Koncert.) W niedzielę, dnia 4 bm. wystąpiła „Lutnia” wrześniańska po raz pierwszy z koncertem utworzonego w łonie tegoż towarzystwa kółka muzycznego. Stworzenie tego zespołu muzycznego jest zasługą p. Durczykiewicza, który w organizację tę wiele włożył pracy i zabiegów. Pierwszy ten występ „Lutni” udał się pod każdym względem znakomicie, to też licznie zebrana publiczność gorąco oklaskiwała każdy numer programu. Szczególnie dobrze wypadł polonez A-dur Chopina ze współudziałem mieszanego chóru, jak i wianka pieśni polskich. Całość wypadła dzieki starannemu przygotowaniu bardzo poprawnie, z czem Tow. „Lutnia” zyskała szczerą wdzięczność i uznanie. Chórem dyrygował długoletni kierownik p. dyr. Waleczak, orkiestrą zaś p. naucz. Kończal. „Lutnia” wrześniańska bierze zawsze chętny udział w uroczystościach narodowych i religijnych; istniejąc już od lat 40, cieszy się ogólnym uznaniem. Wielkie zasługi około rozwoju tej śpiewającej drużyny posiada jej prezes długoletni, p. Fel-

Stein, a do podniesienia znaczenia „Lutni” przyczynił się świeżo p. Durczykiewicz przez założenie kółka muzycznego.

— (Wenta.) Zarząd Czerwonego Krzyża czyni starania, aby jego wenta w niedzielę 18 bm. wypadła jak najlepiej. Na program wenty składają się różne uroczajności, a szczególnie wielką atrakcją cieszy się loteria. (y)

— * **Września.** (Koncert.) W sobotę, 10 bm. w sali hotelu „Pod Białym Orłem” wystąpią pp. St. Marynowicz - Madeyowa, artystka operowa scen polskich oraz Józef Madeya, genjainy klawirzysty-wirtuoz. Zapowiedź oryginalnego koncertu wywołała w kołach miejscowych zrozumiale zainteresowanie, tem więcej, że pp. Madeyowie wystąpią we Wrześni po raz pierwszy. Czysty dochód koncertanci przeznaczają dla bezrobotnych miasta. — Akompaniament objął p. prof. M. Sauer.

— * **Miłosław.** (Kasiarze w biurach magistrackich.) W nocy z soboty na niedzielę dokonali kasiarze włamania i rozpruli przy pomocy t. zw. raka kasę, porzucali książki i zabrali znajdującą się gotówkę. Wysokości sumy narazie nie ustalono. Śledztwo w toku. (br.)

— * **Wągrówiec.** (Placówka Hallerczyków w Skokach.) Na sali p. Pilaczyńskiego odbyło się zebranie Związku Hallerczyków, które zajął prezes p. Kwietniewski, poczem referował p. Stefanik sprawę zwrotu należności z niewoli byłych jeńców angielskich, nad czem wywodziła się obszerna dyskusja. Następnie odczytano sprawozdanie ze zjazdu Głównego Związku Hallerczyków w Grudziądzu, oraz korespondencje Związku Choraży Wielkopolskiej. W wolnych godzinach omówiono sprawę balu, który ma się odbyć 11 października rb. na sali p. Glinkiewicza w Skokach. Na bal ten przyjeżdża do Skoków delegacja Wielkopolskiej Choraży z prezesem, majorem Rostem na czele.

— (Wypadek) W środę powracal stangret posiadziela ziemskiego p. Sławińskiego z Glinca od strony kościoła w Skokach. Ze strony przeciwnej nadjeżdżał samochód osobowy, który nie dawał żadnego sygnału. Samochód wjechał na konia, który się przewrócił. Wypadku w ludziach na szczęście nie było — i koniowi się nic złego nie stało. Winę ponosi szofer samochodu.

— (Powitanie nowego proboszcza.) — Dnia 2 bm. popołudniu przybył do Wągrówca nowy proboszcz parafii poklaskowanej ks. dziekan Suszczyński. Delegacja parafian powitała nowego proboszcza na dworcu, udając się następnie samochodem na miejsce powitania — przed gimnazjum żeńskie. Z duchowieństwa byli obecni: ks. prob. Majewski z Zonia, ks. prof. Michalkiewicz, ks. prof. Nawrot i ks. prof. Scherwentke, wszyscy z Wągrówca. Deklamację wygłosiła jedna dziewczynka, wręczając ks. dziekanowi Suszczyńskiemu śliczny bukiet kwiatów. Dłuższe przemówienie powitalne wygłosił p. Kruska z Krosien w imieniu nadzoru kościelnego. Następnie chór kościelny „Cecylia” odśpiewał pieśń powitalną, poczem wszyscy obecni zaintonowali „Kto się w opiekę” — udając się procesją do kościoła. W kościele przemówił od stóp ołtarza ks. prob. Majewski, witając wiodarza parafii w imieniu dekanatu. Ks. dziekan Suszczyński dziękował za przyjęcie, zaznaczając, że będzie się starał iść śladami poprzednika ks. biskupina-nominata Beyera. Na zakończenie ks. dziekan Suszczyński udzielił wiernym błogosławieństwa. (ek.)

— * **Gostyń.** W ub. niedzielę odbyło się w Czajkowie p. Gostyń zebranie młodzieży z udziałem rodziców, celem zorganizowania w tamtejszej wiosce Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej i Młodych Polek. Zebranie zajął nieustrudzony organizator S. M. P., ks. Edm. Rossa, który w dłuższym przemówieniu wskazał na szczytne zasady tych organizacji. Następnie przystąpiono do zorganizowania Stowarzyszeń, do których zapisało się dość liczne grono młodzieży tak męskiej jak i żeńskiej. Tak więc we wszystkich miejscowościach parafii gostyńskiej znajdują się Stow. M. P.

— (Liga Kat.) Ostatnio odbyło się tutaj uroczyste zebranie Ligi Katolickiej ku uczczeniu 700 rocznicy śmierci św. Antoniego z Padwy. Wykład wygłosił ks. prałat prof. dr. Zychliński z Poznania na temat: „Św. Antoni a Akcja Katolicka”. — Sala p. Jezierskiego była przepelniona; ks. prałatowi podziękowano oklaskami za tak doskonały wykład.

— (Rzadki jubileusz.) Kościelny tutaj p. Władysław Rybski obchodził w dniu św. Michała 25-lecie pracy jako kościelny przy kościele farnym. Ks. dziekan Szrejbrowski przemówił po mszy św. w pięknych słowach do Jubilata. (bg.)

— * **Śmigiel.** (Nowy organista.) Z dn. 15 bm. obejmuje w tutejszej parafii stanowisko organisty p. Wilczyński z Murwanej Gósliny, były słuchacz Wielkopolskiego Konserwatorium Muzycznego w Poznaniu. (mk.)

— * **Kościan.** (Godne naśladowania.) W myśl odezwy J. Em. ks. Kardynała Prymasa Hłonda zarząd tutejszy Kola Stronnictwa Narodowego opodatkował się na rzecz bezrobotnych i równocześnie wezwał członków i sympatyków do wspólnych prac nad niesieniem pomocy bezrobotnym i wydatnym poparciem tej szlachetnej akcji. Za przykładem Zarządu Stronnictwa Narodowego opodatkowało się kilkudziesięciu obywateli, placąc przez przeciąg pół roku miesięczne składki na rzecz bezro-

Patrz na te rzesze bezrobotnych!

Twoja to wina!

Bos kupował towar

zagraniczny!

I Ciebie czeka nędza!

Jeżeli nie będziesz kupował towaru krajowego.

Związek Obrony Przemysłu Polskiego

zw 10 543a

POZNAŃ ulica Rzeczypospolitej 1.

botnych, przez co ulży się doli cierpiącym i najwięcej potrzebującym. Dalsze deklaracje nadal licznie wpływają.

— (Egzamin.) W dniach 22, 23 i 24 września br. odbył się tutaj przed komisją egzaminacyjną czeladniczą, składającą się z przewodniczącego p. budown. Fr. Polaszka z Gostynia oraz 2 ławników, egzamin czeladniczy w zawodzie murarskim. Do egzaminu stanęło 22 kandydatów, którzy egzamin zdali. Przewodniczącą, wręczając książki czeladnicze, w imieniu Izby Rzemieślniczej mianował uczniów czeladnikami.

— (Nieudane wysiłki.) Spółdzielnia „Hacege”, mająca swą siedzibę w Gdańsku, czyni na terenie województwa zachodnich ożywioną działalność. Przedstawiciel firmy p. Chudziński z Inowrocławia zwołał zebranie informacyjne, lecz obywatelstwo tutejsze, znając z lamów prasy podejrzana działalność spółdzielni, sparażowało w zarodku wszelkie zabiegi przedstawiciela „Hacege”, który nie osiągnął tu żadnego sukcesu.

— (Pomoc ubogim.) Tutejsze Stowarzyszenie Pań Miłosierdzia św. Wincenciego a Paulo urządzi w dniu 15 bm. wielką loterię fantową na rzecz ubogich. Stowarzyszenie ma na stałej opiece 200 biednych, których zaopatruje w żywność, opał i odzież.

— (Nieszczęśliwy wypadek.) P. Józefa Matuszewska z Kościana wracała z pracy wraz z innymi kobietami wozem, gdy nagle zerwała się drabina i Matuszewska spadła pod koła. Nieszczęśliwa odniosła złamanie prawej nogi.

— (Klub kręglarzy.) W mieście tutejszem założono drugi klub kręglarzy pod nazwą „Dobry Rzut”. Prezesem obrano p. Kazimierza Lurca. (mk.)

— * **Kępno.** (Wzrost bezrobocia.) Według ostatniego biuletynu Państwowego Urzędu Pośrednictwa Pracy w Kępnie, liczba bezrobotnych wzrosła w ubiegłym tygodniu o 48 osób. Zasilek pobrało 51 osób. Z ogólnej liczby 1305 bezrobotnych przypada na powiat kępiński 1031 mężczyzn i 8 kobiet, a na powiat ostrzeszowski 255 mężczyzn i 11 kobiet.

— (Walne zebranie Spółki Łowieckiej.) W ub. niedzielę odbyło się w sali ratuszowej pierwsze walne zebranie Spółki Łowieckiej. Dokonano m. in. wyboru nowego zarządu, do którego weszli jako członkowie pp.: Jan Górecki, Franciszek Drabczyński i Walenty Nowicki i jako zastępcy pp.: Jan Adamek i Rudolf Babowitz.

— (Ostrożnie z grzybami.) Po spożyciu grzybów zachorowała rodzina Dorosów w Laskach pow. kępiński. Przybyły lekarz stwierdził ciężkie zatrucie grzybami i zarządził natychmiastowe odstawienie dwojga dzieci do szpitala powiatowego w Kępnie. Żona Dorosza została oddana opiece domowej, gdyż zdrowiu jej nie zagraża większe niebezpieczeństwo. (ck.)

Wścigi konne

W sobotę dnia 10 i w niedzielę 11 bm. odbędą się ostatnie dwa dni wścigów konnych z totalizatorem na torze w Ławicy.

W sobotę rozegranych zostanie 7 gonitw w tem 3 plaskie, 2 z plotami i 2 z przeszkodami.

W niedzielę rozegranych zostanie 7 gonitw: 3 plaskie z tych jedna loteryjnosprzedazna, — koń zwycięzca zostanie wylosowany na torze. Los w cenie zł. 2, — oprócz szans wygrania konia wścigowego, upoważnia do wolnego wstępu na tor (trybuna) w niedzielę.

Pozatem rozegrane zostaną 2 gonitwy z plotami — 1 z przeszkodami o nagrodę zł. 800 i Wielka Wojskowa o nagrodę zł. 5.000, — na dystansie ok. 5.200 mtr. która będzie najciekawsza, ponieważ zgłoszono konie „Francję”, „Igora”, „Bakarata”, „Zygryda”, „Iwana” II i „Intrygę”. Należy się liczyć z „Bakaratem” i „Iwanem” II. Ponieważ „Iwan” II jeszcze na torze w Ławicy nie biegał, tak, że drugie miejsce powinien zająć „Zygryd”. Ogółem na ostatnie dwa dni zgłoszono wszystkie konie, jakie są na torze, to też gonitwy zapowiadają się bardzo ciekawie.

Towarzystwo zaznacza, że kasy totalizatora będą zamykane z chwilą dojścia koni do startu, należy zatem zakłady uskutecz-

niać po wyjściu koni na tor. Początek gonitw o godz. 14. — Dojazd autobusami od Mostu Teatralnego i pociągiem kolejowym z głównego dworca o godz. 13.30.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— **Jondo.** Urząd Pożyczek Państwowych, Warszawa, Senatorska 29. (K.)

— **P. L. Nowakowski.** Bank Kredytowy, Stanisławów, ul. Sobieskiego 30; jednak nie znamy tej firmy. (K.)

— **M. Jasiak.** Gimnazjum Księży Salezjanów w Marszałkach p. Bukownica, powiat Ostrzeszów. (K.)

— **Stały Czytelnik.** Jedynie od Magistratu z funduszu opieki społecznej. (K.)

— **P. Ignacy Montag.** Radzimy zwrócić się do dyrekcji Krajowego Ubezpieczenia Ogniowego w Poznaniu, pl. Nowomiejski. (K.)

— **P. Józef Borowczyk.** Listu z dnia 13. 9. nie mamy, nie wiemy więc o co chodzi. (K.)

— **Stała Czytelniczka.** Umowa taka z szwagrem jest prawnie możliwa. Rodzice mogą zapisać majątek, komu zapisać zechcą. (K.)

— **Jedwab.** Centralna Doświadczalna Stacja Jedwabnicza, Milanówek, wojew. Warszawa. (K.)

— **A. H. Podlega.** (K.)

— **A. T. B.** Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Poznaniu. (K.)

— **W. F. W. P.** Ul. Fr. Ratajczaka 30. — Państw. Gimnazjum im. Komenjusza w Lesznie. — Państw. Gimnazjum w Środzie. (K.)

— **Halszka.** Przepisów co do posagu niema; sprawa zależy od wzajemnej umowy. — W sprawie tłumaczeń radzimy złożyć ofertę którejkolwiek księgarni wydawniczej. (K.)

— **P. Wojtkowiak.** 65 lat. Przedtem trzebaby postradać zdolność do pracy zarobkowej. Wystarczy odpowiednio podanie do zakładu ubezpieczenia, resztę załatwi zakład na własny koszt. (K.)

— **P. P. Jeżyca.** Nic o tej loterii nie wiemy, resztą u nas nic nie ogłaszano. (K.)

— **Montmartre.** Nie wiemy. (K.)

— **P. Wojtczak, Kowalew.** Jedyna możliwość: zgłoszenie w Urzędzie Patentowym w Warszawie, ul. Elekoralna 2. (K.)

— **Maszyna 15.** Niestety nie możemy poinformować i nie wiemy, kto taką maszynę posiada. (K.)

— **Keynia 68.** W tych warunkach zasilkę z Funduszu Bezrobocia nie przysługują. Sprawy niezdolności do pracy rozstrzyga tylko lekarz kasowy względnie komisja lekarska. Ewentualnie radzimy wnieść podanie do Zarządu Ubezp. Pracowników Umysłowych o umieszczenie w odpowiednim zakładzie leczniczym. (K.)

— **Stały abonent z Pałuk.** Obliczenie Zakł. Ubezp. Prac. Umysł. prawidłowe; nie chodzi o zwrot polowy wszystkich składek, a tylko części wplaconych przez pracodawcę. Sprawy mieszkania radzimy przedstawić Urzędowi Rozjemczemu dla spraw najmu. (K.)

— **Em-Ka.** Bank Gospodarstwa Krajowego, Poznań, Al. Marcinkowskiego 6. (K.)

— **F. K. G.** W Wągrówcu mamy stałego korespondenta. Zbyt obszerne artykuły nie są pożądane. (K.)

— **Em. Er. Śmigiel.** Radzimy przedstawić sprawę Urzędowi Pożyczek Państwowych w Warszawie, ul. Senatorska nr. 29. (K.)

— **P. Śl.** „Kurjer Warszawski”, Warszawa. (K.)

— **Stała abonentka Ira.** Do Państw. Urzędu Kontroli Ubezpieczeń w Warszawie. Dokładne wskazówki podaliśmy w numerze 314 naszego pisma z dnia 13 lipca br. (K.)

— **Ptoch.** Za czas służby polskiej i dwie trzecie służby poprzedniej. (ak.)

— **Pośrednik.** Jeżeli się Pan umówił o prowizję, to może jej Pan żądać. W zwyczaju jest jeden do dwóch procent w takich razach. Można skarżyć sądownie. (ak.)

— **C. L.** Musi Pan udowodnić sądowi, że obowiązuje kontrakt nowy. Pozatem przeciwnik ze skargą nie przejdzie w żadnym razie, przy przedstawionym stanie rzeczy. (ak.)

— **J. W. Poznań.** Może eksmitować. Zakazu takiego niema. Jest wprawdzie w przygotowaniu, jak podawaliśmy niedawno w naszym piśmie, wiadomo jednak, czy będzie miał zastosowanie. Je mie-

szkań, nie podlegających ochronie lokatorów. (ak.)

— **Stały abonent F. T. 24.** Zbyt skąpe informacje, nie możemy odpowiedzieć. Czy umówił Pan z ojcem, że Pan będzie obsługiwał pewnych klientów, a ojciec innych? W takim razie nie może Pan się domagać dalszego wynagrodzenia, gdyż zdobycie klienteli jest tem wynagrodzeniem za pracę. (ak.)

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: H. B. o zdanie egzaminu dla syna 5 zł. — B. Dykiert z podziękowaniem za odebraną łaskę i prośbą o nową łaskę 10 zł. — Marja Ciachowska, Borek, z prośbą o zdrowie i błogosławieństwo 5 zł. — W. G. z podziękowaniem za otrzymaną łaskę i prośbą o dalsze, 10 zł. — M. M. z prośbą 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 734,59 zł.

Na bezrobotnych: M. M. 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 327,27 złotych.

KSIĘGI STANU GWYILNEGO

Zgony:

Antonina Borowiczowa, z domu Dachtera, 86 l. Tadeusz Drzewiecki, 3 dni. Mieczysław Bartkowiak, 5 l. Krystyna Zenczykowska, 18 dni. Zdzisław Jezierski, 1 dzień. Andrzej Augustyniak, robotnik, 34 l.

Kursy Rytmiki i Plastyki Walentyny Wiechowiczowej.

Kurs dla pań: rytmika, plastyka, technika. Kurs dla dzieci: rytmika, gry rytmiczne. Kurs pedagogiczny: elementy rytmiki i gier rytmicznych dla nauczycielek szkół niższych.

Wpisy i informacje w Studium Wychowania Fizycznego (park Wilsona) codziennie od 4 do 5. zw 11 370

MARJA MALICKA

ZBYSZKO SAWAN

wystąpią jutro, w sobotę, dn. 10 października rb., o godz. 11-tej wieczorem w teatrze „SŁOŃCE”

w świetnej komedji

„TRIO”

Niebywale zainteresowanie jutrzejszym przedstawieniem. A zatem już jutro, dnia 10 października rb. odbędzie się w sali teatru „Słońce” jedyny atrakcyjny występ naszych ulubieńców **MARJI MALICKIEJ, ZBYSZKA SAWANA i BOLESŁAWA MIERZEJEWSKIEGO** w pełnej szczyrego humoru i sentymentu, wykwiintnej komedji Lenza p. t. „TRIO”. Zainteresowanie jutrzejszem przedstawieniem jest olbrzymie. Nic w tem bynajmniej dziwnego. Znakomici nasi artyści mają tak ustaloną markę, że wszelka reklama jest zbyteczna.

Dość należy, że znakomici artyści przyjeżdżają z bardzo efektownymi wianami dekoracjami, tak, że całość wypadnie nadzwyczajnie i pozostawi w pamięci każdego widza bardzo mile i niezatarte wrażenia.

Celem umożliwienia każdemu ujrzenia tej naprawdę świetnej sztuki — wobec ciężkich czasów wyznaczono ceny miejsc nadzwyczajnie przystępnie, gdyż są już do nabycia od 1 zł do 4 zł i są wprost rozchwytywane w składzie cygar p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, tel. 56-38. zw 11 377

Polski Związek Stow. Mandolinistów

w Poznaniu urządzi z okazji swego pięcioletniego istnienia **Wielki Koncert** dnia 11. bm., o godz. 20, w Domu Ewangelickim. Udział biorą 4 miejscowe zespoły mandolinowe. W programie: Paderewski — Wieniawski — Verdi — Mozart — Supe — Munier Ranieri — Wólki i in. Pod koniec programu wykonają wspólnie wszystkie orkiestry Polonez A-dur Chopina w opr. Śnieckowskiego i Biały Mazur Osmańskiego w opr. St. Pawlaka. Dyr. Bohdan Kwiatkowski. Zarząd Związku pozyskał artystę wszechświatowej sławy Hansa Neemann'a, który na lutni 24 strunowej wiele urozmaici program kompozycjami Bacha, Nowowiejskiego i t. d. Przed sprzedaż biletów od 1, — do 3, — w składzie cygar A. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, telefon 56-38 i w dniu koncertu o godzinie 19-tej przy kasie. zw 11 373

Teatr Polski

DZIŚ — „Roxy”.
Sobota, 10. 10. „Wielki człowiek do małych interesów”.
Niedziela, 11. 10. popołudniu „Wielki człowiek do małych interesów”.
Niedziela, 11. 10. wieczorem „Roxy”.
Początek o godzinie 8 wieczorem
Bilety poprzednio do nabycia w kasie Teatru Polskiego.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Prawda czy kłamstwo” — występ Samborskiego.
Sobota, 10. 10. „Prawda czy kłamstwo” — występ Samborskiego.
Niedziela, 11. 10. o godz. 3,30 popoł. „Królowa Śnieżka i siedmiu karłów” — bajka dla dzieci.
Niedziela, 11. 10. o godz. 8 wiecz. „Prawda czy kłamstwo” — występ Samborskiego.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

Z WIDOWNI I Z ZA KULIS

TRZY ZRUJNOWANE SCENY

L w ó w, 7 października.

Dyrektorzy teatrów miejskich: Stanisław Czapelski i Zygmunt Zaleski złożyli na ręce prezydium miasta rezygnację z umowy.

Rok temu, obejmując teatry miejskie, zdawali sobie pp. Czapelski i Zaleski sprawę z tego, że aby odbudować frekwencję zrujnowaną przez poprzednie lata gospodarki miejskiej i prywatno-dzierżawnej, trzeba będzie przynajmniej trzech lat ciężkiej i rozumnej pracy. Nie taili się z tem, że pierwszy sezon może a nawet musi przynieść deficyt — liczyli wszakże, iż następnie go powetują, gdyż publiczność, dostając pierwszorzędną przedstawienia nauczy się znów chodzić do teatru od którego była poprzednio odstraszona.

Zaangażowali więc pierwszorzędną personal do opery i dramatu. Na czele teatru muzycznego stanął nikt inny, jak Zygmunt Zaleski, śpiewak i reżyser światowej sławy. Do dramatu pozyskano świetnych artystów z Warszawy, Poznania i innych miast, nie zapominając o wybitnych reżyserach, wśród których znajdowali się L. S. Schiller i J. Wierciński. Malarzem, dekoratorem został Stanisław Jarocki, pierwszą batutę w operze ujął pelen talentu F. Massini, młody dyrygent, pozyskany z Budapesztu.

Odrzucając pierwsze przedstawienia olśniewy Lwów. Była to zupełna niespodzianka. Nikt nie mógł uwierzyć, by po takim, jak poprzednio upadku, przyszła od razu era świetności. Podobny poziom artystyczny był we Lwowie niepomniety. Od dekoracji i kostjumów, do najdrobniejszego szczegółu w obsadzie ról, reżyserji, orkiestrze itd. wszystko było dociągnięte do najwyższego szczebla.

Posypały się uznania publiczne. Komisja teatralna złożyła nowym dyrektorom pełne przymiotników podziękowanie. Za nią poszło Koło artystyczno-literackie i inne instytucje kulturalne. Prasa, która nie mogła odrzucać w takie rezultaty pracy zaczętej przed samym sezonem, przekonała się i uznała, że rezultat przeszedł wszelkie oczekiwania. Frekwencja zaczęła rosnać, zdawało się, że śmiały plan, aby teatr oprzeć na pozyskanych na nowo widzach, uda się w zupełności.

Ale dobry teatr jest z natury rzeczy kosztowny. Doborowi artyści, nowe kostjumy i dekoracje, scena obrotowa zmontowana kosztem tysięcy — wszystko to pochłaniało sumy, których nie mogła dostarczyć frekwencja, chociaż mimo rosnącego kryzysu bardzo wzmożona. Sezon następny, zagospodarowany już inwestycjami poprzedniego, byłby już łatwiejszy. Na to liczyli dyrektorzy, którzy podjęli zadanie tak na pozór niewykonalne, jak poprowadzenie trzech scen (teatry Wielki, Rozmaitości i Mały) przy subwencji wynoszącej na papierze 800.000 złotych zaś w rzeczywistości około 600.000, po odliczeniu czynszu za teatr Rozmaitości i Mały oraz innych ciężarów. W tym samym czasie inne miasta wydawały na swoje teatry po cztery miliony (jak Warszawa) albo na samą tylko operetkę i operę (jak Poznań) zgórą milion.

Z tem liczył się ZASP, który chce zawiązać scenami polskimi, zgodnie z programem, jaki sobie przed rukiem był złożył i który publicznie stwierdził prezes ZASP-u, p. Dygas. Otóż we Lwowie można było dostać w ręce sceny, które kto inny odbuduje i zagospodaruje. Już w środku sezonu zaczęła się kampanja przeciw dyrektorom. Przydały się do tego celu chwilowe trudności kasowe, równie jak ambicje L. S. Schillera. Walny zjazd ZASP-u na Wielkanoc specjalną uchwałą postanowił uniemożliwić lwowskim dyrektorom prowadzenie teatrów. A gdy dyr. Czapelski mimo to zespół zmontował, przeszkodziło pierwszemu przedstawieniu poprostu siłą.

Dyrektorzy zgłosili rezygnację. Całoroczna praca w gruzach, a otwarte miejsce dla p. Wilama Horzycey, posła z B. B., którego sfery sanacyjne postanowiły zrobić dyrektorem, a który będzie u ZASP-u jak najmiej widziany.

Taka jest najnowsza karta z dziejów walki, jaką ZASP prowadzi przeciw scenom lwowskim.

ŻYCIE KULTURALNE

W NAUKOWYM POZNANIU

Wydział lekarski Towarzystwa Przyjaciół Nauk urządza dzisiaj, o godzinie 20.15 zebranie naukowe. Przedmiotem obrad będzie psychotechnika. Zebranie odbędzie się w pracowni psychotechnicznej Dyrekcji kolei państwowych przy ul. Skarbowej, róg Wałów Zygmunta Augusta. Porządek dzienny: 1. Komunikaty zarządu. 2. Prof. dr. Błachowski: O istocie i znaczeniu psychotechniki (Refleksje po zjeździe psychotechniczny w Moskwie). 3. Inż. Rybicki: O psychotechnice w kolejnictwie.

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Współdzielnia zdobnicza we Lwowie. Piszą nam z Lwowa: Nie pozostał u nas bez echa przykład Warszawy, gdzie absolwenci Szkoły Sztuk Pięknych wespół z profesorami i innymi artystami utworzyli słynną już dzisiaj współdzielnię zdobniczą „Ład”, która jest na tem polu instytucją dominującą i kierowniczą. Absolwenci naszej Szkoły Przemysłowej zrzeszyli się również we współdzielnię zdobniczą „Krag” i niedawno urządzili pierwszy publiczny pokaz swej działalności. Na razie zademonstrowali kilimny i zabawki dziecięce, te ostatnie stylizowane artystycznie w kształcie i w kolorze. Okazało się, że są to prawdziwe dzieła sztuki. Oby wyrugowały obcą tandetę, której u nas tyle się jeszcze płata. (lk)

DRUGI KONCERT SYMFONICZNY ODBĘDZIE SIĘ W NIEDZIELĘ

Orkiestra Symfoniczna Miasta Poznania, której pierwszy wieczór odbył się w ubiegłą niedzielę i zapelniał salę po brzegi miłośnikami muzyki, wykona w nadchodzącą niedzielę, tj. pojutrze, drugi program z szeregu ułożonych na najbliższe tygodnie. Zawiera on jedno dzieło Beethovena, mianowicie symfonię pierwszą (piąta została wykonana w ubiegłą niedzielę), dalej dwa poematy symfoniczne: jeden Liszta, mianowicie „Mazepę”, oraz jeden Noskowskiego: „Step”. Solistką wieczoru będzie świetna skrzypaczka Irena Dubiska, która odegra z orkiestrą koncert Brucha. Dyryguje p. Zygmunt Latoszewski.

Szkic programu rozumowanego zamieścimy w sobotnim Dziale Kultury i Sztuki, aby wprowadzić czytelników w treść i istotę świetnych dzieł, jakie będą wykonane.

Z Wielkopolskiej Szkoły Muzycznej.

P. Ludwika Marek-Onyszkiewiczowa, która, jak już donosiliśmy wstąpiła jako nauczycielka śpiewu solowego do Wielkopolskiej Szkoły Muzycznej, rozpoczyna swe lekcje z dniem 15 października 1931 r. Opoznienie rozpoczęcia lekcji spowodowane zostało chorobą artystki.

Warszawianie zwycięzcami konkursu. W Berlinie odbył się konkurs wirtuozowski im. Mendelssohna. Stanęło 26 kandydatów. Nagrody otrzymali: za skrzypce Roman Totenberg, za fortepian p. Artur Balsam, obaj z Warszawy. W jury zasiadał między innymi znany kompozytor Schrecker oraz słynny skrzypek Flesch.

OCHRONA ZABYTKÓW

Szczałki królewskie w katedrze wileńskiej. O odkryciu w podziemiach katedry wileńskiej trumien Aleksandra Jagiellończyka, królowej Elżbiety, oraz królowej Barbary Radziwiłłówny, donosił obszernie nasz korespondent wileński. „Ilustracja Polska” wysłała do Wilna własnego korespondenta, który poczynił szereg wyborczych zdjęć i zaopatrzył je obszernym, rzeczowym komentarzem. Czytelnik „Ilustracji” będzie szczegółowo poinformowany o tem wydarzeniu, które sprawiło wielkie wrażenie w całej Polsce.

LITERATURA

Tematy rumuńskie. Tytuł ten dobrze jest znany czytelnikom naszych tygodników. Używał go nieraz Zegadłowicz dla swych pięknych przekładów poezji rumuńskich — Przekładów? — Słowo jest może za proste. Sam poeta nie uważa, go za właściwe dla określenia swej pracy. Już to znana jest walka ścisłości z pięknem, gdy chodzi o przekłady poetyckie. Zegadłowicz stanął po stronie piękna, nie zapominając wszakże o pewnej rewerencji dla ścisłości. „Tematy rumuńskie” składają się ze wstępu tłumacza, od lata roku bieżącego entuzjasty Rumunii, który ten entuzjazm wyraził kwiecistością w szeregu urywanych impresji. Następnie idą utwory poetów, poprzedzone zawsze krótkimi danymi biograficznymi o poszczególnych twórcach. Trudno doprawdy, odsuwając płytkie uogólnienia, powiedzieć coś stanowczego o charakterze tej poezji, poza tem, że niemal wszystkie wiersze ujmują dużą szerokość tonu i silnie zaakcentowaną nutą narodową. Nasz kontakt kulturalny z Rumunją musi wyjść z fazy zektyknieć mniej lub więcej oficjalnych, musi wyjść poza „antologię” w najszerszym tego słowa znaczeniu — aby sentyment, który mamy dla tego kraju, należycie się skrytalizował i nabrał jakiejś fizjognomji. — Książka wydana jest pięknie, czemu się nikt nie dziwi, wazywszy, że wyszła z oficyna Biblioteki Studwudzkiej. (J. E. S.)

SKĄD WYSZŁA POLSKA KULTURA POLITYCZNA

Gdzie język, tam kultura polityczna — Spór dzielnic między sobą — Wielkopolska czy Małopolska? — Argumenty uczonych — Legenda i dokumenty — Jakim narzeczem mówiła dynastia? — Praszlacha w Wielkopolsce

Ważnym, wręcz istotnym szczegółem w dyskusji nad początkami polskiego języka literackiego jest zagadnienie początków kultury politycznej Polski. Albowiem ostateczne wykazanie, że wywodzi się ona rodem z Wielkopolski poparłoby stanowisko tych językoznawców, którzy wywodzą polski język literacki z narzecza wielkopolskiego, przyjmując — jako stadjum pośrednie pomiędzy narzeczem ludowym i językiem literackim narzeczem warstwy kulturalnej, więc przedewszystkiem dynastji książęcej.

Twierdzenie o wielkopolskich początkach kultury politycznej Polski jest w naszej dobie własnością naukową przedewszystkiem Oswalda Balzera, który tezę tę szczegółowo przedstawił w roku 1916 w pracy p. t. „Stolice Polski”, w latach zaś następnych jeszcze raz rozpatrzył i umocnił w dziele p. t. „Królestwo Polskie”.

Balzer stał na stanowisku, że do Polski Mieszka I-go i pierwszych lat Bolesława Chrobrego nie należał Kraków. Idąc za źródłami przyjmował Balzer, że Kraków został zajęty dopiero przez Chrobrego w końcowych latach wieku 10-go.

Ten ostatni człon rozumowania starał się w nauce podważyć prof. Stanisław Zakrzewski, który w roku 1916 w pracy p. t. „Czeski charakter Krakowa” usiłował udowodnić, że Kraków nigdy pod rządami czeskiemi się nie znajdował, że — co więcej — w czasach Chrobrego przypisać mu możemy nawet znamię stołeczności. Stanowisko to rozprowadził prof. Zakrzewski w szeregu rozpraw później ogłoszonych.

Teza jego — zwłaszcza w tym punkcie, w którym odmawiała Czechom władztwa nad Krakowem — spotkała się z aprobatą szeregu uczonych; niemniej znaleźli się i przeciwnicy w osobach uczonych tak polskich (Brückner, Arnold), jak i obcych (Holtzmann, Chaloupecky).

W roku 1928 prof. Jan Dąbrowski w rozprawie p. t. „O kolebkę kultury polskiej”, ogłoszonej w „Studjach staropolskich”, poświęconych A. Brücknerowi, na całej linii akceptował stanowisko prof. Zakrzewskiego i to tak w odniesieniu do rządów czeskich w Krakowie w X wieku, jak i w odniesieniu do jego stołeczności w czasach Chrobrego.

Rozprawa prof. Dąbrowskiego odegrała następnie ważną rolę w badaniach ściśle lingwistycznych nad pochodzeniem polskiego języka literackiego. Gdy bowiem zaczęto zbierać argumenty świadczące przeciw pochodzeniu tego języka z Wielkopolski, ważnym dowodem pomocniczym stał się zespół argumentów zgromadzonych przez uczonęgo historyka krakowskiego.

Nie zamierzam w szkicu niniejszym wywnosić wniosków natury językoznawczej, pragnę jedynie zdać sprawę z tego, w jakim stopniu argumenty natury historycznej świadczą o źródłach kultury politycznej Polski. Czytelnicy naszego „Działu” przypomną sobie niektóre te argumenty z dawniejszych moich uwag drukowanych na tem miejscu. I tak tezę o stołeczności Krakowa przedstawioną przez prof. Dąbrowskiego kwestjonowałem w artykule „Kraków, czy Gniezno” drukowanym w Dziale naszym dnia 8. III. 1928, zagadnienie zaś czeskich rządów w Krakowie omawiałem w artykule umieszczonym na temże miejscu dnia 26. VII. 1929 roku.

Więc najpierw rzecz, moim zdaniem bezsporna, t. j. sama geneza państwa. Skoro państwo nazywa się Polska, a ściślej nazwa Wielkopolski brzmi Polska, to stąd można wysnuć tylko ten wniosek, że nazwa państwa została mu narzucona przez jedną z późniejszych jego dzielnic. Innemi słowy: państwo wyszło z Wielkopolski. W zupełnej zgodzie z tym argumentem pozostaje przekaz legendy zapisanej u t. zw. Galla i wiążącej początki państwa z Gnieznem. Gdy do tego dodamy, że pierwsze biskupstwo zostało założone w Poznaniu, pierwsze zaś arcybiskupstwo w Gnieźnie i gdy przypomniemy, że dwaj pierwsi Piastowie zostali pochowani w Poznaniu uzyskamy jasny wgląd w sprawę pierwotnego politycznego ośrodka Polski. Jest nim

Wielkopolska, przyczem drugorzędem jest, czy stolicą w ściślejszym tego słowa znaczeniu było Gniezno, czy Poznań.

Następnie wszelkie zasady metody naukowej historycznej każą w sprawie przynależności Krakowa dać pierwszeństwo wymowie źródeł. I jeżeli nawet przyjmemy, że przynależność Krakowa do diecezji praskiej opiera się na dokumencie wątpliwym co do swej oryginalności, to szczegół historyczny zawarty w tym dokumencie znajduje walne poparcie w innym źródle, a mianowicie w opisie podróży Ibrahima Ibn Jakóba, który rozległość państwa Bolesława czeskiego mierzy odległością od Pragi do Krakowa. Można każe z tych źródeł, zosobna wzięte, kwestjonować, t. zn. podawać w wątpliwość autentyczność źródła, wiarygodność obserwacji podróżnika (w osobie żyda arabskiego Ibrahima Ibn Jakóba). Jeżeli jednak d w a źródła, nie zależne od siebie, podają tę wiadomość, to z punktu widzenia zasad metody historycznej należy ją przyjąć. Jeżeli zaś czeski kronikarz Kosmas donosi o zajęciu Krakowa dopiero przez Chrobrego, to w oparciu o te d w a źródła należy tę wiadomość przyjąć jako historyczną, a nie jako rozumowanie Kosmasy, który w ten sposób miał rzekomo załatwić się z dokumentem wiążącym Kraków kościelnie z Pragą.

Dynastia więc wyszła niewątpliwie z Wielkopolski i traktowała ją jako ośrodek conajmniej do roku 1038, t. j. do powrotu Kazimierza Odnowiciela do Polski.

Dynastia ta musiała używać narzecza wielkopolskiego, w którym wyrosła; narzeczem to w tym czasie musiałoby mieć charakter narzecza warstwy kulturalnej. Do tej zaś warstwy zaliczyć wypadnie przedewszystkiem rycerstwo, które gromadziło się dokoła osób dwu pierwszych dynastów. Rycerstwo to było przedewszystkiem druzynne, rekrutowało się zaś musiałoby zarówno z przybyśy obcych, jak i z ludności plemienia Polan. Jest bowiem rzeczą naturalną, że czynnikami oparcia dla dynastji było przedewszystkiem jej księstwo rodzime. W stosunku do innych dzielnic, tak dynastia, jak i plemię Polan byli podbójcami.

Te też żywiły, t. j. tak obce polskie, jak też rodzime wielkopolskie były pierwszymi, które książę obdarowywał ziemią. Nadania te, mogące sporadycznie sięgać czasów pierwszych Piastów, stwarzają nam tron słusznie tak nazwanej praszlarchy (nomenklatura prof. Wł. Semkowicza). I otóż jest rzeczą ciekawą, że dwa takie bodaj jedne z najstarszych rodów (później osiedlonych w całej Polsce) mają swe najdawniejsze gniazda osadnicze w Wielkopolsce. Jednym z nich są Awdańce, osiedleni w ziemi krzywińskiej, drugim Pałuki, osadzeni w ziemi pałuckiej. Awdańce wywodzą się prawdopodobnie z družynników normanńskich, którzy osadzeni byli w czasach Mieszka I u ujścia Odry. Pałuki zaś wywodzą się z rodu książęcego Stawnikowiczów czeskich i przybycie ich do Polski związać należy z czasami Bolesława Chrobrego (por. prace prof. Wł. Semkowicza o obu rodach).

Są to przykłady znamienne, tem znamiennejsze, że dotyczą doby tak niestychanie ciemnej.

Przytem wszystkiem zupełnie aprobuje tę część wywodów prof. Dąbrowskiego, która charakteryzuje Kraków i Małopolskę jako drugie środowisko kultury polskiej. Przecież pierwsze ślady większej polskiej organizacji państwowej wywodzą się z Małopolski (księstwo Wiślan), tam też dotarły pierwsze próby chrześcijaństwa. Tam schroniła się państwowość polska po wielkiej burzy z połowy wieku XI. Ale nie jest środowisko, z którego wyszła dynastia i rycerstwo pierwszych lat państwowości polskiej. Wyszły one z tej ziemi, „która wpięć była Polską, nim Polską stały się inne ziemie nasze”, jak pięknie o Wielkopolsce wyraził się prof. Oswald Balzer w swem przemówieniu wygłoszonym w Poznaniu w roku 1926.

Dr. Zygmunt Wojciechowski
Poznań

Oszczędność przede wszystkim

Skutki kryzysu w stolicach Europy — Oszczędzają wszyscy — biedni i zamożni — Używane suknie i obuwie — Obiady na kółkach i przez posłańca — Najtańsze auta

Oszczędzają dziś wszyscy — biedni i zamożni, oszczędzają i na luksusie i na tem, co konieczne. Oszczędzają wszędzie — w Berlinie, w Paryżu, w Londynie. Jedni oszczędzają dlatego, że mają mało, inni — aby nie uszczuplać swych rezerw.

W świecie paryskiej i berlińskiej haute-couture, w wielkich magazynach mód panuje przygnębienie. Najlepsza, najbogatsza klientela staje się rzadkim gościem. Zachwiał się nawet pod naciskiem tej fali oszczędzania król mody paryskiej — Poiret.

Konieczność, zrodzona przez kryzys, jest matką wynalazków i pomysłów. Skoro po jednej stronie — po stronie klientów panuje tendencja do oszczędzania, musieli po drugiej stronie znaleźć się tacy, którzy po kupiecku tendencję tę wyzyskali. W Paryżu, w Berlinie, w Londynie, powstały więc sklepy, w których wszystko z dziedziny garderoby sprzedaje się po jednej cenie, np. pyjamy, suknie, płaszcze, kapelusze — po 150 franków. Taniej tu, niż gdziekolwiek indziej, najtaniej, gdyż wszystkie towary idzie wprost z fabryki do sklepu omijając pośredników. A wśród klientów tych sklepów coraz częściej widuje się bywalców z rue de la Paix, z Tauentzien Strasse, z Oxford Street.

Na oryginalny pomysł wpadł emigrant-Rosjanin, który otworzył magazyn mód na jednej z ożywionych ulic w zachodniej dzielnicy Berlina. Sprzedaje tylko modele, pierwszorzędną kreację mistrzów paryskich i berlińskich. Model paryskiej sukni, który kosztuje 300 marek, sprzedaje za... 35 marek! Ale też wszystkie te suknie i płaszcze są — używane. Skupuje od bogatych, sztywnych klientów i odprzedaje średnio-zamożnym. „Salon” pomyslowego kupca cieszy się olbrzymim powodzeniem. Któżby przed wojną nabywał używane suknie! Dzisiaj inaczej, czasy się zmieniły i potrzeby ludzkie — również.

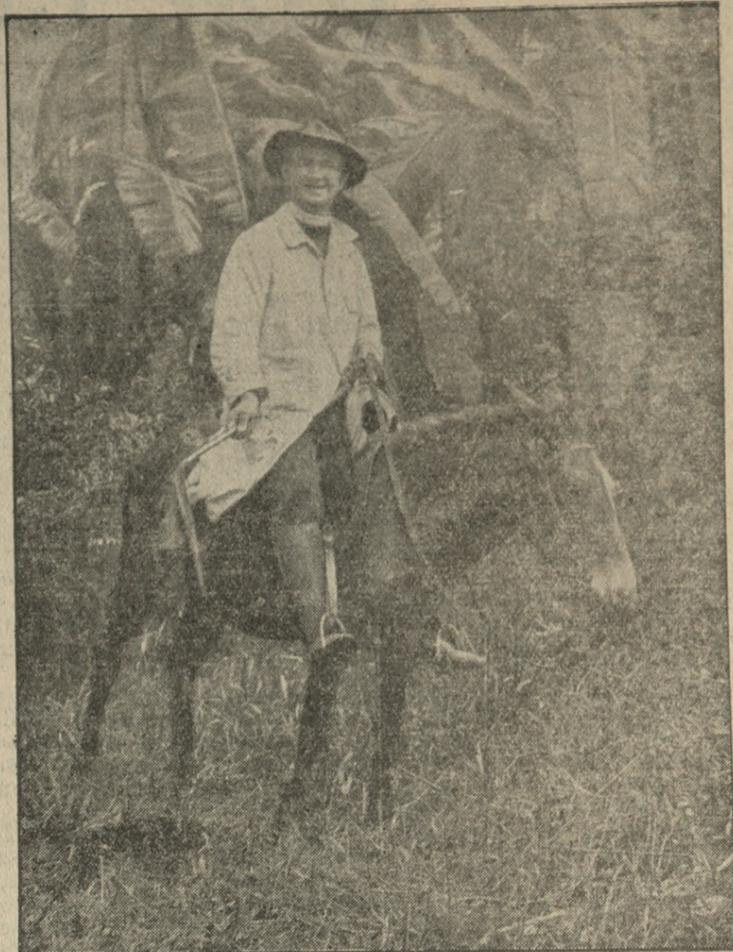
Oszczędza się też na jedzeniu. W kolosach miejskich, jak Paryż, Berlin, Londyn, mieszkają pracownicy o kilkanaście albo i więcej kilometrów od

miejsca pracy codziennej. Nie wracają do domu, aż przed wieczorem. Muszą się posilić na miejscu. Ale — jaknajtaniej. Powstał więc szereg sklepów śniadaniowych, coś pośredniego między barem a restauracją trzeciego rzędu, gdzie można dostać danie mięsne za zlotówkę albo 1 zł 50 gr, bez nakrycia. Przy stoliku kosztuje to samo danie o 25 groszy drożej. W okolicach banków, biur, magazynów ulokowały się restauracje, które rozsyłają codziennie rano drukowany jadłospis do swych klientów i na zamówienie telefoniczne przysyłają przez gońca żądane potrawy. Ceny te same prawie, co wyżej. A przytem wygodą: pracownik może nie ruszać się z miejsca, nie tracić czasu na galopowanie w tempie konia wyciągowego do jadłodajni. Dla klienteli ulicznej, zwłaszcza w pobliżu stacyj kolei podziemnej, lokują się w Paryżu, Berlinie, Londynie przemysłni właściciele kuchen na kółkach, którzy ofiarują swym gościom „na chybcika” za minimalną cenę gorące parówki, smażone kartofle itp. smakołyki, konsumowane pod gołym niebem.

Brak czasu i brak pieniędzy — oto dyrygent tłumów wielkomiejskich.

Auto we Francji, w Anglii nie należy już do przedmiotów luksusowych. Ale i tu wkroczył kryzys władczą a ciężką stopą. Odczuli to producenci i wlot przystosowali się do nowej sytuacji. Oszczędność przede wszystkim — oto naczelną hasło wystawców, którzy obeszali wielki salon automobilowy w Paryżu, w Grand Palais. Wśród tysięcy wystawionych aut przeważają typy, konsumujące minimum benzyny. W tym kierunku wysłała się pomysliwość konstruktorów francuskich, angielskich, niemieckich. Góruje nad wszystkim wszakże — cena. Trzy czwarte wystawionych w Grand Palais wozów zalicza się do tej kategorii, w której cena nie przewyższa 8 000—9 000 złotych. A 90 proc. wszystkich dokonanych transakcyj obejmuje wozy w cenie do 8 000 złotych. Oszczędność przede wszystkim — nawet w zamożnej Francji. K. M.

Ks. Józef Posadzy o Brazylii

W najbliższą niedzielę o godz. 12 w południe w sali kina „Słońce” ks. prof. Posadzy wygłosi wykład p. t. „Polacy w krainie palm i wiekuistej wiosny”. Wiadomość o tem spotka się niewątpliwie z najszerszym entuzjazmem szerokiej kół publiczności. Któż to z Czytelników naszych nie zachwycił się żywymi i barwnymi korespondencjami ks. prof. Posadzego z Brazylii, który obrazy życia tamtejszego przybliżył nam w sposób poprostu malarski, pełen sentymentu. Tak samo i niedziel-

ny jego wykład będzie odzwierciedleniem bogatych wrażeń z pobytu w Brazylii, urozmaicony nadto licznymi przeżyciami z osobistych zdjęć podróżnika-misjonarza.

Cały dochód przeznaczony na akcję gwiazdkową dla naszej braci tułaczkiej na obczyźnie, pozostającej pod opieką J. Em. Ks. Kardynała Prymasa Hłonda i „Opieki Polskiej nad rodakami na obczyźnie”. Przeprowadź biletów w Księgarni św. Wojciecha (w cenie od 50 gr do 2 zł.)

Trudne dylematy

Rabuś i policjant — Kogo ratować? — Dramat w górach.

Człowiek nieraz w życiu może znaleźć się w położeniu, kiedy koniecznym jest natychmiastowe powzięcie jakiejś stanowczej decyzji. Czy w danych wypadkach postępujemy zawsze właściwie? Przypatrzymy się paru następującym przykładom:

W tych dniach policjant, patrolujący na jednym z przedmieść londyńskich, usłyszał brzęk rozbijanej szyby i, rozglądając się, zauważył osobnika, który wybiwszy okno wystawowe sklepu jubilerskiego, pochwylił garść wyłożonej tam biżuterii i rzucił się do ucieczki. Urzędnik natychmiast puścił się za nim w pogoń. W pewnej chwili złoczyńca, czując, że nie ujdzie pościgowi, rzucił swój łup na ziemię w nadziei, że policjant się zatrzyma, celem pozbierania klejnotów. Tymczasem agent pobiegł dalej i w rezultacie złodzieja przytrzymał. W międzyczasie oczywiście cenne przedmioty z ulicy zniknęły. Poszkodowany jubiler zamierza teraz wystąpić ze skargą na funkcjonariusza policji, twierdząc, że powinnością jego było przede wszystkim odzyskać skradzioną biżuterję, a potem dopiero zająć się chwytaniem przestępcy. Urząd policyjny natomiast jest zdania, że agent postąpił prawidłowo: pierwszym jego zadaniem było przytrzymać rabusia.

Po czyjej więc stronie jest słuszność? Gdybyś ujrzał swoją żonę i jedynego dziecko w niebezpieczeństwie życia, a jedno z nich tylko mogło być uratowane — jaki zrobiłbyś wybór?

Przed paru miesiącami, osadnik francuski Cuhne, siedzący wraz z swym kilkuletnim synkiem nad bystrą rzeką Allier River oczekiwał powrotu żony, która udała się za sprawunkami do miasteczka, położonego na przeciwnym brzegu. W pewnym momencie pojawiła się w oddali łódka, w której pani C. wioślując, zbliżała się do brzegu. Zoczywszy oczekujących, żona osadnika powstała, czyniąc ręką znaki powitalne. Nagle poślizgnęła się i, straciwszy równowagę, wpadła do wody. Farmer nie namyślając się, wskoczył do rzeki, za ledwie atoli upłynął kilkanaście metrów, usłyszał za sobą krzyk dziecka. Odwróciwszy głowę, ujrzał swego synka, który widocznie intuicyjnie podążył za „tatuziem”, walczącym z falami.

— Kogo ratować? — przemknęło mu błyskawicą przez głowę... Cuhne pospieszył na ratunek — dziecku. Jakby w podobnym wypadku postąpili inni?

Przed niemiernie strasznym wyborem postawił przypadek belgijskiego architekta van Goethen, który wraz z żoną swą udał

się na wycieczkę górską w Alpy Sabaudzkie. Oto oboje, związani liną „zdobywali szczyty”, aż w pewnej chwili pani G. zsunęła się po oślizgłym glazie, z okrzykiem: „ratuj!” stoczyła się w przepaść. Lina wprawdzie wytrzymała szarpnięcie, ale architekt, pomimo nadludzkich wysiłków, nie był w stanie podciągnąć kobiety do góry. Całkowicie wyczerpany, zmuszony był zaprzestać szczytowej pracy i sytuacja stawała się z godziny na godzinę bardziej krytyczna, zwłaszcza, że zmrok zapadał i obniżająca się gwałtownie temperatura powietrza, groziła niechybną śmiercią. Nieszczęsna kobieta nie przestawała błagać męża, aby odciął linę, ratując temsamem swoje życie — ze względu na dziecko. Lecz ów nie mógł się na to zdecydować... Ze strasznego położenia wybawiła nieszczęśliwych turystów dopiero — śmierć.

Czy architekt van Goethen postąpił właściwie, skazując się na zagładę? Kr.

Skradziona kolej

Szwedzkie koleje państwowe obchodzą w tych dniach siedemdziesięciopięcioletni jubileusz swego istnienia. W roku 1856 utworzono pierwszą linię kolejową między Malmö i Lund. Jak na całym świecie tak i w Szwecji patrzano wrogo na powstające koleje. W sejmie powstała prawdziwa burza przeciwko tego rodzaju nowościom. Przedstawiciel stanu wieśniaczego motywał swój protest tem, że wieśniacy wsiach rozkradają poprostu szyny i materiały potrzebny do budowania dróg kolejowych. Istotnie, notowano kilka wypadków kradzieży, skutkiem czego rozeszła się po kraju wiadomość, że cała kolej została skradziona.

Po zwalczeniu wszelkich przeciwności rozpisano pożyczkę państwową na zawrotną wówczas sumę trzech milionów talarów. Praca przy budowie kolei rozpoczęła się o 5 rano i trwała do 8 wieczorem. Przed rozpoczęciem roboty śpiewał chór robotniczy pieśni nabożne, zwyczaj, który utrzymał się w Szwecji do roku 1887. Często zatrudniano i wojsko przy tej pracy. Wynagrodzenie dziennie wynosiło w pierwszych latach 2 korony, ale w czasie kryzysu gospodarczego spadło na 75 oerów za piętnastogodzinny dzień pracy. Przytem środki żywnościowe bardzo były drogie i koszt utrzymania szalenie wysokie. W czasie budowy kolei w Laponji musieli robotnicy znosić 40 stopni mrozu i sypiać w nieopalanym barakach. W takich warunkach powstała gęsta sieć kolejowa, dzięki której turyści mogą w wygodnych wagonach sypialnych przejechać cały kraj od Sztokholmu począwszy, a na Laponji skończywszy. (al.)

Irena Dubiska w Poznaniu

W najbliższą niedzielę przypomni się poznańskim melomanom świetna nasza skrzypaczka, p. Irena Dubiska. Odegra ona na koncercie wieczornym w Teatrze Wielkim, który urządza Orkiestra Symfoniczna miasta Poznania, koncert Brucha.

P. Dubiska osiedliła się obecnie w Warszawie, gdzie uczestniczy wydatnie w stołecznym życiu muzycznym, zajmując wybitne stanowisko na polu zarówno wirtuozowskim, jak pedagogicznym. Osobne uznanie zyskała sobie za stworzenie kwartetu smyczkowego, w którym prowadzi pierwsze skrzypce, a który wykonywa wielkie dzieła literatury polskiej i światowej.

Melomani poznańscy wielokrotnie oklaskiwali p. Dubiską za jej wysoce artystyczne produkcje. W niedzielę będą mieli okazję odnowić te wspomnienia i pomnożyć je nowymi wrazeniami, jakich dostarcza gra świetnej artystki.

Poza tem program wieści szereg dzieł symfonicznych. Reprezentowani

sa: Beethoven, Liszt i Z. Noskowski. Dyryguje p. Zygmunt Latoszewski.

Spór o grób Attyli

Profesor rysunków w jednej ze szkół Budapesztu, Ludwik Tosbagy, twierdzi, na łamach prasy węgierskiej, że odnalazł rzekomo miejsce, gdzie powinien się znajdować grób Attyli. Według niego mylą się ci, którzy podtrzymują, że grób Attyli leży gdzieś na obszarze Jaszkilany, Szeged lub Szentese. Grób wodza Hunnów, zwanego „biczem Bożym”, znajduje się wzdłuż drogi, wiodącej poprzez gminy Kiskunmajsa, Kiskanhales, Jaszczentlaszlo, Martko, Izsak, Akaszko i Kec, które należy uważać jako 7 bram Hunnów. Twierdzenie bowiem i miejsca, zamieszkiwane przez Hunnów — oświadcza Węgier — nie posiadały z reguły ani bram ani dróg w kierunku północy, gdyż uważali oni, że Bóg zamieszkuje na północy i ludziom nie wolno się tam kierować. Również Wiedeń — zdaniem profesora — zbudowali Hunnowie i z tej to przyczyny stolica Austrii nie miała i nie ma na północy żadnej bramy. Od jednej z wymienionych 7 gmin idzie droga ku miejscu, gdzie bezwzględnie znajduje się grób Attyli. W tym też kierunku prowadzi on poszukiwania. S. F.

Niezwykłe zdarzenie w lotnictwie. Ru muńska lotniczka Smaranda Braesca opuściła się z pomocą spadochronu z wysokości 6 000 m.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Sprawa surowców — czyli kryzys cywilizacji

Miernikiem katastrofy gospodarczej świata jest stan produkcji artykułów pierwszej potrzeby i ich, rekordowy obecnie, spadek cen.

Weźmy dla przykładu 10 takich artykułów. Jeśli więc chodzi o pszenicę, to na przednówku zapasy tego zboża wynoszą 5 i pół miljarda buszli, a tegoroczny zbiór światowy obliczają na 3 i pół miljarda buszli. Cena pszenicy spadła do poziomu z przed 150 lat.

Zapasy cukru wynoszą 5 milj. tonn. a nadwyżka z kampanji w r. b. ma dać 1 milion tonn. Cena 1 kg cukru na giełdzie londyńskiej wynosiła ostatnio 0,25 zł.

Zapasy herbaty w samej Anglii wynoszą 225 milj. funtów (w r. 1926 — 147 milj. funtów). Zbiór kawy w r. b. wyniesie około 26 milj. worków, z czego połowa pozostanie na składach. Dotychczasowe zaś zapasy w Brazylii obliczane są na 20 milj. worków. Rząd brazylijski, chcąc podtrzymać cenę kawy, nałożył cło eksportowe 10 szylingów od worka, a dochód z tego tytułu przeznaczony na zakup kawy w kraju, celem... miszczenia jej.

W r. 1920 cena węgla eksportowanego z Anglii do Włoch wynosiła 12 funtów szterl. za tonnę, obecnie zaś wynosi 12... szylingów. Tegoroczny zbiór bawełny oblicza się na 28 milj. balów, z czego przynajmniej 12 milj. balów powiększy istniejące już olbrzymie zapasy, wynoszące w samych Stanach Zjednoczonych 16 milj. balów. Cena 1 galona (5 litrów) naftę spadła na rynku światowym do 45 gr. Straty grupy naftowej Shell Union wyniosły w I kwartale r. b. około 10 milj. dolarów, a w II kwartale — 11 milj. To też gubernatorzy poszczególnych stanów przy użyciu sił zbrojnych zamykają kopalnie naftę.

W latach 1923-24 cena 1 kg gumy wynosiła 20... zł, a obecnie wynosi... 98 gr! Nadwyżka gumy wyniesie w r. b. 180 tys. tonn. Zapasy miedzi wzrosły w ciągu ostatniego roku o 100 tys. tonn, a cena w tym okresie spadła z 4500 zł na 1300 zł za tonnę. Mimo ograniczonej o 60 proc. produkcji cyny, zapasy tego produktu doszły do 60 tys. tonn (w roku ubiegłym 28 tys. tonn), a cena spadła do poziomu z przed 30 lat.

Lecz, dosyć tego. Już i z tych cyfr. wystarczająco jasno bije katastrofa gospodarcza świata i kataklizm dotychczasowych metod ekonomicznych.

Co najcięższe, to to, że mylnym byłby wniosek, wyprowadzony z powyższych cyfr, iż świat cierpi wskutek nadprodukcji surowców. Obliczenia statystyczne wykazują, że konsumpcja surowców jest stosunkowo bardzo niska i że w świecie drzemia olbrzymie niezaspokojone potrzeby. To też dozwolonem jest — jakże paradoksalnie w naszych czasach brzmiące! — twierdzenie, że z punktu widzenia gospodarki światowej egzystuje stale i ciągle jeden jedyny kryzys: kryzys niedoprodukcji i kryzys niedokonsumpcji.

Całe plemiona, rasy i narody stoją na szczyblu kultury tak niskim, że spożycie ich stanowi drobny zaletwidem ułamek spożycia człowieka cywilizowanego. Cywilizacja przecież polega nie na czym innym, lecz właśnie na tem, żeby podnieść stopę potrzeb codziennego życia wszystkich i każdego, t. j. żeby podnieść siłę spożywczą, zarówno poszczególnych jednostek, jak i całych narodów.

Na tem tle spadek spożycia, powodujący narastanie tak ogromnych — jak widzieliśmy — zapasów surowców, jest widomym znakiem kryzysu cywilizacji.

Krótkie informacje gospodarcze

— W okresie września ogłoszono w Łodzi 13 upadłości i 2 nadzory. W porównaniu z sierpniem oznacza to wzrost liczby upadłości, których w sierpniu ogłoszono 6.

— Na rok bieżący ustalono przymus przemysłowy w Szwecji dla pszenicy i żyta w wysokości 60 proc. krajowych zbóż.

— Kanadyjski minister rolnictwa ogłosi, że światowa wystawa zbożowa i takież konferencja, jakie były planowane na r. 1932, zostały odłożone na skutek niepożątej sytuacji gospodarczej na r. 1933.

— Światowa produkcja ołowiu wyniosła w sierpniu rb. 117.900 tonn, wobec 114.400 tonn w lipcu rb. i 154.200 tonn w sierpniu 1930 roku.

Niszczenie inicjatywy prywatnej

Za jedną z przyczyn zastrzeżonego przesilenia gospodarczego w kraju słuszenie poczytuje się nadmierne rozbudowanie udziału państwa w wytwórczości. Przedsiębiorstwa państwowe dzięki swemu uprzywilejowaniu w dziedzinie podatkowej, kredytowej, organizacji sprzedaży itp. przyczyniły się w wielkiej mierze do osłabienia odporności prywatnych zakładów przemysłowych na skutki ogólnoswiatowego kryzysu.

Wielokrotnie zwracano na to uwagę w rezolucjach organizacji gospodarczych, wysuwając żądanie zaprzestania szkodliwej konkurencji fabryk państwowych dla wytwórczości prywatnej. Przedstawienia te odniosły wreszcie skutek, o tyle, że sprawa rozpedu etatystycznego znalazła się z wiosną bieżącego roku na porządku obrad komitetu ekonomicznego rady ministrów. Wówczas powzięto uchwałę — przyjętą z żywym zadowoleniem przez przemysłowców i rzemieślników — wypowiadającą się przeciw rozszerzaniu działalności przedsiębiorstw państwowych. W uzasadnieniu tego postanowienia powiedziano, że w obecnych trudnych warunkach gospodarczych nie należy powiększać kłopotów przedsiębiorstw prywatnych, a tem samem nie osłabiać zdolności w zakresie ponoszenia świadczeń na rzecz państwa oraz zatrudniania pracowników. Tak brzmiała uchwała, która niestety pozostała na papierze, gdyż praktyka wykazuje nowe fakty, niezgodne z piękną teorią. Świadczy o tem poniższe wydarzenie.

Przed 3 laty powstała w Poznaniu wytwórnia salmiaku krystalicznego oraz sublimowanego. Pierwszego w stanie prozskowanym używa się do fabrykacji baterij elektrycznych i dzwonek, drugi używany jest przy lutowaniu. Założyciel fabryki przedstawił przednio możliwość rozwoju takiego zakładu i doszedł do wniosku, że przedsiębiorstwo takie powinno prosperować, gdyż byłoby w Polsce bez konkurencji. Dotąd byliśmy w tej dziedzinie całkowicie zależni od importu tego artykułu, przeważnie z Niemiec. Dla urządzenia wytwórni sprowadzono specjalistów z zagranicy, dokonano poważnej ilości badań i prób nad materiałem, dochodząc do pożądaných wyników. Wyprodukowany w laboratorium salmiak okazał się jakościowo równy produktowi niemieckiemu. Fabryka została uruchomiona i rozwinęła się szybko.

Surowiec, potrzebny do fabrykacji salmiaku, mianowicie sól przemysłową oraz siarczan amonu nabywano w przedsiębiorstwach państwowych: sól z monopolu państwowego, a siarczan amonu z Mościc. Firma zwróciła się kilkakrotnie do dyrekcji Mościc, prosząc o dostarczenie jej najczystszej surowca, zaznaczając, że jest on potrzebny do wyrobu salmiaku.

Nie chcemy przypuszczać, że listy poznańskiej fabryki, ogłoszenia oraz wywiady dotyczące zbytu tego artykułu na rynku polskim, naprowadziły kierowników przemysłu państwowego na myśl stworzenia fabrykacji salmiaku w zarządzie państwowym. Faktem jednak jest, że w roku ubiegłym państwowa fabryka związków azotowych w Chorzowie przystąpiła do wytworzenia salmiaku, wchodząc z tym materiałem na rynek wewnętrzny, konkurując z poznańskim produktem niższymi cenami. Właściciel wielkopolskiej firmy zwrócił się z tą sprawą do Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej w Warszawie, prosząc o podjęcie odpowiednich kroków przeciwko produkowaniu salmiaku przez zakłady państwowe w Chorzowie. W pierwszym rządzie chodziło o przedstawienie niewłaściwości konkurowania niższą ceną, co fabrykom państwowym przychodzi dość łatwo, jeśli się zważy, że operują one nie wysoko procentowymi kredytami, ale pieniądzem podatnika oraz że dysponują one własnym surowcem, który przedsiębiorca prywatny musi nabywać w Chorzowie po wyższej cenie niż koszt własny, płacić odpowiedni podatek od transakcji, dokonać przewozu surowca z Chorzowa do Poznania i t. d.

Na list Związku Przemysłu Chemicznego R. P. w Warszawie odpowiedział państwowa fabryka związków azotowych w Chorzowie następującą opinią, którą dosłownie powtarzamy:

„Prosimy o łaskawe zawiadomienie poznańskiej firmy, że fabryka nasza (Chorzów — przyp. red.) rozpoczęła już produkcję salmiaku, koszta własne którego będą stosunkowo niskie, wobec czego bardzo wrażliwym jest, aby firma ta mogła wytrzymać konkurencję z nami. Donosimy o tem we własnym interesie firmy poznańskiej, gdyż nie chcielibyśmy narażać ją później na niepotrzebne straty.”

W odpowiedzi na niesłychaną treść listu, który zakomunikowano poznańskiej firmie, ta wysłała do Związku Przemysłu Chemicznego R. P. w Warszawie pismo, w którym wyraża zdziwienie, że państwowa fabryka pozwała sobie na podobny sposób pisania. Fabryka poznańska rozpoczęła bowiem produkcję salmiaku technicznie czystego — 99,6 procentowego — o wiele wcześniej, wobec tego trudno zrozumieć zwrot kierownictwa fabryki chorzowskiej, zalecający prywatnemu przedsiębiorstwu „nienarażanie się na niepotrzebne straty”. Dalej wyraża się przekonanie, że bez wątpienia konkurencja fabryki, opartej na możliwości operowania publicznymi kapitałami jest zawsze w możności zniszczyć przemysł prywatny. Należy jednak przypuszczać, że nie to jest zadaniem fabryk państwowych.

W ten sposób „radosna twórczość” naszych etatystów będzie się mogła pochłubić jeszcze jedną nową placówką przemysłową. Wypada jednak wątpić, czy będzie im miłą świadomość tego, że przyczyniają się do niszczenia zdrowego ośrodka przemysłu.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Cło na surowce włókiennicze wprowadzone?** Według poufnych informacji od zainteresowanych przemysłowców, sprawa wprowadzenia cła na surowce włókiennicze została już przesądzona. Wprowadzone zostają stawki na len, a mianowicie: włókno trzepane i miedlone 60 zł za 100 kg., włókno czesane 100 zł za 100 kg., pakule 60 zł za 100 kg. Niektóre szlachetne gatunki lnu mogą być zwolnione od cła, jako niezbędne dla produkcji krajowej lin okretowych itp. Sisal i manila dotąd wolne od cła, otrzymają również cło. Na poufnej konferencji wyższych urzędników min. skarbu i min. przemysłu i handlu zdecydowano obłożenie cłem surowców włókienniczych egzotycznych ze względu na konieczności budżetowe państwa. W związku z tem przemysł włókienniczy postanowił podjąć akcję w sprawie zniesienia podatku obrotowego, co przyczyniłoby się do zlikwidowania niebezpiecznej konkurencji drobnego przemysłu, nieplacącego podatków i świadczeń.

Z KRAJU

(k) **Wystawa chmielu w Nowym Tomysku.** W Nowym Tomysku odbyła się przed paru dniami wystawa chmielu, urządzona przez miejscowe stowarzyszenie hodowców chmielu. Za najpiękniejsze okazy chmielu rozdano szereg nagród pieniężnych. Najlepszy chmiel, który był wystawiony na tej wystawie sprzedano po cenie 50 — 60 zł. za 100 kg.

(k) **Przemysł drzewny Polski zachodniej.** Na pomorskim rynku drzewnym zauważyć się dała w sierpniu tendencja nieco mocniejsza. Zapotrzebowanie jednak rynków krajowych, jak i zagranicznych było niewielkie, ceny drzewa zwiększały lekko w porównaniu ze stanem cen w lipcu. Sytuacja ogólna była nadal bardzo trudna. Wartość wywiezionych artykułów drzewnych wyniosła 125.000 zł. Z okr. izby bydgoskiej wywieziono w sierpniu 100 wagonów drzewa kopalnianego. Z tego przypada na polski Śląsk 62 wagony, reszta była przeznaczona dla kopalni niemieckego Śląska, Zagłębia Saary i Mosel, Belgji i Holandji. W okr. izby poznańskiej w lipcu wywieziono 64 tonny produktów z drzewa dębowego do Holandji, 220 tonn do Anglii, i 185 tonn do Szwecji. (l)

(k) **Wyodrębnienie prawne portu gdyńskiego?** Min. przemysłu i handlu wypracowało projekt ustawy, nadający portowi w Gdyni osobowość prawną. Równocześnie przewiduje projekt określenie majątku, ustanowienie organów zarządu w postaci rady portu, składanej przy udziale zb. przemysłowo-handlowych, oraz dyrektora portu mianowanego przez ministra.

(k) **W zimie będziemy mieli 400.000 bezrobotnych?** Instytut badania konjunktur wypowiedział pogląd, że jeśli w ciągu jesieni i zimy konjunkturalne (posezonne) obniżenie rozmiarów wytwórczości nie nastąpiło, liczba bezrobotnych w kulminacyjnym punkcie zastąpi nie przekroczyłaby 400.000 (najwyższa cyfra z zimy 1931 r. wyniosła 386.000). Pewien wpływ dodatni wywrzeć mogłyby wędrowni ludności, trzeba

słowego, powstałego z inicjatywy prywatnej, pod której adresem nasi etatysty stale podnoszą zarzuty, przeważnie nieuzasadnione.

Jak już wspomniano na wstępie, poznańska fabryka salmiaku, która ma możliwości produkcyjne wystarczające do zaspokojenia całkowitego zapotrzebowania krajowego na salmiak prozskowany i sublimowany stanęła na wysokim poziomie technicznym. Inicjatywa polskiego inżyniera sprawiła to, że z powodzeniem przeciwstawiono krajowy salmiak niemieckiemu, co w naszych obrotach zagranicznych stanowi wprawdzie skromny, ale zawsze bardzo cenny dorobek. Jest on tem ważniejszy, że w poznański przemysłowiec po oparciu wianu rynku krajowego przeszedł o biecnie do próby zaprowadzenia polskiego salmiaku na rynkach zagranicznych. Pionierskie wysiłki salmiaku via Hamburg do Ameryki północnej znalazły tam życzliwe przyjęcie. Niewątpliwie placówka, która wykazała taką żywotność i siłę rozwoju, potrafiłaby zaprowadzić się na rynkach zagranicznych.

Przedsiębiorstwo to płaci regularnie swoje podatki, świadczenia społeczne, zatrudnia kilkunastu ludzi, którzy nawet obecnie w okresie zastójnej potrzeby było redukować. Następnie dopiero teraz, kiedy zakłady chorzowskie wystąpią w całej pełni swoich zdolności konkurencyjnych, Państwu ubędzie jeden podatek, funduszowi bezrobocia przybędzie kilkunastu ludzi, pobierających zapomogę. Oto piękny kwiatek z naszej niwy etatystycznej!

jednak uwzględnić zatamowanie niemal w całości emigracji do Francji oraz fakt, że przy ogromnym bezrobociu w miastach i na wsi, ruch ludności w kraju będzie ograniczony.

(k) **Wytwórczość cynku.** Przemysł cynkowy ograniczył w sierpniu jak i w poprzednich miesiącach wytwórczość. Zmniejszoną jednak nieco zapasy, które obecnie odpowiadają rozmiarom miesięcznego zbytu. Wartość wywozu cynku obniżyła się o 14 proc. Przemysł cierpi na skutek trwającej od dłuższego czasu tendencji zmniejszenia ceny cynku, która się w sierpniu obniżyła do 117/16 a we wrześniu ponownie tego poziomu. (l)

Z ZAGRANICY

(z) **Straty czeskosłowackiego przemysłu tekstylnego.** Czeskosłowacki przemysł włókienniczy oblicza wszystkie transakcje zawierane z Egiptem, Afryką i Azją, w funtach angielskich. Z powodu spadku tej waluty przemysł włókienniczy Czeskosłowacji poniesie bardzo dotkliwe straty, które w tej chwili nie dają się jeszcze obliczyć.

(z) **Amerykański kredyt towarowy dla Polski, Francji i Niemiec.** Jak donoszą oficjalnie z Waszyngtonu, amerykański Federal Farm Board, pod osobistym kierownictwem gubernatora Oklahomy: Mayera, rozpoczęła pertraktacje z Polską, Francją i Niemcami w sprawie sprzedaży bawełny amerykańskiej na 6-cio, w 9-cio miesięczny kredyt. Przeprowadzeniem całej transakcji zajęłyby się jeden z prywatnych banków amerykańskich z pomocą lombardu pierwszorzędnych akcyj europejskich. Plan przewiduje sprzedaż co najmniej miliona bal bawełny do Europy. Banki federalne odegrałyby tylko pośrednią rolę, przez udzielenie dyskontu. Gubernator Mayer zawiadomił przed kilku dniami attaché handlowych Polski i Francji, że podobne rokowania z Niemcami są w pełnym toku i mają widoki realizacji, wobec czego zaproponował im wzięcie udziału w obradach i uzyskanie podobnych udogodnień dla swoich krajów. Niezależnie od tego odbył prezydent Hoover szereg rozmów z bankierami i maklerami bawełnianymi, z którymi omawiał kwestię kredytów bankowych dla eksportu bawełny i energicznego forsowania jej wywozu. Jednocześnie toczą się oddzielne pertraktacje między Niemcami a Stanami Zjed. w sprawie dostawy i długoterminowego skredytowania ca. 200.000 tonn pszenicy. (j)

Poznań, 9. 10. 1931 r.

Dolar gotówkowy	8.87	zł
1 gr. złota	5.92.44	—
1 q żyta	22.25	—
1 kg. chleba żytn.	0.38	—

Odnaczenie prof. Wyczółkowskiego

Wczoraj w południe konsul czesko-słowacki w Poznaniu, dr. J. Doležal wręczył znakomitemu artyście malarzowi, prof. Leonowi Wyczółkowskiemu, dyplom członka zagranicznego Czeskiej Akademii Nauk i Sztuk w Pradze w obecności prezesa Tow. polsko-czesko-słowackiego w Poznaniu i grona przyjaciół Wyczółkowskiego. (Pat.)

Nadzwyczajny zjazd

przedstawicieli własności nieruchomości miejskiej z całej Polski.

W sobotę 17 października o godzinie 6 popoł. rozpocznie się w sali warszawskiej rady miejskiej wielki nadzwyczajny zjazd przedstawicieli własności miejskiej celem zajęcia stanowiska wobec projektów rządowych zmiany ustawy o ochronie lokatorów; podwyższenia podatków od nieruchomości miejskich.

Zarząd Związku zrzeszeń własności nieruchomości miejskiej wzywa wszystkie organizacje okręgowe do licznego obeszania zjazdu.

Wycieczka krajoznawcza

Pol. Tow. Krajoznawcze — Touring Klub, Oddz. w Poznaniu, urządza w niedzielę, 11 października, wycieczkę do Otusza, Tomie i Stęszewa.

Wyjazd z Poznania o godz. 7.45 do Otusza, skąd marsz nad jezioro Niepruszkowskie a następnie do Tomie, gdzie znajduje się kościół gotycki z 1463 r. fundacji Mikołaja Tomickiego, z cennym dziełem sztuki, mosiężną płytą grobową fundatora z pracowni Piotra Vischera w Norymberdze. — W Stęszewie uczestnicy wycieczki zwiedzą ruiny zamku Broniszów z 14. w. i kościół z w. 15. z nagrobkiem ks. Jabłonowskiej, poczem nastąpi odjazd do Poznania o godz. 20.21. W terenie lasy i jeziora; okolica bardzo malownicza.

Bilet kolejowy III kl. w obie strony — 3,60 zł; IV kl. — 2,70 zł. Zbiórka na dworcu głównym o godz. 7.30. Pieszej drogi 12 km. Prowadzi sekretarz Oddziału Poznańskiego p. Jaskowiak. Goście mile widziani.

Projekty ustaw

w sprawie zwiększenia stanu zatrudnienia na Górnym Śląsku.

Jednocześnie z projektem ustaw w sprawie zmian i uzupełnień niektórych postanowień ustawy o pracy młodocianych i kobiet oraz ustawy o czasie pracy w przemyśle i handlu, minister pracy i opieki społecznej wniósł do Sejmu dwa projekty ustaw: w sprawie ograniczeń w zatrudnianiu pracowników młodocianych oraz w sprawie skracania i przedłużania czasu pracy na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego.

Pierwszy z tych projektów ustala, iż za młodocianych należy uważać osoby płci obojga w wieku do ukończonych lat 18 i że zatrudnianie ich jest dozwolone w ilości, nie przekraczającej ustalonego procentowego stosunku do ogółu zatrudnionych dorosłych robotników.

Drugi projekt uprawnia Radę Ministrów do przedłużania lub nakazywania skracania czasu pracy w dniu lub w tygodniu w wypadkach, spowodowanych koniecznościami narodowymi lub gospodarczymi, po zaciągnięciu opinii organizacji zawodowych pracowników i pracodawców.

Obydwa projekty przewidują: grzywnę od 200 zł do 1000 zł lub areszt do trzech miesięcy za przekroczenie przepisów poraz pierwszy i areszt od 2 tygodni do 3 miesięcy za powtórzenie przekroczenia.

Obydwa projekty mają na celu zwiększenie stanu zatrudnienia na Górnym Śląsku, w związku z wzmagającym się tam bezrobociem.

Jubileusz Towarzystwa Łowieckiego

Dnia 31 października upływa 25 lat od chwili założenia „Towarzystwa Łowieckiego” w Poznaniu. Z inicjatywy p. Władysława Janta-Polczyńskiego i adwokata (późniejszego wojewody) dr. Witolda Celińskiego powołane do życia w r. 1906. Towarzystwo Łowieckie, miało na celu podniesienie i pielęgnowanie rycerskiego sportu myśliwskiego. Prócz tego, wobec władz pruskich wysuniętego zadania, wytknęło sobie nowe Towarzystwo jeszcze inny, wysoce narodowy cel, tj. walkę z sprze-

dawczykowstwem ziemi polskiej przez wyrabianie opinii wśród ziemianstwa. Działo się to podczas największego naporu rządu pruskiego na ziemię polską, gdy komisja kolonizacyjna na wszelkie sposoby starała się wydrzeć z rąk polskich ziemie i kiedy niestety, znalazły się jednostki, słabe, które ulegały pokusie i zaprzęcały rodzinne majątki. Towarzystwo Łowieckie bojkotowało każdego sprzedawczyka, nikt, nawet należący do rodziny szanbionej sprzedawczykowstwem, nie miał do niego przystępu. To też w krótkim czasie Towarzystwo rozwinęło się nadzwyczajnie i skupiło wokół siebie całe patriotycznie myślące ziemianstwo, a także sporo inteligencji miejskiej i duchowieństwa, które w pracach Towarzystwa brało żywy udział. Praca ta uwydatniała się także w wydawaniu przez prezesa p. Janta-Polczyńskiego pisma łowieckiego p. n. „Łowiec Wielkopolski”, urządzaniu wystaw łowieckich, konkursów strzelniczych, podnoszeniu hodowli psów myśliwskich, premjowaniu uleśników za tępienie klusownictwa i popieraniu racjonalnego myślistwa.

I na tem polu położono wielkie zasługi, mianowicie dzięki inicjatywie obecnego prezesa, a jednego z najstarszych członków p. generała Unruga. Przez założenie klubu Towarzystwo Łowieckie stało się cenionem centrum towarzyskim.

W sobotę, dnia 31 bm. rano w kościele św. Marcina odbędzie się nabożeństwo, po południu zaś w wytwornie urządzonej lokalach klubu w własnej kamienicy przy Piekarach Nr. 6 uroczysty obchód jubileuszowy, oraz skromna kolacja w Bazarze. Spodziewany jest wielki zjazd byłych i obecnych członków celem uświetnienia srebrnych godów zasłużonego Towarzystwa.

Prof. Dr. Karwowski wiceprezes.

Odbiornik radjowy jako aparat dla ludzi o przytępionym słuchu

Dla wieku ludzi, mający przytępiony słuch, odbiornik radjowy stanowi bardzo cenny nabytek. Są między nimi tacy, którym niedostępne jest uczęszczanie na koncerty i do teatru, i ci mogą za pomocą słuchawek, włączonych do dobrego radjoodbiornika, słuchać wszelkich audycji bez większego wysiłku. W ten sposób radio umożliwia obecnie nawet ludziom o przytępionym słuchu słuchanie koncertów, odczytów itp.

Nie wszyscy jednak wiedzą o tem, że nowoczesna instalacja radjowa może być bez jakichkolwiek zmian w konstrukcji również używana jako przyrząd dla głuchych.

Jeżeli się jest w posiadaniu odbiornika, który również może być używany jako wzmacniacz muzyki z płyt gramofonowych, jak to ma miejsce z odbiornikami Philipsa, to w danym wypadku należy przyłączyć głośnik elektromagnetyczny do odpowiedniego zacisku adaptera. Zapomocą załączonych do głośnika słuchawek, może głuchy wszystko słyszeć, co się w mieszkaniu mówi bez potrzeby głośniejszego mówienia.

RADJO

Programy radjofoniczne

Sobota, dnia 10 października 1931 r.

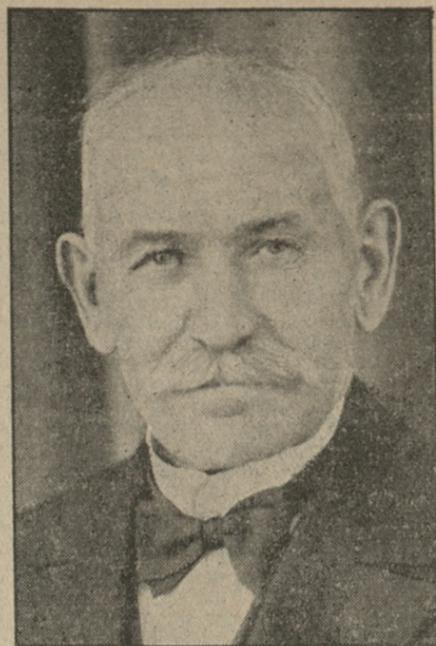
Poznań (335 m) godz. 7.00 gimnastyka poranna; godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 komunikaty; godz. 18.05 kilka słów z podróży naokoło Polski; godz. 18.25 odczyt z cyklu o dziennikarstwie; godz. 18.40 koncert muzyki starodawnej. Wykonawcy: Hans Neemann (lutnia), Jan Rakowski (altówka); godz. 19.40 tydzień polityczny; godz. 20.15 koncert wieczorny (transmisja z Warszawy); godz. 22.00 sygnał czasu, komunikaty; godz. 22.15 muzyka taneczna z płyt gramofonowych.

Warszawa (1412 m) godz. 12.15 muzyka gramofonowa; godz. 14.45 muzyka gramofonowa; godz. 15.25 „Przegląd wydawnictw perjodycznych”; godz. 15.45 muzyka gramofonowa; godz. 16.20 „Radjokronika”; godz. 16.40 koncert muzyki popularnej; godzina 17.10 odczyt; godz. 17.35 kącik dla młodych talentów; godz. 18.05 słuchowisko dla młodzieży p. t. „Nurek” zradz. pg. noweli F. Goetla; godz. 18.30 koncert dla młodzieży; godz. 19.15 „Wiadomości bieżące rolnicze”; godz. 19.35 muzyka gramofonowa; godz. 20.00 feljeton p. t. „Powrót marynarzy”; godz. 20.15 muzyka lekka; godz. 21.55 „Na widnokręgu”; godz. 22.15 utwory Chopina w wykonaniu Józefa Szmidowicza; godz. 23.00 muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne, Huizen (1875 m) 20.40 muzyka lekka, 23.40 gramofon; **Koenigswusterhausen** (1635 m) 16.30 koncert z Hamburga, 20.00 muzyka z hotelu „Adlon”, 20.30 transm. z Wrocławia; **Kalundborg** (1154 m) 20.00 koncert popularny; **Oslo** (1071 m) 20.00 koncert popularny; **Motala** (1348 m) i **Sztokholm** (435 m) 20.00 audycja popularna, 22.00 muzyka taneczna; **Budapeszt** (550 m) 19.30 „Turandot” op. Pucciniego tr. z opery; **Wiedeń** (516 m) 19.30 Rokoko w muzyce, 20.30 „Hrabia Luxemburg” op. Lehara; **Medjolan** (501 m) 21.00 wieczór ludowy; **Rzym** 21.00 „Lucja z Lammermooru” op. Donizettiego; **Bukareszt** (394 m) 19.30 transmisja z opery.

Niedziela, dnia 11 października 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 9.00 koncert poranny R. P. w wyk. ork. klubu mandolinistów „Sempre viva”; godz. 9.30 gazeta po-

P. Wojciech Szymura, m. kołodziejski w Koźminie obchodził 5 bm. złoty jubileusz zawodowy. Szczęść Boże w dalszej pracy!

ranna; godz. 10.15 nabożeństwo w Katedry poznańskiej; kazanie wykł. ks. prof. Baranowski; chór katedr. śpiewa pod dyr. ks. dr. Gieburowskiego (transmisja na wszystkie stacje polskie); godz. 11.35 odczyt misyjny p. t. „Październikowa niedziela misyjna”; godz. 12.05 odczyt roln. p. t. Z cyklu „Poradnictwo i organizacja gospodarstw włościańskich”; godz. 12.25 „O rozkładzie pracy w oborze”; godz. 12.45 wykład dla gospodyń p. t. „Jak ułatwić pracę w gospodarstwie domowym”; godz. 13.10 koncert popołudniowy. Wykonawcy: Ork. Strzelców konnych pod batutą p. Stanisława Rency, solistka: Ewa Mańczakowa (sopran); godz. 16.15 „Aida” — opera w 4 aktach Verdiego (na płytach gramofonowych); godz. 17.25 mecz piłkarski „Polska — Belgja” (transmisja z Brukseli via Warszawa); godz. 18.00 audycja dla dzieci w wyk. p. Zyg. Noskowskiego; godz. 18.30 koncert orkiestry Radja Poznańskiego; godz. 19.45 słuchowisko p. t. „Opowieści Montmartre’u” M. Binom’a (transmisja z Warszawy); godzina 20.15 koncert solistów. Wykonawcy: Marja Janowska - Koczyńska (sopran), Kazimierz Czarnecki (tenor), prof. Franciszek Łukasiewicz (akomp.); godz. 21.15 interludjum muzyczne; godz. 22.00 sygnał czasu, komunikaty; godz. 22.15 muzyka taneczna z kawiarni „Esplanada”.

Warszawa (1412 m) godz. 10.15 nabożeństwo z Poznania; godz. 11.35 odczyt misyjny p. t. „Październikowa niedziela misyjna” — ks. A. Trepkowski; godz. 12.15 poranek symfoniczny z Filharmonji Warsz. J. Ozimiński (dyr.) i Z. Adamska (wiołonceła); w programie muzyka francuska; godz. 14.00 „Co to jest pieczarka i jak ją można sztucznie uprawiać” — dr. Feliks Teodorowicz; godz. 14.20 pieśni w wyk. Kazimierza Czekotowskiego; godz. 14.40 „Gdzie można hodować pieczarki” — prof. F. Teodorowicz; godz. 15.00 muzyka polska w wyk. ork. Jana Różewicza; godz. 15.55 program dla dzieci starszych; godz. 16.20 płyty gramofonowe; godz. 16.40 „Czy Angola nadaje się na kolonję Polski”; godz. 17.00 płyty gramofonowe; godz. 17.15 „Zabytki kujawskie”; godz. 17.40 koncert ork. Reprez. P. P.; godz. 19.30 płyty gramofonowe; godz. 19.45 słuchowisko M. Binom p. t. „Opowieści Montmartre’u”; godz. 20.15 koncert popularny w wyk. ork. P. R., Ewa Bandrowska - Turska (sopran); godz. 21.55 kwadrans literacki: Opowiadanie Wł. Orkana p. t. „Józyna”; godz. 22.10 koncert z Krakowa; godz. 23.00 muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne, Huizen (1875 m) 20.00 tr. operetki z Kolonji; **Koenigswusterhausen** (1635 m) 11.00 koncert z Ufa - Palast, 12.00 koncert popołudniowy, 16.00 koncert popołudniowy, 20.00 „Gasporone” opt. Millokerá; **Daventry** (1554 m) i **London** (261 m) 20.55 nabożeństwo, 22.05 oratorja w wyk. orkiestry, chórów i solistów; **Motala** (1348 m) i **Sztokholm** (435 m) 20.00 koncert radjorkiestry; **Kalundborg** (1154 m) 20.00 wieczór Pucciniego, 21.40 koncert chóru, 22.15 koncert radjork.; **Oslo** (1071 m) 19.00 muzyka na harmonji, 20.00 koncert chóru i orkiestry, 22.05 kwartet mandolinowy, 22.35 muzyka taneczna; **Budapeszt** (550 m) 18.00 koncert, 19.45 wesoły wieczór; **Wiedeń** (516 m) 20.10 nowa muzyka choralna; **Medjolan** (501 m) 20.45 „Il. Piccolo Marat” opera Mascagniego; **Praga** (486 m) 20.05 koncert chóru; **Rzym** (441 m) 21.00 koncert; **Bukareszt** (394 m) 20.00 „Zapalacz latarni” opt. Scully’ego.

SPORT

Lekka atletyka

Doroczny bieg sztafetowy o puchar Zw. Publicystów Sportowych na przestrzeni 10 tys. mtr. odbędzie się w niedzielę o godz. 11.30 na boisku Sokola. Do biegu zgłosiły swój udział poszczególne kluby poznańskie. Równocześnie odbędą się o godz. 10 zawody o oznakę sportową P. Z. L. A. w rzutach i skokach; mogą również startować zawodnicy niestowarzyszeni.

Poleca się łaskawej pamięci

Gazeta Bydgoska

w Bydgoszczy
ul. Marszałka Focha 39

Pięściarstwo

Poznań — Wrocław. Niedzielny ten mecz zapowiada się niezwykle ciekawie i odbędzie się w hali reprezentacyjnej Targów Poznańskich o godz. 12. Skład Wrocławia ustalony przez kapitana drużyny b. mistrza Niemiec Säengera jest następujący (według kolejności wag): Buettner II, Urban (na 25 walk przegrał tylko 4, zwyciężając m. in. znakomitego Czecha Prohaskę), Höppner, Buettner I (mistrz Śląska, świetny technik, pokonał doskonałego Plachetę), Schwartz (posiada niezwykle silny cios), Wenzel (mistrz Pol. - Wsch. Niemiec, świetny technik), Lohr (walczył przeszło 100 razy i zwyciężył m. in. dobrego Ertinghausena) i Szolc. Prędsprzedaj biletów jest w firmie „Camera” (ul. Fr. Ratajczaka 3) i „Dom Sportowy” (ul. św. Marcin 15).

Piłka nożna

Niedzielny mecz zapowiada się również bardzo ciekawie. Jak wiadomo „Warta” posiada jeszcze szanse uzyskania zaszczytnego tytułu mistrza; pokaże swe walory publiczności sportowej i przypuszczalnie, że tym razem nie zawiedzie swych zwolenników. Spotkanie odbędzie się o godz. 15 a nie jak poprzednio podano o 14.30 na boisku „Warty”. Dla uniknięcia natłoku przy kasach zaleca się zaopatrzyć w bilety w przedsprzedazy w sekretarjacie klubu od godz. 10 do 13 i od 16 do 18 oraz w niedzielę od godz. 9 do 12.

„Sparta” i „Polonja” (Główna). Spotkanie towarzyskie i pierwsze zarazem tych drużyn odbędzie się w niedzielę o godz. 11 na boisku „Sparty” przy ul. Grunwaldzkiej. Dojazd tramwajami 6 i 11.

Różne

Drużyny polskie udające się do Belgji przejeżdżały dziś przez Poznań pod kierownictwem pp. Mallowa (zespół piłkarski) i Forysia (lekkoatleci). Na dworcu przedstawiciel naszego pisma żegnał sportowców, życząc im pełnych sukcesów na nowym terenie, gdzie jeszcze nie oglądano na boisku barw polskich i wyrażając przekonanie, że nawiązane w ten sposób stosunki z rycerskim narodem Belgów wzmocnią się, oraz przerodzą w trwałą a szlachetną rywalizację obu krajów na polu sportowym. Kierownicy naszych ekspedycji są jak najlepszej myśli. Drużyny polskie jadą w pełnych, podanych już przez nas składach.

Tennis

W międzynarodowym turnieju o puchar Lenza w Meranie do walki finałowej w której gra każda z każdą doszły obok Francuzki Adamoff, która zwyciężyła Niemkę Hammer 6:6, 3:6, 6:3, i szeszlurocznej zwyciężczyni Payot która pokonała Niemkę Friedleben 6:3, 6:3, również Niemka Krahwinkel i Jędrzejowska. W grze mieszanej Jędrzejowska ze swym partnerem Rado przegrała w ćwierćfinale z parą Friedleben i Artens 6:3, 8:10, 4:6.

Wioślarstwo

Sekcja wioślarska AZS urządza w niedzielę o godz. 15 poświęcenie trzech łodzi, połączone z regatami wewnętrznymi (na przystani AZS za Nowym Mostem). Uroczystość ta odbędzie się przy udziale przedstawicieli władz, prasy i zaprzyjaźnionych organizacji. Regaty mają wykażać postępy jakie poczyniła praca nad wyszkoleniem młodych wioślarzy co było w bieżącym sezonie główną troską AZS.

Przestrzegamy

naszych Interesantów przed wysłaniem pieniędzy dla nas w listach, gdyż — jak z otrzymywanych reklamacyj wynika — listy takie wcale nas nie dochodzą lub też otrzymujemy je bez gotówki. Poczta nie odpowiada za pieniądze wysyłane w listach, a nawet zabrania takiego sposobu przesyłania gotówki.

Wszelką należność dla nas należy przekazywać tylko na konto nasze w Pocztowej Kasie Oszczędności (P. K. O.) w Poznaniu nr. 200 149 (blankiet nadawczy kupić można na każdej poczcie za 5 groszy, porto nie opłaca się) lub przekazem pocztowym, którego opłata wynosi do 10 zł 20 groszy, do 25 zł 35 groszy.

Administracja.

Drapacze nieba w starożytności

Drapacze nieba nie są wynalazkiem XX wieku, gdyż już w III wieku przed Chrystusem znajdowały się w Bizancjum gmachy, liczące 14 do 16 pięter. W cesarskim Rzymie wznosiły się również domy czynszowe, sięgające wysokości 15-tu pięter. Jeden z dekretów senatu rzymskiego mówił np. o zakazie budowania domów, któreby miały więcej, niż 20 metrów wysokości. W starożytnej Kartaginie wznosiły się też gmachy, liczące 8 do 10-ciu pięter. Ameryka nie jest więc w tej dziedzinie pionierem.

23-cia Loteria Państwowa (Nieurzędowa).

W 24-tym dniu ciągnięcia 5-tej klasy padły następujące wygrane:

- 200.000 zł, na nr. 163465.
- 25.000 zł, na nr. 146034.
- 20.000 zł, na nr. 125863.
- 10.000 zł, na nr. 196843.
- Po 5.000 zł, na nr. nr. 5715 83208 140228.
- Po 3.000 zł, na nr. nr. 48478 50889 57336 68867 157630.
- Po 2.000 zł, na nr. nr. 9350 20379 33501 41514 50068 51810 118119 120222 140782 153142 156298 174714 180465 194314 208736 208830.
- Po 1.000 zł, na nr. nr. 3571 6562 6790 9667 18834 21490 22371 26124 29971 34993 44393 45795 47365 48375 79065 80038 81220 95448 97639 100916 111790 121947 124090 126422 134119 138291 139977 143994 147363 149286 153557 169646 172144 185029 195197 200691 201184.
- Po 500 zł, na nr. nr. 1149 1803 4689 5265 5447 6679 7189 7533 8710 11305 12321 13744 14257 15282 15595 15738 16221 16223 16356 16672 16753 17272 17304 20795 22845 25037 28153 30342 32627 33656 33832 36714 36836 37792 38397 38573 39411 40663 41787 43019 43126 44990 47777 48428 52938 54232 54271 54465 55482 56757 58909 59159 67291 68467 67820 67840 72803 73309 74136 75615 75708 76416 80085 80291 80856 81630 82435 84900 84931 86989 87955 88153 91532 92233 94990 98110 98804 98905 98981 99110 104054 106830 109356 112282 116645 119367 121189 121797 126152 129089 129360 129697 130616 131522 132672 136953 137848 139161 139341 140725 141139 142195 148859 149962 151881 153146 154625 154718 154738 155358 155760 157426 158892 160076 161809 164021 164647 166146 168894 169158 170515 172131 174763 176270 176531 177198 180227 181180 181721 182389 182774 184993 185462 186431 187412 188607 191929 192343 193139 194304 195015 195403 195593 197796 198090 198471 198517 198694 200288 200855 204530 205540 205802 206292 206916 207929 209371.

Po 500 zł, na nr. nr. 1149 1803 4689 5265 5447 6679 7189 7533 8710 11305 12321 13744 14257 15282 15595 15738 16221 16223 16356 16672 16753 17272 17304 20795 22845 25037 28153 30342 32627 33656 33832 36714 36836 37792 38397 38573 39411 40663 41787 43019 43126 44990 47777 48428 52938 54232 54271 54465 55482 56757 58909 59159 67291 68467 67820 67840 72803 73309 74136 75615 75708 76416 80085 80291 80856 81630 82435 84900 84931 86989 87955 88153 91532 92233 94990 98110 98804 98905 98981 99110 104054 106830 109356 112282 116645 119367 121189 121797 126152 129089 129360 129697 130616 131522 132672 136953 137848 139161 139341 140725 141139 142195 148859 149962 151881 153146 154625 154718 154738 155358 155760 157426 158892 160076 161809 164021 164647 166146 168894 169158 170515 172131 174763 176270 176531 177198 180227 181180 181721 182389 182774 184993 185462 186431 187412 188607 191929 192343 193139 194304 195015 195403 195593 197796 198090 198471 198517 198694 200288 200855 204530 205540 205802 206292 206916 207929 209371.

Po 250 zł wygrali numery następujące:

- 21 131 203 16 36 391 660 90 792 935 1013 261 310 28 532 56 643 69 948 60 2264 320 507 632 55 92 779 876 929 3209 68 81 362 434 535 90 91 618 78 770 4044 192 377 462 88 713 833 73 925 5030 69 283 94 375 490 571 75 712 95 6234 320 98 483 539 41 752 821 7053 80 89 227 534 408 505 54 56 82 682 701 811 75 8007 26 27 41 44 198 261 77 82 483 562 607 42 73 896 9012 51 148 268 564 611 43 702 57 86 828 40 942 60 10080 140 445 47 84 90 557 660 769 883 987 11107 10 207 410 78 571 99 629 70 715 827 75 925 79 85 12009 20 167 217 324 413 528 31 89 613 945 13024 72 78 9 308 411 23 516 647 92 878 914 50 58 71 14054 380 540 649 50 82 726 51 54 813 25 930 41 15155 236 42 92 372 95 406 61 589 609 714 927 82 16267 361 82 461 623 52 60 762 988 17036 140 204 22 47 314 75 404 49 517 56 709 26 943 68 18014 83 127 97 205 459 84 590 661 706 56 77 935 46 19041 65 103 60 73 219 27 47 57 410 538 49 56 602 701 80 810 85 20166 78 85 271 91 322 42 526 90 633 36 81 86 70 842 955 21083 208 26 397 767 885 22001 24 180 391 512 51 76 655 84 778 813 72 82 984 23083 215 54 72 81 330 33 580 621 701 836 930 24000 43 141 96 377 413 58 63 563 68 73 600 807 44 69.

- 25109 227 495 583 634 57 73 788 884 94 952 26076 184 92 339 48 464 79 601 11 774 813 908 27002 41 185 339 950 28047 90 104 63 260 97 358 75 586 606 14 732 91 813 22 85 923 32 57 29035 52 157 60 209 75 373 405 583 703 27 37 978 30049 56 136 84 87 215 29 49 318 20 53 612 27 38 719 27 31335 408 93 525 604 14 755 82 89 994 32103 206 75 329 37 410 30 83 589 659 773 840 968 75 33013 104 39 48 219 49 347 91 697 741 809 988 34001 11 118 28 250 76 93 95 432 36 505 642 821 900 39 35023 233 359 72 410 540 626 71 803 39 90 36103 84 245 420 559 267 48 49 62 741 63 67 859 86 37079 362 435 60 560 62 721 68 77 908 18 38082 208 324 64 580 81 86 641 69 39021 83 136 427 30 59 525 42 94 655 739 72

- 839 40 40045 110 40 92 98 304 556 622 719 81 86 852 90 41137 68 77 298 327 64 431 505 9 63 717 842 946 42272 387 99 417 751 812 85 984 43007 91 170 219 307 53 413 508 58 603 808 946 44028 49 67 85 106 302 426 40 509 637 76 83 705 913 14 45185 95 237 309 49 72 79 439 94 683 733 843 80 994 46012 59 100 35 79 246 65 329 424 71 617 20 31 88 91 754 47102 13 424 523 35 43 813 87 48080 136 412 14 53 744 982 49042 54 76 78 107 18 33 204 75 84 351 95 468 530 615 717 23 27.

- 50033 199 315 4 48 65 426 697 840 51 51136 97 208 64 88 316 480 511 12 80 649 921 52109 249 85 341 74 80 465 68 520 38 635 95 720 91 812 61 53000 28 46 214 339 61 432 567 631 64 723 25 66 869 75 988 54025 37 165 480 583 747 851 66 87 55137 230 37 50 304 404 662 718 56 90 931 35 56144 389 443 612 80 715 95 99 840 935 57054 66 137 264 97 305 84 542 776 806 58006 40 59 128 453 96 509 55 781 367 88 998 59001 55 161 270 97 518 96 692 747 60178 331 427 84 518 49 930 63 73 61055 119 24 91 250 88 600 746 994 62050 246 350 498 668 744 843 63049 58 214 74 314 74 510 61 608 792 801 911 54 55 64242 331 79 84 411 30 710 83 908 908 18 87 65025 168 89 222 43 370 87 450 570 829 41 951 66034 122 58 255 61 64 386 611 50 724 39 40 902 4 67020 151 229 622 798 812 986 98 68346 450 90 507 76 687 767 970 69048 239 45 99 323 45 97 588 92 612 67 842 941 46 66 70003 83 85 218 65 350 53 413 20 40 83 943 75 71052 81 91 161 201 33 311 51 445 71 72 87 552 73 705 72015 110 22 23 41 84 238 48 723 862 940 73343 403 615 62 752 65 812 38 911 60 47 90 47 90 74234 94 467 545 706 61 833.

- 75017 402 555 648 705 50 848 58 903 61 76013 92 209 315 425 93 591 688 97 741 53 96 907 77026 100 7 8 96 256 337 63 64 445 683 708 78065 184 377 82 497 516 97 631 759 870 953 79001 43 101 43 263 95 322 466 75 511 89 605 22 749 60 980 80021 235 385 430 45 83 556 94 769 802 19 91 950 68 81114 48 297 99 383 403 62 521 646 51 928 82151 310 44 441 99 525 39 664 69 807 52 943 50 83084 217 24 404 6 75 504 77 620 711 84101 3 428 563 86 602 3 30 85006 98 393 410 30 35 84 658 850 926 40 64 72 86029 110 88 352 668 821 27 47 87035 61 71 90 283 393 435 680 775 843 960 88073 255 584 97 639 56 61 738 71 89144 51 200 360 71 482 608 731 810 920 31 56 89 90017 133 664 805 82 952 90 91105 424 87 697 429 42 813 77 92043 58 128 47 204 27 56 69 432 80 519 22 686 707 63 810 68 913 60 93281 312 484 619 69 930 69 94012 91 92 118 208 52 90 539 685 897 905 43 95020 110 27 385 535 603 38 97 700 96165 76 209 368 468 561 622 761 841 48 55 79 915 97084 136 380 98 566 671 76 924 98048 139 429 74 645 52 61 700 926 99251 99 357 76 77 417 63 520 72 607 8 771 810 16 51.

- 100076 144 236 43 382 480 562 618 37 49 63 69 717 49 80 841 101034 47 109 245 633 102006 63 97 183 97 251 74 411 48 103238 445 578 639 728 896 988 104039 266 325 34 72 453 510 72 96 609 28 44 58 85 956 71 105027 595 676 711 55 62 80 835 45 917 20 106057 68 190 286 303 98 454 93 526 669 760 61 71 816 25 945 107119 290 322 422 579 922 85 804 108091 112 243 624 5 744 803 44 915 82 109277 325 30 75 424 524 38 635 44 821 975 110063 356 73 403 511 734 62 96 940 70 111013 77 221 326 34 447 550 606 52 112 228 78 370 93 440 78 710 82 809 113203 29 49 61 324 60 722 114042 194 265 309 54 67 406 26 501 611 706 26 27 28 386 917 93 115041 345 65 89 451 569 871 91 927 94 116112 224 54 88 336 76 561 69 72 753 117037 39 45 87 136 55 263 68 309 26 71 402 89 501 42 602 861 118010 12 70 213 28 62 69 306 66 415 24 514 44 63 815 75 81 91 119005 128 49 226 516 66 72 683 961 78 120149 57 99 661 775 829 35 78 919 121086 97 114 50 219 58 87 404 600 59 94 975 122014 64 320 553 634 819 37 70 123079 88 340 440 585 89 627 44 68 70 843 60 74 931 124020 180 341 425 79 519 43 622 61 66 95 738 40 94 916 94.

- 125023 84 103 76 251 301 07 60 434 40 553 739 825 32 47 125026 45 164 72 514 601 02 55 62 783 903 33 127090 180 314 460 96 519 71 647 733 96 82 84 815 953 97 128017 2 5187 99 250 415 62 99 503 707 38 822 904 129137 500 658 776 855 916 31 59 130018 221 68 73 93 423 50 590 604 999 131026 207 18 49 67 332 414 511 27 673 930 66 75 132052 206 18 32 386 505 92 736 802 65 96 133208 531 48 705 63 812 26 79 84 134056 73 104 13 21 94 98 238 39 44 395 524 43 97 611 49 805 79 990 92 135029 34 36 200 80 93 349 468 510 18 41 675 136068 119 308 28 51 420 33 85 735 55 822 62 982 137235 39 82 349 789 882 138307 11 20 31 90 516 28 629 56 809 139003 56 239 91 379 523 93 610 83 713 14 32 53 71 892 94 965 140041 73 204 319 448 548 801 09 33 141031 131 40 58 247 94 321 76 445 48 580 717 75 903 41 46 142084 123 30 93 204 31 393 467 623 861 90 915 53 143002 47 141 265 87 503 09 22 651 70 94 728 842 69 924 144053 138 230 34 55 62 87 334 539 658 818 24 34 43 80 90 908 145119 39 92 217 51 430 67 519 615 702 53 903 75 89 146181 362 71 634 77 729 85 804 57 902 34 147065 66 112 267

- 490 647 773 98 894 986 148010 154 242 312 68 425 68 78 86 988 149012 113 46 363 435 625 704 28 868.
- 150085 307 95 400 582 87 712 822 65 933 151080 261 78 308 58 424 38 40 684 719 36 47 844 82 152043 159 283 349 84 448 523 29 75 600 65 96 720 960 153024 110 68 79 238 330 503 617 83 88 814 918 33 67 86 154025 40 248 81 93 570 99 704 08 27 98 836 92 95 99 155361 82 508 17 41 42 728 49 99 862 63 96 920 93 156019 55 88 186 267 86 326 98 412 14 65 604 727 157028 38 113 54 225 322 89 491 629 46 51 56 729 158026 44 90 236 47 487 549 649 52 764 89 976 86 159000 154 234 45 393 806 913 160005 426 78 576 668 829 32 61 62 161044 59 75 255 521 48 59 622 38 47 52 713 48 853 65 904 05 162066 551 614 782 822 965 163003 78 85 146 50 63 224 392 429 74 802 06 31 57 941 73 164078 101 27 223 794 165039 63 217 33 45 376 472 506 612 17 891 981 166134 72 207 18 39 97 347 643 826 54 951 91 167028 163 211 50 73 311 57 79 97 459 541 63 616 27 65 717 97 898 982 168016 19 20 205 321 42 443 50 524 626 61 788 801 15 905 169016 187 204 55 75 387 461 570 627 60 775 806 29 61 928 65 170001 145 56 233 348 438 562 63 613 730 63 65 811 45 920 67 95 171093 210 38 97 457 580 613 61 82 819 925 51 71 172097 129 208 28 341 504 80 629 55 80 914 46 173026 37 81 107 08 243 53 307 416 18 20 74 79 506 31 81 712 24 57 73 911 174003 06 168 76 313 538 647 53 95 787 816 985.

- 175098 184 515 21 40 633 763 66 880 176315 152 315 431 93 502 57 87 785 86 94 851 177105 382 427 524 72 721 26 32 47 87 98 948 178024 129 443 62 63 705 09 83 801 94 928 179002 85 202 477 79 81 611 40 69 94 708 16 44 822 915 30 180071 101 08 25 53 502 603 47 744 56 87 865 950 181130 68 238 65 304 11 22 90 424 18 659 66 86 87 97 738 88 784 98 943 182170 329 50 71 418 70 779 845 920 89 183049 145 81 215 72 77 377 448 58 536 37 50 70 612 840 532 184191 297 304 71 643 60 748 882 928 92 96 185112 654 854 186097 117 24 270 325 52 46 529 636 98 828 78 900 83 187064 143 530 42 46 600 767 712 84 916 38 188015 89 118 221 38 350 405 60 90 517 71 635 715 53 824 81 957 189088 164 393 450 62 513 48 66 628 47 80 712 82 801 04 22 74 919 190110 282 424 87 612 29 717 34 72 894 961 191017 205 314 69 461 95 668 790 813 34 925 192066 162 221 791 446 509 83 600 74 96 700 97 807 64 193015 72 105 245 311 411 13 5 572 632 964 79 97 194115 74

W czwartek, dnia 8 października 1931 r., o godz. 10,30 przed południem, rozstał się z tym światem, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, nasz, całym sercem ukończony i najtroskliwszy stryjek, drogi brat, szwagier i kuzyn, ś. p.

ks. Antoni Brandt

proboszcz parafji Cielcza

przeżywszy lat 45, a 19 lat kapłaństwa.

Nabożeństwo z wigiljami odbędzie się w poniedziałek, 12 b. m., o godz. 10 w kościele Matki Boskiej Bolesnej na św. Łazarzu, poczem złożenie drogiego zwłok na cmentarzu w Górczynie.

W ciężkim smutku pogrążona

rodzina.

dw 1337

Cielcza, Poznań, Koźmin, Rataje pod Chodzieżą.

Dnia 8 października r. b., zasnął w Bogu, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św., w Poznaniu w szpitalu Przemienienia Pańskiego, ś. p.

ks. Antoni Brandt

administrator parafji Cielcza
kapelan-kapitan rez. wojsk polskich

Duszę Zmarłego polecam modlitwom Konfratrów.

Ks. Konstanty Pieprzycki, dziekan
w imieniu Duchowieństwa Dekanatu nowomiejskiego

Radlin.

dw 1338

z Choraszewskich

Władysława Rawicz-Zelazowska

opatrzona Sakramentami św., zasnąła w Bogu, dnia 8 października 1931 r.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 11. bm., o godz. 3 po poł. z kaplicy cmentarza jeżyckiego.

Mąż z dziećmi i matka.

dw 1339

Zakład Pogrzebowy „Ceremonja” Towarowa 25 Tel. 3180.

Wspólnika

do drogerji starej zaprowadz. w najruchliwszej ulicy Poznania, czynnego lub cichego **przyjmę**. Łask zgłoszenia z podaniem wysokości kapitału upraszam do Kurjera Pozn. pod **zw 11 378**

Kapelusze Damskie

w olbrzymim wyborze po niskich cenach poleca

T. LUDWIG

POZNAN — SZKOLNA 9.

Założone Kapelusze stale na składzie.

Pw 7847-39.169

Ostrzeżenie.

Na rynku ukazały się falsyfikaty ostrzy do golenia

ROTBART-SONDERKLASSE,

które są mało wartościowe i pochodzenia niemieckiego. Ostrzegamy hurtowników i detalistów przed nabywaniem powyższych i falsyfiatów.

Nabywców ścigać będziemy bezwzględnie sądownie i administracyjnie.

W. Warsztacki i S-ka, Gdańsk, Wallgasse 15

nw 6241

Dnia 7. b. m. zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p.

Antonina Borowiczowa

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 11. b. m., o godz. 4-tej po poł., z domu żałoby Chwaliszewo 38/39.

zw 11 379/80

Tow. Pielgrzym pod wezw. Matki Boskiej

Wypadek 187

w Poznaniu.

Dnia 8 października 1931 r., zasnąła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa matka, siostra i babcia, ś. p.

z Skotarczaków

Maria Elsnerowa

przeżywszy lat 57.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 11 b. m., o godz. 3 z kostnicy cmentarza św. Marcina (Górczyn).

W ciężkim smutku pogrążeni
zw 11383
dzieci, siostra i wnuki

NAJPEWNIJSZA LOKATA KAPITAŁU.

Na sprzedaż: wille pietrowa z ogrodem przy ul. Issakowicza o 6 ciu pokojach wolnych. Cena 12.000 dol. Wkład dowolny. Wille w stylu pałacowym, z największym komfortem, garażem, o 8 pokojach, pokojach służbowych, z pięknym ogrodem, cała wolna. Cena 26.000 dol. Wkład 15.000 dol. Pensjonat w Zakopanem o 23 pokojach urządzonych, dwa pokoje służbowe, komfort. Dochód około 30.000 zł. Cena 140.000 zł. Parcela przy ul. Potockiego 1450 sążni przy kanale i świetle po 5 dol. za sążeń. Parcele 100 sążniowe przy ulicy bocznej Słonecznej. cena po 2.000 dol. Wszelkich informacji udziela Franciszek Muszak. Lwów, ul. Szajnochy 2. (skład papieru). nw 6245

BACZNOŚĆ! **BACZNOŚĆ!**

Codziennie od godz. 5-7,30 po południu

W MOULIN ROUGE

w lokalach parterowych

salonowy koncert i Dancing

Ceny rewelacyjnie niskie!

Pw 7788-39.144 Kawa lub herbata 70 groszy.

Do dyspozycji salonowi tancerze. — Nowa orkiestra.

„BROADWAY” Restauracja

Starościńska 1

Od soboty, 10 b. m.:

DANCING z występami artystycznymi

Separatki. Tancerki.

Lokal otwarty do późnej nocy.

zw 11 375

Zawiadomienie!

Szanownym Obywatelom Jezye podaje do łaskawej wiadomości, że otworzyłem w Poznaniu

przy ul. Dąbrowskiego nr. 47

(naprzeciw Rynku Jeżyckiego)

Drogerję i Perfumerję.

Staraniem mojem będzie zadowolenie wymagań nawet najwybredniejszej Szanownej Klienteli. Ufam przytem, że ceny na czasie, pierwszorzędna jakość towaru, oraz skora i fachowa obsługa, pozyskają mnie wkrótce zaufanie Szanownych Odbiorców.

Prosząc uprzejmie o poparcie przedsięwzięcia mojego, polecam się względem Szanownej Publiczności.

zw 11372

Marjan Hadrys.

FUTRA

SPODY POD FUTRA
LISY i SKORY

wszelkiego rodzaju

kupuje się najtaniej w firmie

JOZEF DAWID

Poznań, ul. Nowa 11

Przyjmuje asygnaty Tow. Kredyt

Pw 7782-37.110

Już tylko kilka dni.

Całkowita wyprzedaż

z powodu likwidacji wyprzedajemy towar za wszelką możliwą cenę.

WIZA i GORECKI,

Plac Wolności 10.

zw 11 352

MEBLE

tańsze!

Jadalnie, sypialki, salony, gabinety, kuchnie w znanym pierwszorzędnym wykonaniu

poleca

A. Baranowski

Poznań, Podgórna 10 i 13.

Pw 7 812-39.187

UWAGA!

kawa, herbata, kakao, maki, kaszy, makarony
wszelkie towary spożywcze i delikatesowe

poleca po cenach niebywale niskich

Najstarsza firma

zw 11 374

M. ZYWERT

Prosimy się przekonać!

KANTAKA 7.

NIEULECZALNIE CHORZY

odzyskują zdrowie, pijąc znane ze skuteczności

ZIOŁA lecznicze D-ra BREYERA

zatwierdzone przez Ministerstwo Zdrowia, odznaczone złotymi medalami w Nicei i Brukseli — skuteczne w chorobach: zapalenie płuc, gruźlica, astma, kokałusz, wszelkiego rodzaju kaszle, reumatyzm, artretyzm, nerwobóle, skrofile, wszelkie zanieczyszczenia krwi, nieczystość cery, wypryski skórne, katary żółtkowo-kiszkowe, hemoroidy, zatwardzenia, biegunka, żółtaczkę, wszelkie choroby wątroby i innych organów brzusznych, choroby nerwowe, bezsenność, bóle głowy, otęłość, zwapnienie tętnic i t. d.

Można nabywać niemal w każdej aptece lub składzie aptecznym — albo w wytwórni:

POLHERBA S-ka z o. o. KRAKÓW - PODGÓRZE
Skrytka 491

Kto chce leczyć się ziołami — niech zażąda darmo w wytwórni — broszurki: „Jak odzyskać zdrowie”.
nw 5719

Ostatnie dwa dni wyścigów konnych z totalizatorem

Początek gonitw o godz. 14 — bez względu na pogodę. Dojazd autobusami od Mostu Teatralnego oraz pociągiem kolejowym o godz. 13,30. Wcześniejsza sprzedaż biletów i programów u p. Zygarłowskiego narożnik Gwarnej. **W niedzielę, 11. 10. Wielka gonitwa z przeszkodami o nagrodę zł 5 000 oraz gonitwa loteryjna — los w cenie zł 2,— oprócz szans wygrania konia wyścigowego, upoważnia do bezpłatnego wstępu na tor 11. 10.**

urządzanych przez Towarzystwo Wyścigów Konnych Ziem Zachodnich odbędą się na torze wyścigowym w **LAWICY** w dniach **10 i 11 października 1931 r.**

UWAGA!

ELEKTRO-INSTALATORZY WIĘKSI i MNIEJSI!

każdy może dużo zarobić pracą warsztatową, którą przydzielamy.

Solidni interesenci, finansowo-aktywni, zechcą nadać na piśmie następujące informacje pod: „Trwały zarobek” do Biura Ogłoszeń Feliksa Stattera, Kraków, Rynek 8

- dokładny adres,
- do jakiej wysokości i w jakiej formie udzieloną być może gwarancja kredytowa?
- z jakim przedsiębiorstwem lub też firmami handlowymi reflektant pozostaje w stosunkach handlowych,
- czy prócz warsztatu, względnie przemysłu, prowadzony jest także interes handlowy.

Na pytania te udzielona być winna odpowiedź z zachowaniem kolejności tychże, jakoteż w sposób wyczerpujący i zaufania godny. nwp 6244

Herbatka z tańcami

Polskiego Czerwonego Krzyża.

W sobotę i niedzielę, dnia 10 i 11 października r. b. odbędzie się w b. Salonie Sztuki Artystów i Plastyków przy placu Wolności 14a **HERBATKA z TAŃCAMI** na cele **Polskiego Czerwonego Krzyża**.
Początek w sobotę o godz. 19, w niedzielę o godz. 17. **Wstęp bezpłatny.** Obowiązkowo **podwieczorek w cenie 1,50 zł.**

HERBATKI odbywać się będą **odtąd stale w soboty i niedziele.**

zw 11381

Spółka Pedagogiczna, Sp. Akc. Poznań, Podgórna 7.

Rachunek bilansu na dzień 31 marca 1931 roku — Stan czynny: Kasa zł 268,56, P. K. O. 2 247,44, Dłużnicy 68 689,23, Banki 14,70, Towary: Sortyment 37,543,93, Nuty 2 673,98, Nakłady 32 996,90, Pomoce naukowe 41 439,80, Niewykupione zaliczki 425,34, Weksle 3 226,—, Nieruchomości 65 883,44 — Ruchomości 7 421,09 razem zł 262 830,41, Dłużnicy z tyt. gwaranc. weksl. 8 100,—, Dłużnicy z tyt. gwaranc. komis. w 17 576,58 — **Stan bierny:** Kapitał zakładowy 100 000,—, Kapitał zapasowy 8 295,69, Kapitał amortyzacyjny 3 326,24, Wierzyciele 83 952,71, Dług hipoteczny 30 000,—, Banki 27 672,—, Dywidenda nieodebrana 3 385,64, Likwidacja Filij Tuchola 657,92 — Czysty zysk 5 540,21 Razem 262 830,41, Wierzyciele z tyt. gwaranc. weksl. 8 100,—, Wierzyciele z tyt. gwaranc. komis. 17 576,58 — **Rachunek Strat i Zysków** za rok 1930/31. **Straty:** Administracja 51 025,93, Koszty handlowe 35 757,45, Podatki 8 166,02, Procenty 9 549,82, Amortyzacja nieruchomości 2% 1 317,67, Amortyzacja ruchom. 5% 371,05, Czysty zysk 5 540,21 — Razem 111 728,15 — **Zyski** — Towary: Sortyment 23,503,61, Nuty 621,17, Nakłady 45,247,76, Pomoce naukowe 29 670,08, Administracja domu 5 359,05, Zysk z likwidacji Filij Tuchola 7 000,—, Zysk z roku 1930/31 326,48 — Razem 111 728,15. Pw 7 982-40-79

Potwierdzamy zgodność powyższego rachunku bilansu oraz rachunku strat i zysków.

„Spółka Pedagogiczna” Sp. Akc.

Każdy nabywający od nas **TERENY pod Poznaniem** w cenie od 50 groszy do 1 zł, może otrzymać **19-letnią 6% POŻYCZKĘ** towarzystwa **WZAJEMNOŚĆ** na spłatę ziemi i budowę. Poznań, Aleje Marcinkowskiego 13, pok. 15, tel. 37-15 Pw 7992-40-77

OGŁOSZENIE.

Dnia 17 października 1931 r., o godz. 13-tej w Krobi w Firmie „Rolnik” odbędzie się sprzedaż z wolnej ręki — najwięcej dającym — nieruchomości położonej w Krobi przy ul. Kobylńskiej nr. 46 zapisanej w księdze gruntowej Sadu Grodzkiego w Gostyniu pod nr. 844 o obszarze 0,34 97 ha, na którym stoi dom i śpiżnica murowana oraz stodoła i szopy.

Dopuszczonym do składania ofert będzie tylko ten, kto wykaże się kwitem złożonej kaucji w kwocie 5 000,00 złotych w Banku Ludowym lub w Banku Włościańskim w Krobi. Notarialny kontrakt kupna będzie sporządzony natychmiast po przybyciu targu. dw 1318

Likwidatorzy Spółdzielni „Rolnik” w Krobi w likwidacji **Graczyk, burmistrz. Korowski.**

Wyprzedaje się

na Giełdzie Handlowej ul. Stawna 13, przy ul. Wronieckiej z wolnej ręki, codziennie od godz. 9-tej rano do 6-tej wieczorem, pozostałości z licytacji jak:

zegarki damskie i męskie, złote, srebrne, double i niklowe, zegarek antyk z diamentami, papierosnice srebrne, pierścionki brylantowe, aparaty fotograficzne, lornetki, skrzypce, flet, mandolina, maszyna do perforowania czepek, froteraczka elektryczna, koła na biegunach, trzewiki damskie, buty długie robotnicze i filcowe, żarzyniera kryształowa, ubrania męskie, smokingi, płaszcze męskie zimowe, futro męskie, kurtka skórzana damska, obrazy, garnitur trzewinowy (peddy) poduszki i makata haftowane, bielizna niemowlęca, torebki damskie, półeczki, swetry, rekawiczki, krawaty, paski, 4 manekiny damskie nr. 42,44, motocykl, 2 samochody Fiat 501 i 503, akumulatory 12 voltowe, odkurzacz, 2 głośniki do radia i wiele innych przedmiotów.

GIEŁDA HANDLOWA - LOMBARD, ul. Stawna 13, tel. 28-08, Pw 7983-57-240

Ratunek dla skórno-chorych!

Krem na skórę „HEILWUNDER” patent gdański Nr 1919. Niezwykła kosmetyka do pielęgnacji skóry skutkuje z powodu swoich właściwości: w ostrych wypadkach wszystkich liszaj, nawet liszaj ropnych, ranach o nóg, egzemie, pryszczach, wrzodach wszelkiego rodzaju, zerwonosci twarzy i nosa, odmrożeń i t.d. Przy zamówieniach opuszcza się o: „elżbięczyca”, świcie, n-nania. Jeżeli bez skutku zwróci pieniądze. Cena 8,60 zł. Wysyłka za zaliczką. Przy wysyłce sumy zwróci bez portorium. nw 4423

Chem. Rosm. Laboratorium „KLOSSIN” Gdansk 2, Hundegasse 43.

1. L. 231. **UCHWAŁA.** Na wniosek dłużniczek uchyla się odroczenie wypłat udzielone firmie **St. Dembińskiemu**, fabryka mebli wyścielanych i przeróbka słomy lnianej, w Gostyniu (Wlkp.) tut. uchwałą z 22 kwietnia 1931 r. Gostyni, dnia 26 września 1931 r. **Sąd Grodzki.** nw 6183

2. K. 15/30. **PRZETARG PRZYMUSOWY.** Nieruchomość położona w **Nowemiejście**, pow. jarociński i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Nowemiejście, wykaz L. 297 na imię **Tadeusza Szaryńskiego** w Nowemiejście zostanie w drodze egzekucji **dnia 10 grudnia 1931 r.**, o godz. 10-tej przed poł., wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój Nr 9. Nieruchomość powyższa obszaru 24 a 95 m² składa się z domu mieszkalnego z ogrodem, pralnią i chlewem. Czysty dochód 19/100 tal., wartość użytkowa mieszkania 914 mk. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 20 stycznia 1931 r. Niniejszem wzywa się wszystkich, których prawa w chwili zapisania wzmianki o przetargu nie były w księdze gruntowej uwidocznione, aby się z nimi zgłosili najpóźniej w dniu przetargu, przed wezwaniem do wnoszenia ofert i prawa te uprawdopodobnili, gdyby wierzyciel im przeczył. W razie niezastosowania się do powyższego wezwania, prawa te przy oznaczeniu najniższej oferty nie zostaną wcale uwzględnione a przy rozdziale ceny kupna dopiero po rozszczeniu wierzyciela i innych prawach. Zaleca się dwa tygodnie przed terminem podać na piśmie albo do protokołu sekretarza sądowego dokładne obliczenie swych roszczeń w kapitale, odsetkach, kosztach wypowiedzenia i kosztach sądowego dochodzenia swych praw, oraz oznaczyć pierwszeństwo, którego się żąda. Tym, którym służy prawo sprzeciwienia się przetargowi, wzywa się, aby przed udzieleniem przybycia targu postawił się o umorzenie lub zawieszenie postępowania, gdyż inaczej prawo ich odnośnie się będzie zamiast do nieruchomości, tylko do uzyskanej ceny kupna. Jarocin, dnia 19 września 1931 r. **Sąd Grodzki.** nw 6028

PRZETARG PRZYMUSOWY

W dniu 14. 10. 1931 r., o godz. 13 sprzedam w Bydgoszczy przy ul. Chwyłowo 13, w firmie Lewandowicz, na rachunek osoby trzeciej:

lokomobilę 100 P. S. i 12 atm ciśnienia, kompletnie odremontowaną i gotową do biegu.

Przetarg odbędzie się nieodwołalnie.

Stężycki,
komornik sądowy w Bydgoszczy. nw 6060

Izba Przemysłowo - Handlowa w Poznaniu zamierza ustanowić i zaprzysiąc, jako biegłego w dziedzinie księgowości na obwód Izby

p. Tadeusza Szmyta

z Poznania, ulica Szamarzewskiego 10.

Ewentualne sprzeciwy należy wnieść do biura Izby przy ulicy Mickiewicza 31 — najpóźniej do dnia 24 października 1931 r. dw 1336

PRZETARG PUBLICZNY

W sobotę, 10 października o godz. 14 do godz. 17 sprzedawam w lokalu publicznych licytacji ul. Wroniecka 4, na odpowiedzialność interesowanych dobrowolnie najwięcej dającym za gotówkę:

partię nowej, zimowej garderoby, mianowicie: 35 płaszczy damskich, 30 płaszczy męskich, 28 kurtek męskich, 32 ubrania chłopięce, poza tem około 60 par obuwia damskiego.

Obejrzeć można godzinie przed przetargiem. Pw 7984/85-40,82/86

Brunon Trzczaś,
zaprzysiężony i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na Wewództwo Poznańskie ulica Wroniecka 4. Telefon 21-26 i 31-76.

Uchyla się terminy subhasty majątku ziemskiego **Dobrojewo, Bielejewo i Nosalewo**, własność Franciszka Kwileckiego, nieruchomości w Szamotułach, własność Tomasz Golebiewskiego i w Obrzycku, własność Jana Przybylskiego, wyznaczone na dzień 19 wzgl. 13, wzgl. 9 października r. b. Szamotuły, dnia 5 października 1931 r. **Sąd Grodzki.** nw 6182

PRZETARG PRZYMUSOWY

W sobotę, dnia 10. bm., o godz. 9 przed poł., sprzedawam będąc najwięcej dającym za gotówkę przy Starym Rynku 38/39:

większą ilość materiałów wełnianych. nw 6051

Przetarg odbędzie się nieodwołalnie.

Dawid, kom. sądowy. Poznań, Śniadeckich 26.

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-cmoww milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Parcele
w górnej części Wildy sprzedam Łaskawe ogłoszenia Kurjer Poznański zdw 70 409

Bernardyn
1½ roczny rasowy, piękny okaz tania do sprzedania. Zgłoszenia Rzeczypospolitej 8 parter, lewo. zdw 70 574

Płachty
nieprzemakalne worki do cebuli! derki na konie dostarcza najtaniej Wejman Syn Poznań Kościelna 24 zdw 60 905

Skórki
blamy, ceny hurtowe. Hankiewicz, Wielka 9 (wchód Szewska). zdw 71 130

Klubowy
garnitur, elegancki, sprzedam za pół ceny wartości 250. Łazienna 1, parter. zdw 71 088

Rodzaj wilki
pietrowy dom, chlewy nowomasywne 2½ morgi ogrodowej ziemi za Fabianowem 10.000, wpłaty 6000 sprzedam. Nowak, Poznań, Kramarska 15 pierwsze piętro. zdw 71 258

Sad
owocowy to pewny i rentowny wkład gospodarski. Drzewek z pełną gwarancją dostarcza w cenie w stosunku do ich jakości bardzo niskiej Zakład Sadowniczy „Glinka” (własność Krakowskiego Towarzystwa Ogrodnicze-go) w Pradniku Czerwonym p. Kraków, tel. 170-33 nw 6128

Kamienica
ze składem, wolny skład i mieszkanie, w bardzo dobrym stanie budowy, remiza, chlewy, wielki ogród i miejsce do budowy w najlepszym położeniu w Kalicach na Górnym Śląsku z wolnej ręki do sprzedania za cenę 35.000 zł. Zgłoszenia: Jakób Respondek, Wielkie Hajduki, ul. Krakowska 1. zdw 70 718

Pianino
zagraniczne, krzyżowe świetne w tonie sprzedam. Woźna 18, mieszkanie 9. zdw 71 213

Wille
w mieście powiatowym blisko Poznania, słiczny ogród zaraz sprzedam, wpłaty 10 000 zł Oferty Kurjer Poznański zdw 71 302

Maszynę
do pisania Ideal, Dąbrowskiego 24, mieszkanie 18. zdw 71 217

Skład
kapeluszy damskich centrum z urządzeniem i towaram korzystnie sprzedam. Adres poda Kurjer Poznański zdw 71 302

Kanelusze damskie
w najnowszych fasonach oraz skórki na obsady po cenach najniższych poleca P. Szczawińska + S-ka ul. Woźna 1. Przyjmujemy asygmaty Kredytu. Pw 7762-39,68

Lando
lekkie fason wiedeński okazyjnie sprzedam. Strzałowa 2. m. 3. zdw 70 255

Monety
jubileuszowe sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 262

Pianino
krzyżowe koncertowe nowe Drygasa, taboretem za pół ceny 1750 gotówka bezzwłocznie sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 71 247

Pianino
marki „Steck” bardzo dobrze utrzymane 9 000 zł Oferty Kurjer Poznański zdw 71 364

Motor
2 konny, na prad zmienny tania sprzedam. Szymański, Róbcza 47. zdw 71 463

Piekarnia
piec patentowy, 2 pokoje, kuchnia, pokój czeladników, dzierżawa 150 zł z powodu nieszcześliwego wypadku odstąpię. Bogacki, Toruń, ul. Wybickiego 45. zdw 71 383

Kareta
piękna czteroosobowa korzystnie na sprzedaż Półwiejska 26. zdw 71 367

Akumulator
sprzedam. Adres Kurjer Pozn. zdw 71 408

Fuzje
bezkurkowa w bardzo dobrym stanie 16 kalibrowa sprzedam za 300 zł. Adres Kurjer Pozn. zdw 71 396

Radjoaparāt
5 lampkowy kompletny z głośnikami. Adres Kurjer Poznański zdw 71 314

3 500
paczek i 50 g luźnej przyprawy do piekarników tania. Adres Kurjer Poznański zdw 71 312

Kiosk
sprzedam inwalidzie poważnemu reflektantowi 3.800 zł. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 71 331

Skład
węgli i drzewa sprzedam Oferty do Kurjera Pozn. zdw 71 326

Rzadka okazja!
Dom pietrowy ze składem i wolnym mieszkaniem w centrum miasta powiatowego, z powodu zmiany stosunków rodzinnych na nadzwyczaj korzystnych warunkach do nabycia. Cena 35.000 zł, wpłaty według umowy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 448

Sypialnia
debowa z lustrami jak nowa. Grunwaldzka 22b, restauracja. zdw 71 460

Kapelusze damskie
po znanych niskich cenach poleca Julia Mayerówna, Woźna 23. zdp 71 269/70

Auto ciężarowe
mocne w dobrym stanie za gotówkę tania sprzedam Plac Wolności 8. m. 10. zdw 71 277

Futro
damskie karakulu, ¾ sprzedam. Piekary 8, mieszkanie 4. zdw 71 514

Maszynę
damską i maszynę szewska cy lindrowa tania sprzedam. Warsztat Mechaniczny, Kraszewskiego 5. zdw 71 359/60

Zakład fryzjerski
dla pań i panów zaraz sprzedam. Tarnowskie Góry, Powstańców 18. zdw 71 374

Maszynę
do pisania Underwood tania sprzedam. Szkoła 7/8, m. 8. zdw 71 346

Okazyjnie
szafa do rzeczy i łóżko z materacem sprzedam tania. Sew. Mielżyńskiego 23, I. p., lewo. zdw 71 488

Klubowy
garnitur, elegancki jak nowy sprzedam 170 zł. Grobla 4, Leśniczówka. zdw 71 402

Szafa
oszlona 3 stron do rozstawienia w długości stosowna dla każdej branży, cena 225 zł. Wielkie Garbary 33, m. 8. zdw 71 392

Godła
na balkon 1 duży i mały z drzewa tania sprzedam. W. Garbary 33, m. 8. zdw 71 391

Skład
kapeluszy damskich w Poznaniu przy rynku Łazarz-kim dobrze prosperujący korzystnie sprzedam. Zgłoszenia Adama Jeskielego 30. zdw 71 350

Gramofon
nowy tania sprzedam. Adr. wskazuje Kurjer Poznański zdw 71 498

Okazja
futro meskie opasy, kołnierze karakulu tania. Skarbowa 11. m. 4. zdw 71 502

Ostrego psa
duńskiego Doga tania sprzedam 200.— Adamski. Dąbrowskiego 36. jw 1662

Jedynie pewna
lokata kapitału kupno parceli wprost od właściciela. Majetność Jeliniec pod Poznaniem. Pw 7 986-10.85

Futra
damskie, spody obsady przystępnie. modernizacja naprawy. — Wierzbicice 13. 3. zdw 71 426

Ogródek
magistracki przy ul. Bukowskiej oraz rozmaite używane meble sprzedam. Ul. Mickiewicza 29. III. prawo. zdw 71 519

Ladny domek — wille
z ogrodem w okolicy Jeżyce ku Ławicy kupi Krobki. — Dom Chrześcijański. Poznań. zdw 70 534

Butelki
od wody mineralnej 3/4 l. format bordówki, kupie każdą ilość. Wiadomość: St. Dorna. Dąbrowskiego 27 a. zdw 69 787

Domek
okolica Poznania najchętniej. Mosina. kupie. wpłace 7 000. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 71 419

6 KAMIENICE

Administracji
kamienie poszukuje sam prowadzi procesy, długoletnie doświadczenie, pełna gwarancja, referencje poważnych banków. Zapraszają się swawca nieruchomości, Biuro. telefon. Oferty Kurjer Pozn. dw 1294

Kupie
kamienie, okolica Matejki. Słowackiego tylko większe mieszkania wpłace 200 000 zł. Szczegółowe oferty tylko właścicieli upraszam do Kurjera Poznańskiego zdw 71 530

2
pokoje, kuchnia bez odstepnego. pierwszeństwo urzędnicy. Gdzie? wskaze Kurjer Poznański zdw 70 888

Siedmiopokojowe
Matejki 58 centralne ogrzewanie bez odstepnego próżne zaraz. Telefon 71-61. zdw 71 108

Pokój
kuchnia ogród. zabudowanie gospodarcze, dzierżawa 1 do 2 lat zgóry. Informacja tel 83-80. zdw 71 332

Sześciopokojowe
komfortowe, I. piętro, centrum. na biuro lub mieszkanie odda gospodarz Oferty Kurjer Poznański zdw 71 487

Pokój
kuchnia 400, mieszkanie 30. — Zgłoszenia Łukaszczyka 6, mieszk. 14. zdw 71 473

Kuźnia
7x6 mtr. oraz duża szopa z trochę narzędziami, nadająca się na warsztat reparacyjny maszyn rolniczych i samochodów lub lodziarstwo jest od 1. 11. 31. do wynajęcia. Osolny pokój wolny. Bracia Adam Chodźki ul. św. Barbary 12. zdw 71 380

Dwóch
pokoi z kuchnią poszukuje zaraz dobrze sytuowane inteligentne bezdzietne młode małżeństwo. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 306

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienie
mieszkanie 6 pokojowe centrum. na 4 pokojowe. też centrum. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 70 659

Gospodarz
domu ul. Matejki zamieni 2 mieszkania 5 pokojowe parterowe i 3 piętrowe na 3 i 4 pokojowe. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 232

11 POKOJE UMEBL.

Frontowy
Matejki 59, mieszk. 6 zdw 71 020

Pokój
dobrze umeblowany, dla 2 osób, centralne ogrzewanie, elektryczność, łazienka, z użyciem kuchni lub bez wynajmie. Półwiejska 20. III. mieszkanie 10. zdw 68 554

Trzyosobowy
Stolarska 2. m. 6. zdw 71 435

Pokój
Grobła 19, m. 12. zdw 71 437

Próżny
odrestaurowany, balkon, frontowy, elektryczność, używalność kuchni. Różana 13 II. zdw 71 430

Dwuosobowy
Mickiewicza 7. m. 3. zdw 71 479

Dwuosobowy
frontowy małżeństwu, panom, panom, elektryczność. Wielkie Garbary 53, m. 11. zdw 71 476

Umeblowany
1 lub 2 solidne osoby. Jackowskiego 39, mieszk. 6. jw 1613

Pierwszorzędny
wykwintne utrzymanie, łazienka. Wały Leszczyńskiego 2. mieszk. 8. zdw 70 463

Pokój
duży, św. Marcin 18, m. 3. zdw 71 535

Pokój
dwuosobowy Matejki 60, mieszkanie 7. zdw 71 439

Eleganckiego pokoju
niekrepującym wejściem, centrum poszukuje zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 165

Inteligentna
pani szuka słonecznego, niedrogiego pokoju, używalności kuchni. Oferty Kurjer Poznański zdw 70 950

Pokoju
jednoosobowego niekrepującego od 15 poszukuje blisko centrum. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdw 70 965

Niekrepującego
mniejszego od 15. X. pani. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 146

Pokoju
czystego dobrze umeblowanego ewentualnie utrzymaniem w okolicy Kaponierzy poszukuje inteligentna panienka. Oferty Kurjer Poznański zdw 70 898

2 pokoi
jeden próżny, wejście z klatki schodowej na biuro, sprzedaż, drugi umeblowany dwuosobowy używaniem kuchni, ruchliwej ulicy śródmieścia parter lub I. piętro zaraz lub 15. X. poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdw 71 329

Wielkie życie składa się z małych interesów czytamy więc „drobne” w Kurjerze Poznańskim!

Majątek
60 morg. od skiby do skiby buraczanej ziemi kompletnym inwentarzem pełnym zwierzęm zabudowane pierwszą klasa dom pięć pokoi kuchnia, słiczny ogród, 20 kilometrów od Poznania cena 30 000 wpłaty 15 000, reszta spłaty 30 lat 7% sprzedam spiesznie. Zgłoszenia Nowak. Poznań, Kramarska 15, pierwsze piętro. zdw 71 365

Jadalnię
bufet, 2 mtr., rozbiórny, bogato rzeźbiony bardzo tania. Stolarska Szyperka 3. zdw 71 415

Chustka
turecka do sprzedania. Adres Kurjer Poznański dw 1 328

Cukiernia
dobrze prosperująca w dużym przemysłowym mieście składająca się z 14 ubikacji wraz mieszkaniami z powodu nabycia drugiego interesu zaraz do sprzedania. Cena 46 tysięcy. Oferty kierować „Par”. Katowice pod „Cukiernia”. Pw 7 981-71.96

Garnitur 7,50
Serwis 8,50
Obiadowy 59.—
dobre porcelany najtaniej tylko wprost wroniecka 24 Hurtownia Porcelany. zdw 71 523

Kluby
wspaniały garnitur skórzany korzystnie Podgórna 2, mieszk. 4 zdw 71 526

Skład
towarów krótkich i kapeluszy, nadający się również na skład blawatów do odstąpienia. Zgłoszenia agencja Kurjera Poznańskiego. Gniezno 267. nw 6 248

Kilimów
artystycznych tkanin. Wierzbicice 13 parter. zdw 71 427

5 KUPNA

Radjo
250 zł kupie. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 216

Kamienicę
kupie, zalicze 140 000 Pośrednicy wykluczeni Oferty Kurjer Poznański zdw 71 533

Kupię
używany dobry dywan i starożytna komódka. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zdw 71 156

Głośnik
radjowy używany kupie Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 71 219

Futro
meskie kupie; dobry gatunek gotówka. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 483

Dom
do 50 000 kupie. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 492

Automat Junkersa
do łazienki używany kupie Włocławek. Aleje Marcinkowskiego 20, mieszkanie 13 zdw 71 298

Kupię
do składu żyrandoli piec żelazny. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 478

Młyn
przemiał do 120 ctr w dobrej okolicy kupie zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 505

Kupię
niezmieszczony komplet dzieł Schillera Zgłoszenia z podaniem ceny Kurjer Pozn. zdw 71 521

Dom
piętrowy, nowowzbudowany Lubonia sprzedam. Cena 7 500. — Oferty Kurjer Poznański zdw 71 294

Kamienicę
komfortowa centrum Poznania dochód 17 000. Cena 150 000 zł. wpłaty 80 000 sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 338

Zamiana — sprzedaż
Kamienice składami w przynajmniej ulicy Poznania dochód roczny 48 000 zamienie na mniejszą miasto obojętnie, względnie sprzedam. Cena 300 000. wpłaty od 150 000 Zgłoszenia Baumgartner. Poznań. Plac Świeżyński 2a. zdw 71 529

Kamienicę
śródmieście 100 000 sprzedam — wpłaty 70 000 dochód 18 000. Maciejewski. Dąbrowskiego 88. zdw 71 222

Kamienicę
kupie w Poznaniu blisko centrum miasta wolne mieszkanie. wpłata 20 000 zł. Oferty Węcman. Kramarska 25. u p. Zieko-wej. zdw 71 532

7 PIENIADZ

30 000 zł
pożyczki pod zabezpieczenie hipoteczne poszukuje. Zgłoszenia upraszam do Kurjera Poznańskiego zdw 70 410

Pretensje książkowe
finansuje, książkowość rewiduje, bilansuje, zakładam Oferty Kurjer Poznański zdw 70 833

Pożyczki
9 000 zł na I hipotekę na dom wartości 50 000 zł poszukuje. Procent podług umowy. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 70 876

500—1 000
pod pewny zastaw domowy za dobrem oprocentowaniem poszukuje zaraz Oferty Kurjer Pozn. zdw 71 244

2 — 3 000
pod zastaw urzędzenia domowego poszukuje zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 243

List hipoteczny
na 20 000 zł w zlocie, I. miejsce na domu mieszkalnym, płatny za 2 1/2 miesiąca sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 397

Do 20 000
ulożuje przedsiębiorstwie, które zapewni posadę umiarkowanym wynagrodzeniem. Kapitał, zabezpieczenie. Tylko poważne oferty Kurjer Pozn zdw 71 401

Hipoteki
800 oraz 1000 dolarów sprzedam tania. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 473

500 zł
pożyczki na pół roku wysoki procent. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 264

7 000
na I hipotekę poszukuje. Oferty Kurjer Poznański nw 6243

Wspólnika
5 000 zł do dobrej fabryki gwarancja 10-krotna i dobry zysk. — Oferty Kurjer Pozn zdw 71 513

8 DC WYNAJECIA

6 mieszkań
nowy dom Główna 2—3 pokojowe Sucha 4a, Wysocki, zdw 70 857

Trzypokojowe
willa, Wiśniowa 102 zdw 70 478

Mieszkanie
pokój z meblami 500. Wielgoszak, Wielkie Garbary 33. zdw 71 340

1 lub 2
z kuchnią, dzielnica obojętna. — Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 71 422/3

Pokój
z kuchnią, słoneczne, elektryka, odda gospodarz za 2 letni czynsz. Górna Włda 149. zdw 71 472

Mieszkania
2, 3, 4, 5, 6 pokojowe za dzierżawę poleca „Informator” Ratajczaka 15 (Pasaż). zdw 71 442

Trzypokojowe
mieszkanie z meblami lub częściowo odstepnie Adres Kurjer Poznański zdw 71 511

Mieszkanie
czteropokojowe (centrum) odda Czarnecki Ratajczaka 13. zdw 71 494

5 — 6
pokojowe mieszkanie wolne. Zgłoszenia Mielżyńskiego 22, mieszkanie 29. zdw 71 325

Dwupokojowe
kuchnia (początek Wildy) 1 500. roczna dzierżawa, wskaze agencja Kurjera Pozn. Przecznicą 1a zdw 71 407

Mieszkanie
4 pokoje z komfortem zaraz willa Łazarz. Gospodarz Witt Wierzbicice 13. Pw 7 987-57 239

9 SZUKA MIESZK

Mieszkania
3—4 pokojowego w śródmieściu z wygodami poszukuje młode małżeństwo zaraz lub później, ewentualnie zgóry Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 70 809

2 pokojowego
mieszkania w śródmieściu lub początek Jeżyce — Łazarza, poszukują młodzi, inteligentni małżeństwo. Zapłać czynsz zgóry. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod 71 214

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje pokoju z kuchnią wprost od gospodarza, okolica Łazarz Włda Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 226

Mieszkania
trzy, czteropokojowe poszukuje wprost od gospodarza za czynszem zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 333

Mieszkania
umeblowanego, dwupokojowego, kuchnia, wygód w Poznaniu poszukuje Oferty: Tyliński, Radom, Młynarska 4. zdw 71 265

Czteropokojowego
szuka solidna, dwuletni zgóry. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 440

Poszukuje
pokoi z kuchnią. Oferty z podaniem ceny Kurjer Poznański zdw 71 493

2—3
pokoi z kuchnią poszukuje, czynsz miesieczny do 80 zł Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 71 475

Poszukuje
mieszkania 4—5 pokojowego za miesieczną dzierżawę. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 432

Pokoje
dobrze umeblowane z utrzymaniem wszelkimi wygodami Matejki 60 mieszk. 8. zdw 71 131

Dwuosobowy
od listopada wynajmie. Obejrzeź 9—18. Wielkie Garbary 5, mieszkanie 9 zdw 71 363

Dwuosobowy
lub małżeństwu wynajmie. Wierzbicice 13, mieszk. 3. zdw 71 345

Ładny
niekrepujący zaraz. Szyperka 3, mieszkanie 13. zdw 71 364

Dwuosobowy
śniadek 21, mieszkanie 5. zdw 71 333

Ładny
dwuosobowy. — Glinkiewicza, Strzelecka 13, II. wejście Łakowa. zdw 71 339

Matejki
45, m. 4. Dwuosobowe pokoje, kuchnia. zdw 71 310

Dwa
pokoje. Sew. Mielżyńskiego 22, m. 19. Oporowska. zdw 71 321

Elegancki
jednoosobowy elektryczność, centralne od pierwszego odnajmie. Jeżycka 45 mieszkanie 4 zdw 71 322

Pokój
samotnemu wynajmie. Niegolewskich 14 podwórze, Stachurska. zdw 71 301

Pokój
skromnie umeblowany dla 1—2 zaraz. Gen. Prądzyńskiego 55, m. 3. zdw 71 220

Pokój
Wodna 13 I. podwórze. zdw 71 215

Pokój
umeblowany na 1 lub 2 osoby. — Dolina 3, m. 3. zdw 71 241

Dwa
eleganckie pokoje panom. Plac Sapieżyński 5 mieszkanie 7. zdw 71 366

Umeblowany pokój ewtl. z używaniem kuchni
dla 1—2 panów, 10 minut od dworca i Placu Wolności u samotnej os. by tania wynajmie od 15. 10. lub później. Wierzbicice 15 I. ogrodowy mieszkanie 22, obejrzenia od 2—5 godz. zdw 71 429

Pokój
Grobła 19, m. 8. zdw 71 412

Pokój
elektryczność. Gen. Prądzyńskiego 11, Depczyńska 1, p. zdw 71 461

25 zł pokój
frontowy, czysty, używaniem kuchni. Czynsz zgóry. Adres wskaze Kurjer Pozn zdw 71 446

Pokoik
czysty Łakowa 8, m. 8. zdw 71 276

Kopernika
3. IV. czysty, oddzielny, mieszkanie 14. zdw 71 316

Pokój
umeblowany. Skarbowa 20, mieszkanie 9. zdw 71 324

Pokój
utrzymaniem (częściowo) 1—3 pianina. Półwiejska 2, m. 6. zdw 70 424

Pokój
niekrepujący dwom osobom zaraz wynajmie ul. Wrocławska 5-6 m. 7 zdw 71 453

Elegancki
pokój solidnemu panu. Rosada, Wierzbicice 13, m. 21. zdw 71 447

Przechodząca 3
m. 4 z utrzymaniem. zdw 71 337

Centrum
dwuosobowy, frontowy, słoneczny Młyńska 13, II. m. 10. zdw 71 391

Czysty
pokój balkonowy elektryczność telefon ewentualnie z utrzymaniem. Fr. Ratajczaka 18 III. m. 12. zdw 71 370

Śródmieście
utrzymaniem, bez. Podgórna 2a, mieszkanie 9. zdw 70 515

Pokój
elegancki, Cieszkowskiego 8, mieszkanie 9. zdw 71 517

Ładny
pokój jednoosobowy 15 października. Matejki 1. I. zdw 71 520

Dąbrowskiego
23, mieszkanie 7, słoneczny, centralne ogrzewanie, utrzymaniem. jw 1 660

Pokój
dobrze umeblowany dwom solidnym panom. Matejki 67, mieszkanie 9. jw 1 661

Pokój
wynajmie zaraz. Białecka, Szkolna 9. rw 3 046

Frontowy
niekrepujący, czysty, elektryczność jednemu lub dwom panom 15. X. Łakowa 21. I. piętro. rw 3 053

Pokój
dwuosobowy elektryka telefon, utrzymanie. Skarbowa 11, mieszkanie 4. zdw 71 503

Małżeństwu
dwa łącznie, ciepłe, utrzymaniem lub bez, telefon, Chelmońskiego 21. I. lewo. zdw 71 501

Panienkę
z utrzymaniem, bez. Krasieńskiego 8 c. zdw 71 406

Pokój
dwuosobowy bez posiedzieli. Rybaki 21a, mieszkanie 9. zdw 71 495

Słoneczny
pokój dwuosobowy, dobre utrzymanie, wszelkie wygody, telefon. Wały Wazów 3b, m. 3. zdw 71 417

Kształcącej
panience studentce wspólny pokój z utrzymaniem 110, Maleckiego 19, mieszkanie 3. zdw 71 485

Korzystnie
pokój biurkiem 1—3 osobom, gabinet, sypialnia, utrzymaniem, bez Matejki 1, Drowa Gackowska. zdw 71 481

Pokój
wolny, Kantaka 2, mieszkanie 5. zdw 71 459

Pokój
słoneczny panom, Czajca 2a, mieszkanie 4. zdw 71 455

12 SZUKA POKOJU

Pokoju umeblowanego
niekrepującego w śródmieściu szukam. Spieszne oferty z warunkami Kurjer Poznański zdw 70 941

Szukam
pokoju jednoosobowego, słonecznego, niekrepującego z wygodami Jeżyce. Cena przystępna Oferty Kurjer Poznański zdw 70 889

Pokoju
eleganckiego niekrepującego u samotnej pani poszukuje nietutejszy, Łaskawe zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego zdw 71 335

40
złoty pokój niekrepujący, okolica Zamku poszukuje dorywczo przyjezdny wojażer. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 305

Osobnem
wejściem, fotelami, biurkiem 40 złotych poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdw 71 229

Pokoju
oddzielnego, telefon, na biuro, centrum, wysoki parter, poszukuje. Oferty podaniem ceny Kurjer Poznański zdw 71 281

Student
poszukuje niekrepującego pokoju z ogrzewaniem, elektrycznym oświetleniem, bez posiedzieli najchętniej w śródmieściu od 40—50 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 271

Pokoju
umeblowanego poszukuje. Oferty Kurjer Poznański nw 6166

1—2
pokoi próżnych, wejście z klatki schodowej na biuro, sprzedaż, parter lub I. piętro zaraz lub 15. X. ruchliwej ulicy śródmieścia poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 330

Urzędnicza
poszukuje czystego pokoju używaniem kuchni. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 293

3
koleżanki pokoju z elektr. światłem w śródmieściu lub okolicy podać cenę. Kurjer Poznański zdw 71 284

Pokoju
niedrogi, czystego poszukuje solidny pan (Jeżyce) Oferty Kurjer Poznański zdw 71 300

Dwie
inteligentne panienki poszukują pokoju możliwie używaniem pianina. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 305

Pokoju
niekrepującego od 15. bm. poszukuje pan. Zgłoszenia z ceną do Kurjera Poznańskiego zdw 71 319

Dwuosobowego
niekrepującego, światło, opał, 60, najchętniej centrum. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 441

Przyjezdny pan
poszukuje zaraz na dni kilka pokoju centrum miasta czystego, dobrze umeblowanego, niekrepującego, najchętniej z wejściem z klatki schodowej. Oferty z podaniem ceny Kurjer Poznański pod dw 1 329

14 DZIERZAWY

Piekarni
dobrze prosperującej poszukuje celem dzierżawy. Oferty Kurjer Poznański zdw 70 646

Remizy
mniejszej lub suchego sklepu z dobrym zamknięciem do magazynowania beczek poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 233

Majątek
570 mórg gospodarnie-żytniej ziemi, budynki gospodarcze masywne, inwentarz martwy komplet sprzedam lub wydzierżawię, 1 km od szosy Poznań - Gniezno stacja kolejowa 3 km. Zgłoszenia upraszając kierować do Kurjera Poznańskiego zdw 71 266

2
stajnie dla 6 koni, skrytka do siar, sklep podwózkowy, izba z piecem i wodociągami, łącznie lub oddzielnie wydzierżawi właściciel domu Matejki 4. zdw 71 257

Dzierżawa
probostwo, 560 mórg, ziemia buraczana, centnar morki, dom, 8 pokoi, inwentarz, 13 koni, 36 bydła, 40 świń, martwy komplet, Objęcie 25.000, Lech, Poznań, Grobla 22. zdw 71 404/5

Młyn
przemiał do 120 ctn. w dobrej okolicy wydzierżawi zaraz. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 71 504

Ogrodnika
lepszego, starszego, solidnego do samodzielnego prowadzenia na własny rachunek zapoczątkowanego ogrodnictwa, potrzeba 5-6 tys. złotych. Adres Kurjer Poznański zdw 71 371

16 OSOBISTE

Plucno chory
Kto plucno chory wyjedzie wspólnie na południe lub do Egiptu. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 311

21 ZGUBY

Teke
6-go Ratajczaka, Aleje zawartość akta, książka „O uczuciach” Dzieciuszyckiego. Wysokie wynagrodzenie, Oddać Plac Sapieżyński 9. zdw 71 221

Zagubiono
futro krótkie, naronżnik Strumykowej, znalazcę uprasza się o zwrot, wynagrodzenie. Bielezowski, Gen. Prądzyńskiego 10, krawiec. zdw 71 465

Zaginęła
biała foksterjerka bez obroży. Oddać za wynagrodzeniem Plac Nowomiejski 9, mieszkanie 9. zdw 71 524

22 ROZMAITE

Wierzchowca
wydzierżawię wżgl szukam partnera jazdy konnej Oferty Kurjer Poznański zdw 70 932

Obiady
(kuchnia warszawska) smaczne, duże wydają tania. Plac Działowy 4, mieszkanie 7. zdw 69 024

Niemieckie
francuskie, angielskie maszynowe tłumaczenia sądowe, prawnicze, naukowe, tania. Biuro Garn carska 9, parter, mieszkanie 3. dw 1293

7,90 zł
plaszcz męski biały panów lekarzy i drogerzystów Plaszcz męski zawodowy kolorowy od 9,80 bluzy rzeźnicze od 4,90 poleca Fabryka Bielizny J. Schubert ul Wrocławska 3. Pw 7 230-36.39

Dyplomowana
krawcowa paryska poleca się jako samodzielną krawcowa w dom. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 433

Krawcowa
po czterdzieste czteropokojowe mieszkanie centrum poszukuje męża. Panowie na stanowisku złożyć oferty Kurjer Pozn. zdw 71 344

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Wesoły Porucznik”
Aurora: „Buster Keaton General”
Casino: „Gabinet Dr. Caligari”
Colosseum: „Głos serca”
Corso: Skradzione klejnoty.
Edison: Dynamit.
Harja: „Gdy mężczyzna kocha”
Kapitol: „Żeński batalion śmierci” oraz „Djabetek”
Metropolis: „Księżniczka na uropole” oraz rewja p. t. „Bawmy się”
Odeon: „Głód Seksualny z życia powojennej młodzieży”
Renaissance: „U progu Gilytny”
Słońce: „Miljon”
Scala - Variété: „Program sensacyjny”
Teatza: „Warta nocna”
Wilsona: „Za Grzechy Ojców”

Obiady kresowe
na maśle. Kantaka 8/9, III. zdw 71 403

Akuszarka
Krajewska, Strzelecka 2, przy placu Świętokrzyskim przyjmuje panie, udziela porady i pomocy położniczej. zdw 71 466-7

Zamienie
aparat do parzenia kawy (Picolo) na większy z dopłatą. Zgłoszenia Hotel Polski Leszno Wilk. nr 6242

Przyjmę
administrację domów na Jeźycach i okolicy. Oferty Kurjer Poznański jw 1658

75 gr
Manicure. Kramarska 27, I. zdw 71 230

Kuśnierz
przyjmuje reparacje futer, po cenach przystępnych. ul. Śniadeckich 3, m. 7. zdw 71 436

Krawcowa
z dobrym krojem, szyje poza domem. Oferty Kurjer Poznański zdw 70 258

Chiromantka
z długoletnią doświadczonej praktyką przeprowadziła się z ulicy Marcellego Mottego 2 na ulicę Franciszka Ratajczaka 15, mieszkanie 10 II piętro I wejście z Pasażu Apollo, prawo. zdw 71 490

Sprzedamy
z powodu zmiany systemu ogrzewania - urządzenie ogrzewania wietrznego (Luftheizung) resp. części w dobrym stanie. Majętność Wygodna, pow. Gostyń. zdw 71 379

Krawcowa
szyje domu poza domem Kramarska 27, mieszkanie 17. zdw 71 420

Los
5 klasy Loterii Państwowej sprzedam Romana Szymańskiego 8 mieszkanie 14. zdw 71 533

23 OZENKI

Panne
szybko zdecydowana z gotówką 30 000 dla przejęcia gotówkowego interesu pozna kawaler. 29. celem ożenku Oferty Kurjer Poznański zdw 70 487

Pięknej
władnej pani poszukuje niewolnik Cel matrymonialny Posag niewymagany Oferty Kurjer Poznański zdw 71 263

Dla mej siostry
brunetki lat 38, inteligentnej solidnej gospodarniej, szukam ją drogą meża. Panowie do lat 50, na stałych stanowiskach zechcą nadać zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod nr dw 1 323

24 NAUKA

R. de Brugiere
lektor U P udziela lekcji języka francuskiego Ul Matejki 59. zdw 68 947

Kurs tańców
rozpoczynamy Mikolajczak, Kledecka Poczta 29 Pw 7 804-38.216

Studentka
pomocze uczennicom niższych klas niemiecki polski, francuski, matematyki V, wżwyż. polski tania. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 287

Udzielam
lekcji angielskiego hr. Józefowa Tyszkiewiczowa. Udzielam lekcji francuskiego hr. Maria Tyszkiewiczówna. Poznań, Aleje Marcinkowskiego 1. zdw 71 274

English lessons
Leçons de français
M Dolgow, Kręta 24, II, lewo - Zgłoszenia 6-8 wieczorem. zdw 71 245

Kto
udzieli tania lekcji? Oferty Kurjer Poznański zdw 71 509

Gotowania
wykwintnego, wypiekania ciast wyczuza Ipsiana Młyńska 4. zdw 71 522

Doradca prawny
osiedlony w Kongresówce poszukuje inteligentnej osoby w naukę, z kancją do tysiąca złotych. Wyczerpujące oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 71 373

Włoski
doskonali 150, 2. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 406

Akademja
tańców Wituszkowskich daje pełną gwarancję nauczania. Ratajczaka 9. Pw 7 980-57.238

Szkoła Tańca
Makowskiego
Zgłoszenia św. Marcin 40, 7-8. Pw 7 938-57.242

25 MUZYKA

Lekcyj
fortepianu udzielam tania Ratajczaka 10 I. zdw 70 739

Pianino
do ćwiczeń, lekcje gry fortepianowej Młyńska 3, III, m. 8. zdw 68 613

Pianina
do ćwiczeń poszukuje, okolica Parku Wilsona, Postępski Śniadeckich 18, m. 9. zdw 71 211

Pianista
młody rutynowany pierwszorzędnym z bogatym repertuarem salonowym - dancingowym wolny od 15 10 lub 1 listopada. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 252

Lekcyj
gry fortepianowej udzielam początkującym w dom. Ceny niskie Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 249

Fortepian
do wynajęcia bardzo tania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 309

Violonczelę
kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 292

26 ROZRYWKA

Miły
pobyt „Paryżanka”. Półwiejska 30 koncert separacki. zdw 70 381

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Poszukuje
posady do pomocy krawcowej. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 70 027

Pielęgniarka
do dzieci z dobrą świadectwami z lepszych domów poszukuje posady Miejscowość obojetna - Oferty Kurjer Pozn. zdw 71 123

Osoba
młoda, inteligentna, energiczna poszukuje posady gospodini, zarządcząca, wieloletnia praktyka, obojetna z ożenictwem. - Oferty Kurjer Poznański dw 1244

Dziewczyna
pracowita z dobrą świadectwami poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdw 71 341

Uczniwa
dziewczyna poszukuje posady lub posady najchętniej do dzieci zaraz Oferty Kurjer Poznański zdw 71 352

Kuchmistrz
siłą pierwszorzędna poszukuje posady do hotelu, restauracji, sanatorium lub w majątku zaraz lub później Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 71 347

Gospodyni
kucharka z długoletnim i dobrem świadectwem, znająca dobrą kuchnię pieczenie poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 71 307

Dziewczyna
uczniwa, pracowita, dobrem gotowaniem i zaprawianiem poszukuje posady od 15, lub 1. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 308

Poszukuje
posady z szyciem do dzieci, znam robotki ręczne zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 323

Panienska
poszukuje posady do dzieci. - Oferty Kurjer Poznański zdw 71 225

Panienska
znająca szycie, robotki, poszukuje posady do dzieci możliwie też jako, przychodnia. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 297

Służący
(sierota) z znajomością wszelkich prac, poszukuje posady za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 279

Panienska
inteligentna poszukuje posady do rzeźnictwa. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 71 259

Potrzebna
steno typistka początkująca ewtl. kancją. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 253

Stenotypistka
maszynistka z pięcioletnią praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 250

Posługaczka
z praniem poszukuje posady. - Oferty Kurjer Poznański zdw 71 248

Gospodyni
poszukuje posady najchętniej do samotnej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 259

Piekarz
piecowy samodzielny poszukuje posady. Świadectwa dobre. Zgłoszenia: Wiktor Chmielewski, Zabikowo, pow. Poznań zdw 71 249

Sierota
gotowaniem, dobre świadectwa poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 238

Krawcowa
działa poleca się w dom. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 234

Krawcowa
rutynowana 3,50 dziennie szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 327

Dziewczyna
uczniwa, skromna z dobrą świadectwami szuka posady do wszystkiego Oferty Kurjer Poznański zdw 71 355

Starsza
dziewczyna wiejska zdrowa i silna, z gotowaniem, do wszystkiego dobre świadectwa szuka posady od 15, 10. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 399

Uczeń
z porządnej rodziny poszukuje nauki. Oferty do Kurjera Pozn. zdw 71 400

200 zł
kauceji stawie za posadę w piekarni lub inna ekspedientki wżgl. kasjerki, z całem utrzymaniem. Oferty Kurjer Pozn. zdw 71 378

Młody
detektyw, wojażer aktor film., stenograf znający prace biurowe książkowość etc. poszukuje pracy Łaskawe oferty do niniejszego pisma zdpw 70 471 2

Uczniwa
czysta dziewczyna (Niemka) do wszelkiej pracy domowej szuka posady. Elżbieta Hess, Lasin, Pomorz Hallera 9. zdw 71 431

Technik dentystyczny
poszukuje posady po 3-letniej praktyce. Wynagrodzenie skromne. Miejscowość obojetna. - Oferty proszą Blott Karol, Orzesze, G./Śląsk. zdw 71 381

Służąca
do wszystkiego z gotowaniem szuka posady od 15 Oferty Kurjer Poznański zdw 71 267

Krawcowa
działa szuka posady poza dom. Oferty Kurjer Pozn. zdw 71 353

Dziewczyna
czysta uczniwa do wszystkiego szuka posady od 15. Oferty do Kurjera Pozn. zdw 71 356

Dziewczyna
uczniwa poszukuje posady do wszelkich prac domowych. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 288

Dziewczyna
do wszystkiego uczniwa poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 486

Dziewczyna
skromna, znająca robotki, szycie, szuka posady również do dzieci. Zgłoszenia Ignor, Wierzbicice 6. zdw 71 394

Osoba
bezwzględnie uczniwa, spokojna, z własną pościelą, poszukuje posady najchętniej od 15. X, lub 1. do samotnej osoby. Gwarancje składam gotówką Oferty Kurjer Poznański zdw 71 525

Rutynowana
buchalterka z kilkoletnią praktyką bankowa szuka posady. Miejscowość obojetna. Wład polskim i niemieckim językiem. Łaskawe oferty upr. do Kurjera Poznańskiego zdw 71 375

Kucharka
samodzielną, umiejącą bardzo dobrze gotować, wypiekać i zaprawiać całej sztuki kulinarnej, poszukuje posady zaraz lub później w majątku lub w mieście. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 71 376

Księgarz
obojetny też z działem papierów i wypożyczalnią książek poszukuje jakiegokolwiek posady. Adres w Kurjerze Poznańskim lub oferty pod zdw 71 387

Młodsze
dziewczyna poszukuje miejsca w naukę szycia i krawi. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 411

Dziewczyna
z gotowaniem do wszystkiego a długoletnimi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 457

Pomocnik aptekarski
młody, z praktyką wszechstronna szuka z dnem 1. XI. posady. Miejscowość obojetna. - Oferty pod Apteka, Warlubie (Pomorze), dw 1 326

Dla
mego urzędnika gospodarczego, którego polecam szukam posady rządzący pod ogólną dyspozycją od 1. 4. 32, lub wcześniej. Zgłoszenia przyjmuje Maj Chwałkowno per Środa. Pw 7 978-57.230

Maturzysty
poszukuje jakiegokolwiek pracy. Oferty Kurjer Pozn. zdw 71 518

Inteligentna
zaufana z dobrą poleceniami, znająca wszechstronnie gospodarstwo domowe, dobre gotowanie, przyjmie posadę samodzielnej gospodyni. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 469

Dziewczyna
dobrem gotowaniem, skromna, do wszystkiego poszukuje posady 15. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 464

Dziewczyna
z dobrą świadectwami i dobrem gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 494

Poszukuje
posady od 15 10 z dobrą świadectwami, gotowaniem, możliwie do samotnego pana. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 490

Służąca
szuka posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 418

28 WOLNE MIEJSCA

Zdolna inteligentna ekspedientka
z branży papierniczej potrzebna do większego miasta prowincjonalnego. Zgłoszenia piśmienne uprasza się do Kurjera Poznańskiego n/w 6 175

Praktykant
urzędnik gospodarczy z pożyczką 15 000 otrzyma posadę. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 70 904

Fryzjerka
potrzebna. Konieczny, Gostyń, Św. Ducha 3. zdw 70 922

Wspólnika
lub kierownika Biura Nieruchomości poszukuje pani małą gotówką. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 361

Nauczycielka
wychowawczyni z prawem nauczania potrzebna dla dwójki dzieci do klasy pierwszej na wieś Zgłoszenia z podaniem warunków i odpisów świadectw nadesłać pod zdw 71 320

Student - Chemik
poszukiwany do wyrobu artykułu masowego. Kurjer Poznański zdw 71 227

Służącej
porządnej nawskroś czystej, samodzielną, dobrem gotowaniem do wszystkiego poszukuje się od 1 listopada do trzech osób. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 71 233

Ekspedientka
do składu piekarskiego za wydożeniem 500 zł. stała posada. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 366

Uczennica
fryzjerska potrzebna. Matejki 7 zdw 71 400

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych z praniem potrzebna. Słomiński, Marsz. Focha 49, II. zdw 71 416

Służącej
poszukuje Wocheńska, Focha 81, wejście z ulicy Jeskiej od 4 do 5. zdw 71 470

Fryzjerka
działa potrzebna zaraz. Wodna 7 -rw 3052

Kucharka
restauracyjna potrzebna zaraz. Św. Wojciech 1, restauracja. zdw 71 428

Poszukuje
młodej posługaczki z Łazarza przed poł. Maleckiego 33 I. praktykownika na prowincji. Zgłoszenia Kurjer Poznański dw 1 355

Jutro
wielka zabawa taneczna w „Boulevardzie” „Chopin”.
Pw 7974-57.224

Humor zagraniczny
— Gdy byłem przystojnym młodzieńcem...
— Eh, tyle już lat minęło od tego czasu!
— Wcale nie: to było wtenczas, gdy ty byłaś piękną dziewczyną!
(L. Illustration, Paryż). S. F.

Przedpłata na październik 1931, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. z 4,00, w agencjach w mieście z 4,50, z odnośnym kwartalnikiem z 15,00, pod opaską miesięcznie w Polsce z 9,00, w innych krajach z 11,00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeskód w zakładach, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub ośrodkowania.
W wydaniach wielkoformatowych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.